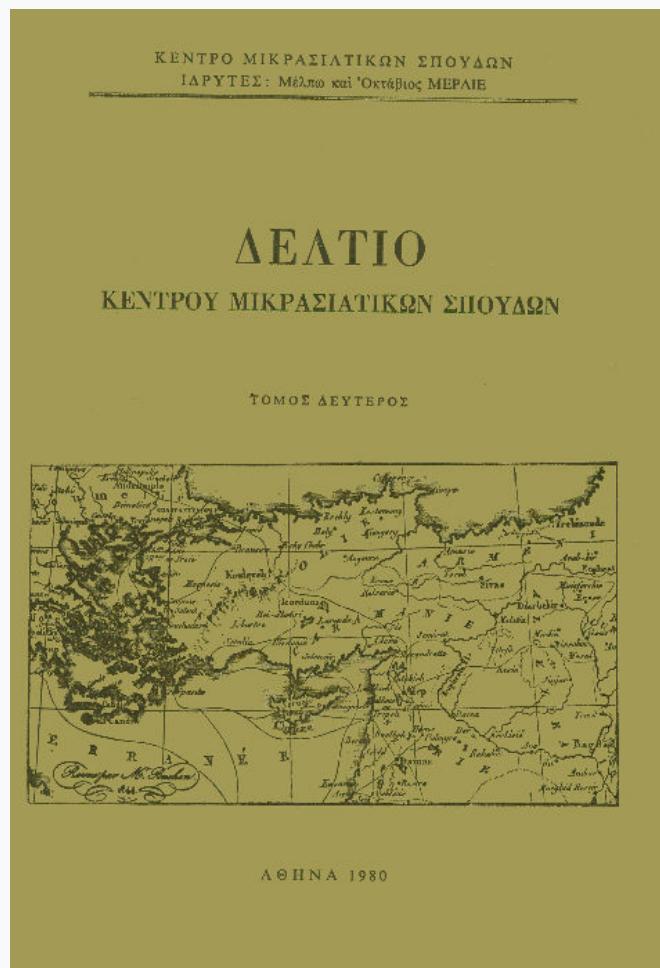

Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών

Τόμ. 2 (1980)

Τουρκικές λέξεις στο Φαρασιώτικο ιδίωμα

Βασίλης Αναστασιάδης

doi: [10.12681/deltiokms.249](https://doi.org/10.12681/deltiokms.249)

Copyright © 2015, Βασίλης Αναστασιάδης

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](#).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Αναστασιάδης Β. (1980). Τουρκικές λέξεις στο Φαρασιώτικο ιδίωμα. *Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών*, 2, 33–120. <https://doi.org/10.12681/deltiokms.249>

ΤΟΥΡΚΙΚΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΣΤΟ ΦΑΡΑΣΙΩΤΙΚΟ ΙΔΙΩΜΑ

Α' ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ

Στήν ἐργασία μου αὐτὴ ἔχω συγκεντρώσει τις τουρκικὲς λέξεις, ποὺ δανείστηκε τὸ Φαρασιώτικο Ἰδίωμα ἀπὸ τὴν τουρκικὴ γλώσσα εξαιτίας τῆς μακροχρόνιας ἐπαφῆς τῶν Ἐλλήνων τῆς Καππαδοκίας μὲ τοὺς Τούρκους. Ἀρκετὲς λέξεις τῆς γλώσσας τους τὶς πήραν οἱ Τούρκοι ἀπὸ ἄλλους λαούς, ὥλλα λόγοι γεωγραφικοί, θρησκευτικοί, πολιτικοί, πολιτιστικοί καὶ γενικὰ ιστορικοὶ συνετέλεσαν, ώστε τὶς πιὸ πολλές ἀπὸ αὐτές νὰ τὶς πάρουν ἀπὸ τοὺς Ἀραβεῖς καὶ τοὺς Πέρσες. Κάμποσες ἀπὸ αὐτές τὶς λέξεις, ποὺ δανείστηκαν οἱ Τούρκοι ἀπὸ τοὺς δύο αὐτοὺς λαούς, μπῆκαν καὶ στὸ Φαρασιώτικο Ἰδίωμα.

Στὸν πίνακα λέξεων ποὺ παραθέτουμε πιὸ πέρα, ἐκτὸς ἀπὸ τὶς τουρκικὲς καὶ τὶς ἀραβιοπερσικὲς (518 ἀραβικὲς καὶ 213 περσικὲς), συμπεριλαβαίνονται καὶ 21 ἑλληνικὲς (ἀντιδάνεια στὸ ΦΙ) καὶ 27 ἀπὸ εὐρωπαϊκὲς γλώσσες.

Ἡ σημαντικὴ αὐτὴ παρουσία ἀραβικῶν καὶ περσικῶν λέξεων ὀφείλεται, οπως σημειώσαμε πιὸ πάνω, σὲ ιστορικοὺς λόγους. Τόσο οἱ Πέρσες, ὁσο καὶ οἱ Ἀραβεῖς στὰ χρόνια τοῦ Βυζαντίου ἔκαναν ἐπιδρομὲς καὶ κατακτοῦσαν ἐδάφη τῆς περιοχῆς. Ἀντανάκλαση αὐτῶν τῶν γεγονότων παρουσιάζεται στὴ γλώσση (καὶ ἴδιαίτερα στὸν τομέα τοῦ λεξιλογίου).

Γελικὰ ἡ Καππαδοκία καὶ μαζί τῆς καὶ τὰ Φάρασα μὲ τὴν περιοχὴν τοῦ θά κιτακτηθοῦν νωρίς ἀπὸ τοὺς Τούρκους (Σελτζούκους) καὶ ἡ Ἑλληνικὴ γλώσσα, ποὺ μιλοῦσαν οἱ κάτοικοί της, ἐκτὸς ἀπὸ τὶς παλαιότερες ἀραβοπερσικὲς ἐπιδράσεις θὰ ὑποστεῖ τὴν ἐπιδραση τῆς γλώσσας τῶν νέων καταχτητῶν, ποὺ θὰ είναι καὶ οἱ ὄριστικοί.

Πάντως ἀπὸ ἕνα σύνολο 2.146 λέξεων τουρκικῶν τοῦ ΦΙ οἱ 779 ἀνήκουν σὲ ξένες γλώσσες, ποὺ κατανέμονται ως ἔξης:

ΒΑΣΙΛΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ

Αραβικές (Α)	518
Περσικές (Π)	213
Γαλλικές (Γ)	4
Έλληνικές (Ε)	21 (ἀντιδόάνεια)
Ιταλικές (Ι)	18
Λατινικές (Λ)	1
Ούγγρικές (ΟΥ)	1
Γερμανικές (ΓΕ)	1
Αγγλικές (ΑΓΓ)	2
 Σύνολο	 779

Οι ύπόλοιπες είναι τουρκικές.

Από την ᄀποψη τῶν γραμματικῶν κατηγοριῶν οἱ 2.146 αὐτές λέξεις τοῦ ΦΙ είναι:

Ούσιαστικά	1.310	61%
Ἐπίθετα	322	15%
Ρήματα	369	17,2%
Ἀντωνυμίες	12	
Ἐπιρρήματα	99	
Σύνδεσμοι	15	
Ἐπιφωνήματα	13	
Ἀριθμητικά	3	
Μόρια	3	
 Σύνολο	 2.146	

Απὸ τὰ ούσιαστικά, ποὺ ἀποτελοῦν τὸ 61% τῶν ξένων λέξεων τοῦ ΦΙ (1.310:2.146), τὰ 161 είναι παράγωγα τουρκικῶν ρημάτων μὲ τὰ ἔλληνικά ἐπιθήματα -ημα, καὶ -ισμα (δύνματα ἐνέργειας).

Ἐξάλλου, μετά τὴν ἀφάρεση 73 ἐπιρρημάτων ἀπὸ τὸ σύνολο τῶν 2.146, οἱ ύπόλοιπες (2.073) ἀναφέρονται¹:

1. Γιὰ τὴν κατάταξη αὐτή, ποὺ φυσικά δὲν είναι ἀπόλυτη, τῶν 2.073 λέξεων σὲ ὅχτω κατηγορίες στηρίζηται α) στὰ βοηθήματα: 1. Ὁδηγίαι διὰ τὴν συλλογὴν τοῦ ὀγκώδους λαογραφικοῦ καὶ γλωσσικοῦ ὄλικοῦ, Θεσ/νίκη, 1927, τοῦ Συλλόγου Μακεδονικῶν καὶ Θρακικῶν Μελετῶν, 2. Ὁδηγίαι πρὸς συλλογὴν τοῦ ὀγκώδους γλωσσικοῦ ὄλικοῦ, "Εκδοσις Γ' Ἐν Ἀθήναις 1961 τῆς Γλωσσικῆς Ἐταιρείας καὶ β) σὲ δόηγίες: 1. τοῦ Διευθυντῆ τοῦ Κέντρου Μίκρασιατικῶν Σπουδῶν κ. Φ. Ἀποστολόπουλου καὶ 2. τοῦ κ. Ν. Κοντοσόπουλου, ποὺ ἐργάζεται στὴ Γλωσσικὴ Ἐταιρεία.

ΤΟΥΡΚΙΚΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΣΤΟ ΦΑΡΑΣΙΩΤΙΚΟ ΙΔΙΩΜΑ

- στὸν ἄνθρωπο (μέλη σώματος, σχῆμα, χρῶμα, ἰδιότητες, ἐνέργειες) οἱ	720	34,7%
- στὸ σπίτι καὶ οἰκογενειακὴ ζωὴ οἱ	359	17,3%
- στὴν κοινωνικὴ καὶ πολιτικὴ ζωὴ οἱ	297	14,3%
- στὴ γεωργικὴ ζωὴ οἱ	237	11,4%
- στὸ ἐμπόριο, βιοτεχνία, ἐπαγγέλματα οἱ	153	7,4%
- στὴ φύση οἱ	142	7,4%
- ἄκλιτες λέξεις (ἐκτός, ἀπὸ ἐπιρρ.) οἱ	106	5,1%
- στὴ θρησκευτικὴ ζωὴ οἱ	59	2,8%
Σύνολο	2.073	

στὴν ἑργασία μου αὐτὴ βασίστηκα κυρίως στὴν προφορική παράδοση καὶ σὲ γλωσσικὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὰ φαρασιώτικα χωριά Βαρασός, Ἀφσάρι καὶ Ὁσουχούρι. Ἄν καὶ ἡ μητρικὴ μου γλώσσα είναι τὰ φαρασιώτικα (καὶ οἱ δυὸ γονεῖς μου κατάγονται ἀπὸ τὸ Ἀφσάρι), ἐντούτοις δὲν περιορίστηκα μόνο στὸν ἔσωτό μου καὶ στὴ σχετικὴ μὲ τὰ Φάρασα βιβλιογραφία, ἀλλὰ ἔκαμα διασταύρωση τοῦ γλωσσικοῦ ὑλικοῦ μου, ρωτώντας μὲ ἐπιμονὴ καὶ ὑπομονὴ διάφορους γέρους καὶ γριές ἀπὸ τὰ Φάρασα, ἴδιαίτερα τὸν πατέρα μου Κώστα, σήμερα 82 χρονῶν, ώστε ἡ ἑργασία μου νά γίνει κατὰ τὸ δυνατὸ πληρέστερη. Είναι φυσικό νά μοῦ ξέφυγαν όρισμένες τουρκικὲς λέξεις τοῦ ΦΙ, ποὺ δὲν τις συμπεριέλαβα ἔδω, πιστεύω ὅμως πώς αὐτὲς θὰ είναι ἐλάχιστες.

Τὰ Φάρασα² ἡ Βαρασός, ὅπως τὸ δύνομαζαν οἱ ἐλληνόφωνοι Ἐλληνες (Φαρασιώτες), είναι ἔνα κεφαλοχώρι ποὺ στὸ 17ο αἰ., κατὰ τὸν Καρολίδη³, είχε 800 οἰκογένειες (4000 περίπου κατοίκους). Ὁ πληθυσμὸς ὅμως αὐτὸς θὰ μειωθεῖ. Στὶς παραμονὲς πάντως τοῦ ξεριζωμοῦ (1922-24) τὰ Φάρασα ἔχουν 2000 περίπου κατοίκους, ἐνῶ τὰ χωριά ποὺ δὲν είναι παρὰ ἀποικίες τῶν Φαράσων ἔχουν τὸν ἔξης πληθυσμό: τὸ Ἀφσάρι (Ἀφσάρ-κιοϊ) 350 κατοίκους, τὸ Ὁσουχούρι (Ὢσουχούρ-γιούρτ) 485, ἡ Κίσκα (Κίσκε, ἡ ἀρχαία Κισκισός) 700 (ἀπὸ τοὺς δύοις 200 περίπου Τούρκοι), ὁ Σατῆς (Σατί) 200, τὸ Φοκόι ἡ ὁ Γαρσανής (Γαρσαντί) 400, ἀνάμεσα στοὺς δύοις ἀρκετοὶ Τούρκοι⁴. Δὲν ύπολογίζουμε τὰ χωριά μὲ ἀμιγὴ τουρκικό πληθυσμό.

2. Γιὰ τὰ Φάρασα ὡς κωμόπολη καὶ ως Περιφέρεια βλ. Μ. Μερλιέ, «Οἱ Ἐλληνικές Κοινότητες στὴ σύγχρονη Καππαδοκίᾳ» στὸ *Λεξιό τοῦ Κ.Μ.Σ.* Α (1977), 65-72.

3. *Γλωσσάριον συγκριτικὸν τῶν ἐλληνοκαππαδοκικῶν λέξεων*, ἐν Σμύρνῃ 1885.

4. Γιὰ τὰ χωριά αὐτά, ἀποικίες Φαράσων, βλ. Μ. Μερλιέ, δ.π., 65 κ.έ. Ἐπίσης R. Dawkins, *Modern Greek in Asia Minor*, Cambridge 1916, 30-35. Θ. Θεοδωρίδης, «Τοπωνύμια καὶ λαογραφικά Φαράσων», *Μικρ. Χρον.* 15 (1967), 208.

5. Μ. Μερλιέ, δ.π., 71.

Τά Φάρασα και ή περιφέρειά του βρίσκονται στά ΝΑ τής Καππαδοκίας και είναι σχεδόν απομονωμένα άπό τήν υπόλοιπη ἐπαρχία. Άπο τήν Καισάρεια τά Φάρασα ἀπέχουν 100 χλμ. και άπο τά "Άδανα 120°, ἐνώ σημαντικές είναι οι ἀποστάσεις πού χωρίζουν τήν ίδια τήν κωμόπολη άπο τά χωριά πού ἀναφέρθηκαν πιὸ πάνω, γεγονός πού δύσκολευ τή μεταξύ τους ἐπικοινωνία.

Ἡ τελευταία γινόταν ἀκόμη πιὸ δύσκολη, ὅταν ληφθεῖ ὑπόψη ἡ δρεινή σύσταση τῆς περιοχῆς μὲ τίς βαθιές χαράδρες. Στὸ γεωγραφικὸ ἀντὸ πλαίσιο τοποθετεῖται τό ἐλληνικὸ γλωσσικὸ ίδιωμα, ποὺ παρουσιάζει διαφορὲς ἀπὸ τὸ γενικότερο ίδιωμα τῆς Καππαδοκίας. Διαφορές, μικρές βέβαια, παρουσιάζει ἀκόμη και τὸ ίδιωμα τοῦ Βαρασδοῦ μὲ τὰ ίδιωματα τῶν χωριῶν τῆς ίδιας περιφέρειας, και προπαντοὺς μὲ τὸ ίδιωμα τοῦ Ἀφδιριοῦ και τοῦ Ἄσουχουριοῦ. Σημειώνουμε τίς κυριότερες:

α) α ἥ ἄ, ποὺ ὁ Βαρασδός ἔχει ε: χωράφια-χωράφε, πιλᾶ-πιλέ, τσαρᾶ-τσαρές,

β) στὶς καταλήξεις τῶν ἐπιθέτων και οὐσιαστικῶν και στὴν κατάληξη τοῦ α' προσώπου τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστώτα τῶν ρημάτων ἔχουν ου, ἐνώ ὁ Βαρασδός ἔχει ο: σαπούζους-σαπούζος, λύκους-λύκος, δάκνου-δάκνω,

γ) τρέπουν τὴν ἄτονη κατάληξη ε τῶν ρημάτων τῆς ἐνεργητικῆς και παθητικῆς φωνῆς σὲ ι: Ἐνεργ. (ἐνεστ.) δάκνουμι-δάκνουμε, δάκνιτι-δάκνετε, (παρατ.) δάκνινκις-δάκνινκες, δάκνινκιν-δάκνινκεν, ἡφαρις-ἡφαρες, ἡφαριν-ἡφαρεν, Παθητ. (ἐνεστ.) ἔρχουμι-ἔρχουμαι, ἔρτσισι-ἔρτσεσαι, ἔρτσιτι-ἔρτσεται, ἔρχουμιστι-ἔρχουμεστε, ἔρτσιστι-ἔρτσεστε, ἔρχουντι-ἔρχουνται, (παρατ.) ἔρχουμιστι-ἔρχούμεστε, ἔρχούσιστι και ἔρχουντι-ἔρχοιμεστε και ἔρχοῦστε, ἔρχούσαν(tι)-ἔρχούσαντε, (ἀόρ.) ἡρτίς-ἡρτες, ἡρτίν-ἡρτεν, ἡρτάμι-ἡρτάμε, ἡρτίτι-ἡρτέτε,

δ) τρέπουν ἀκόμη σὲ ι τὸ ἄτονο ε πρὶν ἀπὸ τίς καταλήξεις τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀορίστου, ποὺ λήγει σὲ -εψα και -εξα: (γρεύω) ἡγριψα-ἡγρεψα, ἡγριψι-ἡγρεψες, ἡγριψιν-ἡγρεψεν, (πλέξω) ἔπλιξα-ἔπλεξα κτλ. ὅγλαδὴ τρέπουν τὸ ἄτονο ε σὲ ι. ὀπως και στὰ βορειοελλαδίτικα νεοελληνικά ίδιωματα.

Τελειώνοντας θά ἡθελα νὰ εὐχαριστήσω ἀπὸ ἕδη δόλους ἐκείνους, ποὺ μὲ βοήθησαν στὴν ἐργασία μου αὐτῇ και ίδιαίτερα τὸν αἰδεσμότατο κ. Θεόδωρο Θεοδωρίδη, ποὺ διάβασε δλόκηηρη τὴν ἐργασία μου αὐτῇ, μοῦ ἔκαμε σημαντικές διορθώσεις και μοῦ ἔσωσε χρήσιμες πληροφορίες γύρω ἀπὸ τὸ ΦΙ, και τὸν ἀγαπητὸ φίλο κ. Ἀν. Μιχαηλίοη γιὰ τὶς πληροφορίες του σχετικά μὲ τὶς τουρκικές λέξεις.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Π. Καρολίδου, *Γλωσσάριον συγκριτικὸν ἐλληνοκαππαδοκικῶν λέξεων*, Σμύρνη, 1885.
2. P. Lagarde, *Neugriechisches aus Kleinasiens* (Abhandlungen der Königlichen Gesellschaft der Wissenschaften zu Göttingen), 33, Göttingen, 1886.
3. Ι.Σ. Ἀρχελάου, *Ἡ Σιναϊσός, ἡτοι θέσις, ιστορία, ἥθική καὶ διανοητικὴ κατάστασις, ἥθη, ἔθιμα καὶ γλῶσσα τῆς ἐν Καππαδοκίᾳ κωμοπόλεως Σιναϊσοῦ*, Ἀθῆναι, 1899. Πβ. Βιβλιοκρισία Γ.Ν. Χατζιδάκη, *MNE* 2, 532-544.
4. Pavlaki N. Melitopoulos, *Türkçeden Rumcaya Sözlük*, Ἐν Κωνσταντινούπολει, 1902.
5. R. Dawkins, *Modern Greek in Asia Minor*, Cambridge, 1916.
6. N. Ἀνδριώτη, *Τὸ γλωσσικὸν ἴδιωμα τῶν Φαράσων*, Ἀθῆνα, 1948.
7. I. Κεσίσογλου, *Τὸ γλωσσικὸν ἴδιωμα τῶν Οὐλαγάτων*, Ἀθῆνα, 1951.
8. Δ. Λουκόπουλου - Δ. Λουκάτου, *Παροιμίες τῶν Φαράσων*, Ἀθῆνα, 1951.
9. A.A. Παπαδοπούλου, *Ιστορικὸν λεξικὸν τῆς ποντικῆς διαλέκτου*, A-B, Ἀθῆναι, (1958-1961).
10. Andon V. Teofilaktidis, *Türkçe - Rumca Sözlük*, Istanbul, 1960.
11. Δ. Φωστέρη - I. Κεσίσογλου, *Λεξιλόγιον τῶν Ἀραβανῶν*, Ἀθῆνα, 1960.
12. Γ. Μαυροχαλυβδίδη - I. Κεσίσογλου, *Τὸ γλωσσικὸν ἴδιωμα τῆς Ἀζοῦ*, Ἀθῆνα, 1960.
13. Θ. Θεοδωρίδη, «Φαρασιώτικες παραδόσεις κ.τ.λ.», *Λαογραφία ΙΘ* (1960), 222-263 καὶ ΚΑ (1964), 269-336.
14. Μεν. Δημητριάδου, *Λεξικὸν ἐλληνο-τουρκικὸν τουρκο-ελληνικὸν (μετὰ συντόμου ἐλληνικῆς καὶ τουρκικῆς γραμματικῆς) Sözlük yunancadan - Türkçeye Türkçeden - yunancaya*, Ξάνθη, 1962.
15. A. Costakis, *Le Parler Grec d'Anakou*, Athènes, 1964.
16. Θ. Θεοδωρίδη, *Φαρασιώτικος ιστορικὸς διάλογος* (πολυγραφημένη ἔκδοση), Ἀθῆνα, 1966, 106-138.
17. N. Ἀνδριώτη, *Ἐτυμολογικὸν λεξικὸν τῆς κοινῆς νεοελληνικῆς*, B' ἔκδ. Θεσ/νίκη, 1967.
18. Θ. Θεοδωρίδη, «Τοπωνύμια καὶ Λαογραφικά τῶν Φαράσων τῆς Καππα-

- δοκίας», *Μικρασιατικά Χρονικά*, ΙΓ (1967), 183-250, *Μικρασιατικά Χρονικά*, ΙΔ (1970), 118-166, *Μικρασιατικά Χρονικά*, ΙΕ (1972), 191-222.
19. *Türkçe Sözlük* (Beşinci baskı), Ankara, 1969.
 20. Θ. Κωστάκη, *Tὸ γλωσσικὸ ἰδίωμα τῆς Σιλληζ*, Αθήνα, 1968.
 21. Ch. Symeonidis, «Griechische Lehnwörter im Türkischen», *Balkan Studies*, 14, Thessaloniki, 1973, 167-200.
 22. Βασ. 'Αναστασιάδη, 'Η σύνταξη στὸ φαρασιώτικο ἰδίωμα τῆς Καππαδοκίας, σὲ σύγκριση πρὸς τὰ ὑπόλοιπα ἰδίωματα τῆς M. Ασίας, καθὼς καὶ πρὸς τὴν ἀρχαία, τὴν μεσαιωνικὴ καὶ τὴν νέα Ελληνικὴ γλώσσα, Θεσσαλονίκη, 1976.
 23. Τοῦ ᾧδιου, «Ἴστορία καὶ γλώσσα τῆς Καππαδοκίας καὶ τὸ ἰδίωμα τῶν Φαράσων», *Μικρασιατικά Χρονικά*, ΙΣΤ (1975), 150-184.
 24. X. Συμεωνίδη, «Ἡ ἐλληνικὴ ἐπίδραση στὴν τουρκικὴ γλώσσα καὶ ὁ ρόλος τῆς Ποντιακῆς», *Ποντιακὴ Έστία* 25 (1979), 20-26.
 25. Μ. Μερλιέ, «Οἱ ἐλληνικὲς κοινότητες στὴ σύγχρονη Καππαδοκίᾳ», *Δελτίο Κ.Μ.Σ.*, Α (1977), 29-74.

ΦΩΝΗΤΙΚΗ ΑΞΙΑ ΟΡΙΣΜΕΝΩΝ ΦΘΟΓΓΩΝ

1. \ddot{a} = ε πολὺ ἀνοιχτό. Ἀπαντᾶ συχνὰ στὰ περίχωρα καὶ σπάνια στὸ Βαραδός: τᾶχλικᾶς ΑΦ, τεχλικές Β.
2. \dot{g} = γ ὑπερωικό. Μπαίνει πρὶν ἀπὸ ε καὶ ī καὶ προφέρεται, ὅπως στὴ λέξη γάλα. Ἀπαντᾶ μόνο σὲ λέξεις παρμένες ἀπὸ τὴν τουρκική: ἀγίς, γισμάτι.
3. \ddot{o} = ε βαθύφωνο, ποὺ κλίνει πρὸς τὸ ī καὶ παριστάνει φωνῆν μὲ προφορὰ διάμεση ἀνάμεσα στὸ ε καὶ στὸ ī, σὰν τὸ βουλγάρικο ъ. Πρόκειται γιὰ τὸ τουρκικὸ ι χωρὶς τελεία καὶ ἀπαντᾶ σὲ λέξεις παρμένες ἀπὸ τὴν τουρκική.
4. ζ = ζ παχὺ σὰν τὸ γαλλικὸ j (jardin).
5. \acute{k} = κ παχύ: κάμι, χεκίμης.
6. λ' = λ παχύ: κάλλ' ὁ. "Ἐτσι προφέρεται κυρίως στὸ τέλος τῶν οὐσιαστικῶν καὶ ἐπιθέτων ἀρσενικοῦ γένους, ποὺ προέρχονται ἀπὸ τὴν τουρκική, μόνον ὅταν είναι γυμνὸ ἀπὸ φωνῆν: ὁ κάλλ', ἀλλὰ τὸν κάλη.
7. ν = ν φωνητικό. Προφέρεται μόνο μὲ τῇ μύτῃ, χωρὶς νὰ ἀκουμπᾶ ἡ γλώσσα στὸν οὐρανίσκο. Ἀπαντᾶ κυρίως σὲ λέξεις παρμένες ἀπὸ τὴν τουρκική: σινίρι, τενίζι.
8. \grave{v} = ν οὐρανικό. Ἀπαντᾶ κυρίως σὲ καθαρὰ ἔλληνικές λέξεις στὸ σύμπλεγμα νέκ, ὅταν προηγεῖται ε καὶ ī, καὶ προφέρεται, ὅπως στὴ λέξη κονιάκ: κλαϊνκά, ζένκα, κοφτίνκα, 'φῆνκαν.
9. ξ = ξ παχύ (κσ).
10. $\acute{\pi}$ = π παχύ: παράς. Ἀπαντᾶ κυρίως σὲ λέξεις παρμένες ἀπὸ τὴν τουρκική.
11. $\hat{\rho}$ = ρ παχύ: χορλατίζω.
12. $\hat{\sigma}$ = σ παχύ: δέρι, δονι, ὅπως στὴ λέξη chambre. Ἀπαντᾶ ὅχι μόνο σὲ ἔλληνικές λέξεις, ἀλλὰ καὶ σὲ λέξεις παρμένες ἀπὸ τὴν τουρκική, γιὰ νὰ ἀποδώσει τὸ παχύ τουρκικὸ s, τὸ š. Σὲ ἔλληνικές λέξεις συμβολίζει τὸ παχύ σ, ποὺ προέρχεται ἀπὸ ἀλλοίωση τοῦ οὐρανικοῦ χ πρὶν ἀπὸ ε καὶ ī καὶ στὸ σύμπλεγμα τὸ (γερμ. tsch), γιὰ νὰ συμβολίσει τὸ παχύ σ.
13. \hat{t} = τ παχύ: ταζός, λένινός. Ἀπαντᾶ συνήθως σὲ λέξεις παρμένες ἀπὸ τὴν τουρκική καὶ σποραδικά σὲ ἔλληνικές.
14. $\tau\zeta$ = τ + ζ παχύ: τζό, τζάς. Ἀπαντᾶ σπάνια.

15. τότε και τότε = στότε α' προφέρεται ώς παχύ μόνο τόσ, ἐνώ στότε β' και τότε: ἀτότει, τότάμι (= τζάμι), ἀλλά τότσαούσης, τότάμι (= πεύκο).
16. χ = χ ύπερωικό. Άπαντα κυρίως σὲ λέξεις παρμένες ἀπό τὴν τουρκική και προφέρεται, δπως στή λέξη χαρά, πρὶν ἀπό ε και i: σεχέρι, χεκίμης, χιτάω, γαχίρι.
15. ψ = ψ παχύ (πσ).
16. b, d, g = προφέρονται, δπως τὰ ἀντίστοιχα λατινικά.
17. δ-δ, κ-κ, λ-λ, μ-μ, ν-ν, π-π, ρ-ρ, σ-σ, τ-τ, φ-φ = προφέρονται μὲ διπλή προφορά: τέσ-σαρα, πετ-τάο.
18. ' = είναι ή γνωστή ἀπόστροφος, ποὺ μπαίνει στή θέση ἐνὸς ἀποβλημένου φωνήεντος. Σπάνια δμως δὲ σημειώνεται, ίδιως δταν τὸ ἀποβλημένο φωνήεν βρίσκεται στό τέλος τῆς λέξης: τρώει-τρῶ, κλαίει-κλαῖ.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ

- Α = ἀραβική λέξη
 ΑΓΓ = ἀγγλική λέξη
 ΑΦ = Ἀφσάρι
 Β = Βαρασδός
 Γ = γαλλική λέξη
 ΓΕ γερμανική λέξη
 Δ = Dawkins R (*Modern Greek in Asia Minor*, Cambridge 1916)
 Ε = ἔλληνική λέξη
 Ι = ιταλική λέξη
 ΙΤΑΚ = ιδιωματική τουρκική λέξη Καππαδοκίας
 ΚΝΕ = κοινή νεοελληνική
 Λ = λατινική λέξη
 ΟΥ = ούγγρική λέξη
 Π = περσική λέξη
 ΠΕΡΧ = περίχωρα Βαρασδοῦ ('Αφσάρι, Τσουχούρι, Σατής, Κίσκα, Φκόσι)
 ΠΔΙ = ποντιακή διάλεκτος
 πρβ = παράβαλε
 'Τσ = 'Τσουχούρι
 ΦΙ = φαρασιώτικο ίδιωμα
 - = ύφεν, ποὺ δείχνει τή συμπροφορά δύο φωνηέντων

B'
ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

I. ΚΛΙΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

1. Ούσιαστικά

Άρκετά άφηρημένα ούσιαστικά σχηματίζονται άπό τὰ ρήματα σὲ -ῶ ἢ -ιέω μὲ τὴν κατάληξη -ημα καὶ λίγα άπὸ τὰ σὲ -ίζω, ἀλλὰ αὐτὰ μὲ τὴν κατάληξη ισμα..

A

- A Ἀπάς ὁ, -άδες οἱ B (<aba = ἐπανωφόρι) = τιμητικό ἐπανωφόρι
A ἀπατόης ὁ B (<abaci = κατασκευαστής ἢ πωλητής ἀπάδων) = σκηνί-
της
A ἀτσελές ὁ (<acele) = βιασύνη
ἀτσῆς ὁ (<aci) = πόνος, λύπη, πίκρα
ἀτάς ὁ (<ada) = νησί
A ἀτέτι τὸ B, ἀτάτι τὸ ΑΦ, Ὁτὲ (<adet) = συνήθεια, ἔθιμο
Γ ἀτρέσα ἡ B, ἀτιράσᾶς ὁ ΑΦ, Ὁτὲ (<adres) = διεύθυνση, σύσταση
Α<Ε ἄφι τὸ (<af ἵσως <έλλην. ἄφεσις) = συγχώρηση, συγγνώμη
E ἄφιόνι τὸ (<afyon <έλλην. ὅπιον) = ὅπιο
ἄγας ὁ (<aga) = ἄγας, ἀφέντης
ἄγής ὁ (<agi) = δηλητήριο
ἄγιλα ἡ (<agil ἵσως <έλλην. ἄγέλη) = στάνη, μαντρι γιδοπροβάτων
ἄγιζλιχι τὸ (<agizlik) = τσιμπούκι, πίπα γιὰ τσιγάρο
A ἀχαλής ὁ B, ΑΦ, ἐχαλής ὁ B (<ahali) = κόσμος, δχλος
A ἀχμαχλιέχι τὸ B, ἀχμαχλιέχι τὸ ΑΦ, Ὁτὲ (<ahmaklik) = ἀνοησία, βλα-
κεία
'Αχγιαβουδώτ'ς ὁ, 'Αχγιαβουδώτ'σσα ἡ (<Yahyali) = κάτοικος 'Αχγι-
αβοῦς
A ἀχίλι τὸ (<akil) = μυαλό, νοῦς
ἀχιντούς ὁ (<akinti) = ροή, κλίση
A ἀχράνης ὁ ἢ 'χράνι τὸ (<akran) = συνομίληκος

- A ἀνκσουζλιέχι τὸ B, ἀνκσουζλίχι τὸ ΑΦ (<aksilik) = ή ιδιότητα τοῦ ἀνάποδου
- E ἀλάνι τὸ (<alan ἵσως <ἔλλην. ἀλώνι) = ξέφωτο
ἀλατσούχι τὸ (<alacık) = σκηνή, καλύβα, είδος παιχνιδιοῦ
ἀλεμέχι τὸ B, ἄλαμάτι τὸ ΑΦ (<alâmet) = καταστροφή, ταραχή, φασαρία
ἀλάφι τὸ B, ἀλάφη ή ΑΦ (<alaf) = φλόγα
- A (ἀ)λούτσι τὸ (<alic) = ἀγριομούσμουλιά, κρεάτεγος
ἀλισβερίσι τὸ (<alışveriş) = δοσοληψία, ἀλισβερίσι
ἀλτίλικι τὸ (<altılık) = πλεκτό πασούμακι
ἀλτούνι τὸ (<altın) = χρυσός, χρυσάφι
ἀμπάρι τὸ (<ambar ἵσως <ἔλλην. ἐμπόριον) = ἀμπάρι, ἀποθήκη δημητριακῶν
- I ἀντίκα ή B, ἀντίκας ὁ ΑΦ (<antika) = παλιὸ ἀντικείμενο ἀξίας, ἀρχαῖο νόμισμα, σταυρός ἀλυσίδας, |μεταφορ. ἔξυπνος, παράξενος, ζωρός
- P ἀπτάζι τὸ_s(pates) = τουρκικός ἀγιασμός, πλύσιμο πρὶν ἀπὸ τὴν προσευχὴν
- P ἀπτάζ-χανᾶς ὁ B, ἀπτέσ-χανᾶς ὁ ΑΦ (<apteshane) = ἀποχωρητήριο ἄρι τὸ (<âr) = ὑπόληψη, ντροπή, ἀνυπόληπτος
ἀράς ὁ (<ara) = τὸ ἐνδιάμεσο, τὸ ἀναμεταξύ
ἀραπάς ὁ (<araba) = ἀραμπάς, κάρο, ἀμάξι
ἀραλίχι τὸ (<aralık) = ἐρημιά, ἐνδιάμεσο, ἀναμεταξύ
ἀράπ(ης) ὁ (< arap) = ἀράπης
ἀρχατάσης ὁ, ἀρχατάσι τὸ (<arkadaş) = σύντροφος
ἀρχατασλιέχι τὸ B, ἀρχατασλίχι τὸ ΑΦ (<arkataşlık) = συντροφιά, φιλία
ἀρχάς ὁ (<arkas) = προστασία, ύποστηριξη
ἀρσουζλούχι τὸ (<arsızlık) = ἀταξία
- A ἄσλι τὸ (<ashlı) = ἀλήθεια, νόημα, δεβαίνω σ' ἄσλι του = τὸ καταλαβαίνω, ἄσλι τέχο 'σει = δὲν είναι ἀληθινό
- A ἀσκέρ(ης) ὁ B, ἀσκάρ(ης) ὁ ΑΦ(<asker) = στρατιώτης
- A ἀσκέρι τὸ B, ἀσκάρι τὸ ΑΦ, (ἐσκέρι τὸ ΑΦ-D) (<asker) = στρατός, στρατιώτης
- A ἀσκερλέχι τὸ B, ἀσκάρλιχι τὸ ΑΦ (<askerlik) = στρατιωτική θητεία
ἀσλάν(ης) ὁ B, ἀσλάνους ὁ ΑΦ (<aslan) = λιοντάρι, παλικάρι
ἀσμάς ὁ (asma) ὁ (<asma) = κληματαριὰ (στὸ Βαρασὸ συνήθως 'νενετράδι)
- E 'στάρι τὸ B, ἀστάρι τὸ ΠΕΡΧ (<astar ἵσως <ἔλλην. ἰστάριον) = φόδρα, ἀστάρι
ἀστόης ὁ ΠΕΡΧ (<aşçı) = μάγειρας

ΤΟΥΡΚΙΚΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΣΤΟ ΦΑΡΑΣΙΩΤΙΚΟ ΙΔΙΩΜΑ

- A ἀσ-σίχος ὁ (<âşik) = ἐραστής, τραγουδιστής, ποιητής ἐρωτικῶν τραγουδιῶν
 ἀσ-σίχι τὸ (<aşik) = ἀστράγαλος
 ἀσλαμάς ὁ B, ἀσιλαμάς ὁ ΑΦ (<aş(i)lama) = ἐμβόλιο, μπόλι, μπολι-
 ασμένο δέντρο
 ἀσῆς ὁ (ἰσως<asma = ὑπερπήδηση, πέρασμα) = δύση, βράδυ, πέρασμα
 δρόμου
 ἀστιέσμα τὸ B, ἀστιέσημα τὸ ΑΦ (<ἀστιέ(γω) (= βασιλεύω)<aşmak)
 = βασίλεμα ἡλιου
 ἀτὰς ὁ (<ata) = πρεσβύτερος (πατέρας, μητέρα, παπούς, γιαγιά), πρόγονος
 ἄβι τὸ (<av) = κυνήγι, ἀλλὰ (ἄβι τὸ (= λαβή, χερούλι)<λαβή ἥ)
 ἄβτσῆς (<avci) = κυνηγός
 ἄβλιχι τὸ (<avcılık) = κυνήγι
 ἀβαναχλιέχι τὸ B, ἀβαναχλίχι τὸ ΑΦ (<avanaklık) = ἀνοησία, βλακεία
 ἀβαραλίχι τὸ (<avaralık) = ἀνεργία, χασομέρια
 E χαβλούς ὁ ΑΦ, χαβλούμι τὸ B (<(h)avlu<έλλην. αὐλή) = περίβολος,
 περιφραγμένη αὐλὴ γιὰ ζῶα
 Γ ἀποκάτ(ης) ὁ (<avukat) = δικηγόρος
 A ἀγιάρι τὸ (<ayar) = ἀντίβαρο
 ἀγιάζι τὸ (<ayaz) = παγωνιά, πολὺ κρύο
 A ἀ(γ)ιβ' τὸ B, ἀπί τὸ ΠΕΡΧ (<ayıp) = ντροπή, ἔλάττωμα
 Π ἀινάς ὁ (<ayna) = καθρέφτης
 Π ἀζάτι τὸ (D) (<azat) = ἀπελευθέρωση (κυρίως δούλου)
 ἀζγουνλιέχι τὸ B, ἀζγουνλούχι τὸ ΑΦ (<azginlık) = μανία, λύσσα, τρέλα, μεγάλη ὁργὴ

B

- πατᾶχι τὸ (<bacak) = σκέλος, μπούτι
 πατᾶνάχης ὁ (<bacanak) = μπατσανάκης, σύγγαμπρος
 I πατανᾶς ὁ (<badana) = ἀσβέστωμα
 A πατέμι τὸ B, πατᾶμι τὸ ΑΦ (<badem) = ἀμυγδαλιά, ἀμύγδαλο
 παγίρμάς ὁ B, παγίρμα τὸ ΑΦ (<bağırmak = φωνάζω δυνατά) = δυνατό φώναγμα, κραυγὴ
 παγίρτούς ὁ (<bagirtı) = δυνατή φωνή, κραυγὴ
 Π παχάρ(ης) ὁ, παχάρι τὸ (<bahar) = ἄνοιξη
 Π παχτᾶς ὁ (<bahce) = κῆπος, μπαζές
 A πέχτση ἥ (<bahis) = στοίχημα
 Π παχῖστι τὸ (<bahış) = δῶρο, φιλοδώρημα
 A παχίρι τὸ (<bakır) = χαλκός

- A πακ-κάλ’(ης) ό (<bakkal) = μπακάλης
 A πακ-καλιέχι τό Β, πακ-καλίχι τό ΑΦ (<bakkalik) = μπακαλική
 A παχλάζ δ (<bakla) = φασόλι, φασολιά
 παλδίρι τό Β, παλδούρι τό ΑΦ (<baldır) = γάμπα
 παλάχι τό ΑΦ, μαλάχι τό Τσ (<balak) = βουβαλάκι
 παλτούζα ή (<baldız) = κουνιάδα
 παράνι τό ΑΦ (<baran) = αύλακι τοῦ κήπου γιὰ φύτεμα ζαρζαβατικῶν
 παριστιέσμα τό Β, παριστιέσημα τό ΑΦ (<pariştıéw (= συμφιλιώνο-
 μαι) <barışmak) = συμφιλιώση
 πασχούς ό (<baskı) = πιεστήριο
 πασκιτάνι τό (<baskı: + -τάνι(ἀρμενική λέξη) = ντάλα) = στραγγι-
 σμένη και ἀλατισμένη οὕρδα
 πασμάς ό (<basma) = είδος υφάσματος
- I παστόνι τό (<baston) = μπαστούνι
 πασ-σάχι τό (<başak) = σταχολόγημα, συλλογὴ κάθε ειδους ἀπὸ δεύ-
 τερο χέρι, ματσάκι ἀπὸ στάχυα
 πασύρεμα τό (<πασύρευω (= κατορθώνω, καταφέρνω) <başarmak)
 = κατόρθωμα, ἐπιτυχία
 πασλάτημα τό (<πασλατῶ(= ἄρχιζω)<başlamak) = ἄρχη, ἄρχινισμα
 πάσι τό (<baş) = κεφάλι. Ἀπαντᾶ μόνο στή φράση: πάσι τέσο βκαίνει
 = δὲν τὰ βγάζει πέρα<baş çikmak
 πατάχι τό (<batak) = βοῦρκος, τέλμα
 πατήμανι τό (<batman) = μονάδα βάρους ἵση μὲ 6 ὀκάδες
 παιράχι τό (<bayrak) = σημαία
- A παϊτάρ(ης) ό (<baytar) = κτηνιατρος
 παζλαμάς ό (<bazlama) = είδος λαγάνας
 A πατάλι τό (<bedel) Υ ἐτήσια πληρωμὴ τῶν ἀντρῶν πρὸς τὴν Τουρκία
 γιὰ ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τὸ στρατὸ
 πουκανμάς ό Β[και πουκάντημα τό ΑΦ<πουκαντίζω και πουκαντιέω =
 διαλέγω, προτιμῶ, μοῦ ἀρέσει<beğenmek] (<beğenme) = ἐπιδοκι-
 μασία, ἀρέσκεια
 πεκτσῆς ό (<bekçi) = ἀγροφύλακας
 πέλι τό (<bel) = φτυάρι εἰδικὸ γιὰ σκάψιμο, πέλι
- A πελές ό Β, πελάς ό ΑΦ, Τσ (<belâ) = μπελάς
 I περπέρ(ης) ό (<berber) = κουρέας. Ἔτσι λέγεται και αὐτὸς ποὺ ἀνήκει
 σὲ μιὰ φυλὴ γειτονικὴ μὲ τὸ Βαραδό
 I περπερλίκι τό (<berberlik) = ἡ δουλειά, τὸ ἐπάγγελμα τοῦ κουρέα
 A περεκέτι τό Β, πäρäκåti τό ΑΦ (<bereket) = ἀφθονία, εὐτυχία
 πεσλέτημα τό Β, πεσλέτημα τό ΑΦ (<πεσλετῶ(= διατρέφω, παχύνω)<
 beslemek) = διατροφή, πάχυνση

- πέγος ό Β, πᾶγους ό ΑΦ (<bey) = μπέης, ἄρχοντας
- Π πεϊκίρι τό (<beygir) = φοράδα, (ἐνῷ τὸ ἄλογο = ἄβκο τὸ <ἄλογο)
- πεΐνής ό και ζεΐνής στό Β (<beyin) = μυαλό
- πιζίρι τό Β, πεζίρι τό ΑΦ, τό (<bezir = σπόρος, λιναρόσπορος) = σουσαμόλαδο ἥ καναβουρόλαδο
- πιζιρᾶς ό (<bezir) = πιτσιρίκος, δεβόου πιζιρᾶς = διαβολόπαιδο, διαβολόσπορος
- πιραχτιέσημα τό (<πιραχτιέω = ἀποβάλλω (γιὰ ζῶα)<birakmak) = ἀποβολὴ (γιὰ ζῶα)
- πιέχι τό (<biyik) = μουστάκι
- πιέσιμη τό (<bicim) = σχέδιο
- A πινάς ό (<bina<ἀραβ. biney) = μπάλωμα στὸν πάτο παπούτσιοῦ ἥ τσαρουχιοῦ
- A πινέσι τό (<bina) = μικρὴ καλύβα κυνηγοῦ, ὅπου κρυβόταν ό κυνηγός γιὰ καρτέρι
- πιν-νίκι τό ΑΦ, πιλενίκι τό Τσ (<ITAK binnik) = κοτέτσι
- πουγάς ό (<boğa) = ταῦρος, μπουγάς
- πογάζι τό (<boğaz) = στενό, μπουγάζι
- ποχτᾶς ό (<bohça) = μπόγος
- πολιέχι τό Β, πολ-λούχι τό ΑΦ (<bolluk) = ἀφθονία
- πορούς ό (<boru) = σωλήνας θερμάστρας, μπουρί, σάλπιγγα
- ποδαμάς ό <boşama) = διαζύγιο
- πόϊ τό (<boy) = ἀνάστημα, ὑψος, μπόι
- πογιάς ό (<boya) = μπογιά, βαφή, χρῶμα
- ποζτιέσ(η)μα τό (<ποζτιέ(ζω) (= χαλῶ, καταστρέφω)<bozmak) = χάλασμα, μετατροπή, χρημάτων σὲ ψιλά
- ποζγούνι τό, ποζγοῦνε τὰ Β και ποζγοῦνα τὰ ΑΦ (<bozgun)= ψιλὰ χρήματα
- πελίκι τό (<böyük) = κομμάτι (κυρίως γῆς), μεταφ. πλῆθος: ἔστει ἄν πελίκι χοροντᾶς = ἔχει μεγάλη οἰκογένεια
- πορέκι τό Β, ποράκι τό ΑΦ (<börek) = μπουρέκι
- πουτάχι τό (<budak) = βλαστάρι (ἀπὸ κλαδεμένο δέντρο)
- πουτάτημα τό (<πουτατῶ (= κλαδεύω)<budamak) = κλάδεμα
- πούγι τό (<buğu) = ἄτμος
- πλαμάτσι τό Β, πουλαμάτσι τό και πουλαμάτσης ό ΑΦ (<bulamaç) = ἀλευριά
- πουλουντόνς ό (<buluntu) = ἐρμαῖο, ἀρχαιολογικὸ εῦρημα, θησαυρὸς ποὺ βρίσκει κανεὶς
- πουρμᾶς ό (<burma) = κουλούρα μαλλιοῦ γιὰ γνέσιμο
- πουρούνι τό ΑΦ, Τσ(<burun) = κορυφή, λοφίσκος

πουγιουρμάς δ B, πουγιούρμα τό ΑΦ (<πουγιουρδάω (= διατάζω) <buryumak) = τὸ νὰ διατάζει κανεὶς
πούζι τό ΑΦ, ἵτο (<buz) = πάγος

C

- τσατσίχι τό (<cacık) = τζατζίκι
 Π τσάμι τό (<cam) = τζάμι
 Α τσαμί τό (<cami) = τζαμί
 τσάρι τό (<car) = πέπλος νύφης
 τσαμπάζης δ - τσαμπάζα ἡ (<cambaz) = καταφερτζής, τσαμπάζης, πανούργος
 Π τσαμπαζίχι τό (<cambazlık) = ἡ δουλειὰ τοῦ τζαμπάζη
 Π τσαναλιτσῆς δ (<canalıcı) = χάρος
 Π τσαντζίχισῆς δ (<cansıkintısı) = στενοχώρια
 Π τσανβάρι τό (<canavar) = ἄγριο ζῶο, ἀγρίμι
 Γ τσᾶντάρμᾶς δ (<candarma) = χωροφύλακας
 τσάρκα ἡ (<īşowş carga) = τσαρδάκι
 Α τζαζούσσα και τζαζού ἡ B (και τζαζίσσα ἡ ΑΦ, 'Τῖ) (<casus = κατάσκοπος) = ραδιούργα γυναίκα
 Α τζαζουλούχι τό B, τζαζιλίχι τό ΑΦ (<caculuk) = ραδιουργία
 τσαΐτιέσημα τό (<τσαΐτιέω (= μετανιών) <caymak) = μετάνιωμα, ἀλλαγὴ γνώμης
 Α τσε(χ)εντέμι τό (<cehentem) = κόλαση
 Α τσελ-λέτης δ B, τσελ-λάτης δ ΑΦ (<cellât) = δήμιος
 Α τζεμπρές δ (<cemre) = εἰδος ἐρπετοῦ σάν σάύρα (σύμβολο τῆς ἄνοιξης), ἡ ἄνοδος τῆς θερμοκρασίας κατὰ τὴν ἄνοιξη
 Α τσαναζ-ζάς δ B, τσαναζάς δ ΑΦ (<cenaze = νεκρός) = κόλλυβα
 Α τσεν-νέτι τό B, τσεν-νάτης δ ΑΦ (<cennet) = παράδεισος
 Α τσάπη ἡ (<cep) = τσέπη
 Α τζερεμές δ (<cereme) = πρόστιμο, τζερεμές
 Α τζεσερέτι τό B, τζεσαρέτι τό ΑΦ (<cesaret) = θάρρος, γενναία καρδιά, τόλμη
 Α τζεβαχέρι τό (<cevahir) = πολύτιμη πέτρα
 Α τζεβάπι τό B, τζογάπι τό ΑΦ (<cevap) = ἀπάντηση
 Α τζεζβάς δ (<cevze) = μπρίκι καφὲ
 Α τζεζάς δ (<ceza) = τιμωρία, τιμωρία πρόστιμου
 I τσίγαρα ἡ B, τζίγαράς δ ΑΦ (<cigara) = τσιγάρο
 τζιβιλτούς δ (<civiliti) = κελάρδημα, ἡ φωνὴ τῶν πουλιῶν τσίου τσίου
 Α τζιλβές δ (<cilve) = χάρη, θέλητρο, ἐρωτότροπη κίνηση
 τζινταρίσι τό ΑΦ, τζίν-ταρισί τό B (<cindarısı) = εἰδος ψιλοῦ καλαμ-

ΤΟΥΡΚΙΚΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΣΤΟ ΦΑΡΑΣΙΩΤΙΚΟ ΙΔΙΩΜΑ

- ποκιοῦ, πού μὲ τὸ καβούρδισμα σκάει
τσίνγγιλι τὸ (<cingil) = τσαμπὶ σταφυλιοῦ
- A τσίνσι τὸ (<cins) = γένος, εἰδος, ράτσα, καταγωγή, ποιότητα, φύλο
τσίνταρψ(ης) ὁ (<ITAK cintar<Α cın = πνεῦμα, δαιμονας) = καταφερ-
τζῆς, ἀπατεώνας, μάγος
τσίνταρλίχι τὸ (<cintarlık<cintar) = μαγεία, ἀπατεωνία
τσομάρτ(ης) ὁ (<cömert) = χοβαρδάς, γενναιόδωρος
- E τσουμπούσι τὸ (<cümbüs<īswəs συμπόσιον) = φαγοπότι, γλέντι
- A τδοιπ-πᾶς ὁ (<cüppe = τήβεννος, ράσο) = ἐπανωφόρι ἀνδρικὸ κοντὸ
ώς τῇ μέσῃ
- P τσουζδάνι τὸ (<cüzdan) = πορτοφόλι

C

- τσαπαλάτημα τὸ (τσαπαλατῶ = προσπαθῶ) <çapalamak) = προσπά-
θεια, ἀγώνας
τσαζίρι τὸ (<çadir) = ἀντίσκηνο
τσαζίλτούς ὁ ΑΦ (<çagiltı) = θόρυβος ἀπὸ κλαδιά, πέτρες
τσαγαλα τὰ (<çaǵla<ēlələn. διάγαλο) = πράσινα τρυφερά ἀμύγδαλα
τσαγαλια τὰ καὶ τσαγαλίοι οἱ (<çakılı) = χαλίκια, βότσαλα
τσαχμάχι τὸ (<çakmak) = τσακμάκι, /μεταφ. ἔξυπνος
τσαλήγης ὁ (<çalgı) = μουσικὸ ὄργανο
τσαλήγιτής ὁ (<çalgıcı) = δργανοπαίκτης
τσαλούς ὁ (<çahı) = θάμνος
Τσαλίχος ὁ Β(<çalık) = ἐπώνυμο στὸ Βαρασὸ
τσαλίμι τὸ (<çalım) = ἐπίδειξη, περηφάνια, κάμωμα
τσαλιστιέσ(η)μα τὸ (<τσαλιστιέω (=ἐργάζομαι)<çalışmak) = ἐργασία,
δούλεμα, δουλειά
τσάλτημα τὸ (<τσάλτω=τραβῶ τὸ μαχαίρι, πήζω τὸ γάλα, σκουπίζω,
παίζω μουσικὸ ὄργανο, τσάλτιέ με ὁ ὑπνος Β, τσάλτεῖ μι ὁ ὑπνονς
ΑΦ = μὲ παίρνει ὁ ὑπνος, ἀποκοιμέμαι)<çalmak) = ἡ ἐνέργεια τοῦ
τσαλτῶ
τσαλτὲ ἡ Β (<τσαλτῶ<çalmak) = μαχαιριά, σπαθιὰ
τσανάχι τὸ (<çanak) = πήλινο βαθουλὸ πιάτο, τσανάκι
τσεντές ὁ Β, τσᾶντᾶς ὁ ΑΦ (<çanta) = τσάντα, ντορβάς
- I τσαπάς ὁ (<çapa) = τσάπα
τσαπράζι τὸ (<çapraz) = ειδος κουμπιοῦ, θηλύκι, τσαπράζι, μεταφ.
στραβός
τσαπούτι τὸ (<çaput) = πανί
- P τσαρδάχι τὸ (<çardak) = τσαρδάκι
Π τσαρές ὁ Β. τσᾶρᾶς ὁ ΑΦ, Τσ (<çare) = θεραπεία, ώφέλεια

- Π **τσάχρι τό (<çark ḥ̄ çarh)** = φτερωτή μύλου, τσικρίκι
τσαρούχι τό (<çarık) = τσαρούχι
**τσαράτιέσ(η)μα τό (<τσαράτιέζ)ω (= χτυπώ, ρίχνω κάτω μὲ δρμή, ἔξ-
 απατῶ) <çarpmak) = χτύπημα, ρίξιμο κάτω μὲ δρμή, ἀπάτη**
- Π **τσαρτόι τό B, τσαρτόης ὁ ΑΦ (<çarşı) = ἀγορά**
- Π **τσαρτάφι τό (<çarçaf) = σεντόνι**
τσαρπουτόης ὁ (<ΠΤΑΚ όψης) = ἀπατεώνας
τσάτι τό (<çat) = χαράδρα, ρεματιά
τσατάλι τό (<çatal) = δικράνι, πιρούνι
τσατίης τό ΑΦ (<çatlı) = στέγη, τσατί
τσατίλιον ὁ B, τσατίρτον ό (<çatırılı) = θόρυβος, τρίξιμο
**τσατίλάτ'μα τό B, τσατίλατημα τό ΑΦ (<τσατίλατω (= σκάζω (ἀμετβ.)
 <çatlamak) = σκάσιμο**
τσατίμας ό (<çatma) = ξύλινη οίκοδομή, σκελετός ξύλινης οίκοδομῆς
**τσατίέσημα τό (<τσατίέζω (= συναρμολογῶ) <çatmak) = συναρμολό-
 γηση, στήσιμο**
**τσάστι τό (<τσαστεύομαι (= βασανίζομαι, παιδεύομαι) <τσως çatmak)
 = βάσανο**
τσαούσης ό (<çavuş) = καπετάνιος, ἐπόπτης
τσαΐρι τό B, τσεΐρι τό ΑΦ, Τσ(<çayır) = χόρτο
- Π **σεχρές ό B, τσεχρές ό ΑΦ (<çehre) = πρόσωπο, ὅψη**
τσακούτσι τό (<çekici) = σφυρί
τσαούλι τό (<çekül) = ἀλφάδι, στάθμη
τσελίκι τό (<çelik) = τσελίκι, ἀτσάλι, τσακμάκι ἀπό ἀτσάλι
τσελίκα ή ΑΦ, Τσ (<çelik) = (τὸ παιχνίδι) τσουλίκα (στὸ B κίτα ή)
**τσαμάμι τό B, τσεμένι τό ΑΦ (<çemen) = τσεμένι, εἰδος κυμίνου γιὰ
 παστούρμά**
τσενές ό B, τσανάς ό ΑΦ, Τσ (<çene) = σιαγόνι, φλυαρία
- Π **τσενγκέλι τό (<çengel<περσ. tchenkel) = τσιγκέλι**
- Π **τσαγκάλι τό B, τσανγάλι τό ΑΦ (<çengel<περσ. tchenkel) = φασουλό-
 ξυλο**
**τσεπίτσι τό (<çepiç) = θηλυκό κατσίκι ἐνός ἔτους >τσεπιτσόκ-κο τό
 (ύποκοριστικό)**
- Π **τσερτσίβες ό (<çerçeve) = πλαισιο παραθύρου**
**τσερέζι τό, πληθ. τσερέζε τά B, τσερέζα τά ΑΦ (<çerez) = διάφοροι
 ἔηροι καρποί, κυρίως στραγγάλια καὶ σταφίδες.**
τσεσίτι τό (<çesit) = εἶδος, ποικιλία
- A **τσετές ό B, τσατάς ό ΑΦ, Τσ (<çete) = ἀντάρτης, τσέτης**
τσεχέζι τό (<çeyiz) = προίκα, προικιά
τσαούρδεμα τό B, τσαούρδημα τό ΑΦ (<τσαουρδά(γ)ω (=κυκλώνω,

- στρέφω, γυρίζω, ράβω παπούτσια) <cevirmek) = κύκλωμα, γύρισμα,
 ή ένέργεια του έσαιουρδά(γ)ω
 Τσιφούτ(ης) ό (<çifit) = Ἐβραῖος
 έσιγιλήτοντος ό (<çigilti) = θόρυβος ἀπό κλαδιά ή πέτρες
 έσιγίρι τό (<çigir) = μονοπάτι (ἰδίως ἀνάμεσα σὲ χιόνια ή δάσος)
 έσιγιρτόντος ό (<çigirti) = κραυγή, τσιρίδα, φώναγμα
 έσιγίρδημα τό (<έσιγιρδάω (= κραυγάζω, φωνάζω, τσιρίζω) <çigirmak
 = τσιρίγμα, φώναγμα
 έσιχής ό Β, έσιχής ό ΑΦ, Τσ(<çiki) = κομπόδεμα
 έσιράς ό (<çira) = λυχνάρι >έσιραδόκ-κο τό = λυχναράκι
 έσιράχος ό (<çirak) = υπηρέτης
 έσιτσάκι τό (<çicik) = λουλούδι, ἄνθος
 Π έσιφτόης ό (<çifti) = γεωργός
 Π έσιφτι τό (<çifti) = ζευγάρι, δργωμα, έσιφτάδε τά Β, έσιφτάδα τά ΑΦ
 = ζευγάρια
 Π έσιφτιλίχι τό (<çiftçilik) = γεωργία
 Π έσιφτάς ό (<çifti) = δίκανο
 έσιγι τό ΑΦ, σάγι τό Β (<çig) = ή δροσιά (πού πέφτει τό πρωί)
 έσιλεντόντος ό (<çilenti) = βροξούλα, ψιλή βροχή
 έσιλγάς ό (<ITAK çilga) = μονοπάτι
 έσιμι τό (<çim) = χερσότοπος, γρασίδι, γκαζόν, πρασινάδα, οχθη πο-
 ταμού ή μιλαύλακου κατάφυτη
 έσιλ-λεντόντος ό (<çimlenti) = πρασινάδα
 έσιλινγκίρ(ης) ό (<çilingir) = σιδεράς
 έσιλινγκίρι τό (<çilingir) = χαλκωματάδικο, σιδεράδικο
 έσιντεμα (ή έσιντημα) τό (<έσιντεύω (= χαράζω τήν ἐπιδερμίδα ή τό
 όρεμα, γιὰ νὰ φύγει τό μαῦρο ή τό μολυσμένο αἷμα) <çiswə çimdir =
 τσίμπημα) = ή ένέργεια του έσιντημέ(ζ)ω ή έσιντεύω
 Τσιγγενές - Τσιγγενέσσα ή (<çingene ή çingâne) = Τσιγγάνος, Ἀθίγ-
 γανος
 έσιδεντοντος ό ΑΦ, Τσ (<çisenti) = δροσούλα, ψιχάλα
 έσιτης ό (<çit) = φράχτης
 έσιτλίχι τό έσιτλέχα ή, πληθ. έσιτλέχα τά, έσιτλέχοι οι (<çitlik) = γα-
 λατσίδα (ειδος χόρτου, πού τρώγεται)
 έσιβής ό (<çivi) = σφήνα
 έσιζι τό (<çizi) = γραμμή, αὐλακιά
 έσιζμές ό (<çizme) = μπότα
 Π έσοπάνος ό (<çoban) = βοσκός, τσομπάνος
 έσοτσούχι τό (<çocuk) = παιδί >έστρουχόκ-κο τό (<έστροσούχι-όκ-κο)
 = παιδάκι τό παιδί λέγεται και: τό τσανό

τέσοτσουχλούχι τό (<çocukluk) = παιδιάρισμα

τέσοχλούχι τό (<çokluk) = πλήθος, πληθώρα

Τσολαχίτσης ό (<çolak[(= κουλός)] + -ίτσης) = παρατσούκλι, έπωνυμο άνδρικό

τέσόρι τό (<çor) = άγιατρευτη άρρωστια, διήγηση, παλιά ίστορία, κουτσομπολιό

τέσοράπι τό (<çorap) = κάλτσα

τέσοράχος ό, τέσοραχές οί (<çorak = άρωρή γῆ, πατημένο χῶμα, πρβ. σανσκριτ. churâ = ἀσβέστης) = λάσπη

A τέσορμπατσής ό (<çorbaci) = προύχοντας, κύριος, τιμητική προσφώνηση τῶν Ἑλλήνων ἀπό τοὺς Τούρκους

τέσοκαλίκ(ης) ό Β, τέσοκελίκ(ης) ό ΑΦ (<çökelek) = στραγγισμένη και ἀλατισμένη οὐρδα, πού φυλάγεται γιὰ τὸ χειμώνα

τέσοκτιέσμα τό Β, τέσοκτιέσημα τό ΑΦ (<τέσοκτιέ(γ)ω = καταρρέω, ὑποχωρῶ, βυθίζομαι<çökme) = πέσιμο, γκρέμισμα, καθίζηση

τέσολμεκτόθης ό ΠΕΡΧ(<çölmekçi)-τέσολμεκτόθίσσα ή = κανατάς, ἀγγειοπλάστης

τέσόπι τό (<çöp) = κομμάτι ἀπό χόρτο ή ξύλο, σκουπίδι, τσάκνο

τέστατάνι τό ΠΕΡΧ (<çöten) = πλεκτό μὲ βέργες, ποὺ τοποθετεῖται πάνω σὲ βοϊδάμαξα ή κατασκευάζεται πάνω σὲ πασσάλους μόνιμα καρφωμένους στὸ ἔδαφος και χρησιμεύει ως ἀποθήκη δημητριακῶν

τέσουχάς ό (<çuha) = τσόχα, εἰδος μάλλινου μονόχρωμου ύφασματος

Τέσουχούρι τό (<çukur) = κοίλωμα ἐδάφους, τοπωνύμιο ἐνὸς χωριοῦ τῶν Φαράσων

τέσούλι τό (<çul) = εἰδος ύφαντος, κυρίως ἀπό γιδόμαλλο, ποὺ χρησιμεύει γιὰ τάπητες ή κουβέρτα ή ντιβανοσκέπασμα

Π τέσουλφάς ό (<çulha) = ύφαντής

τέσουλτόθης ό (<çulçi) = ύφαντής τέσουλιων

τέσουλτάρι τό (<çultari) = παλιό ροῦχο, παλιά κουβέρτα

D

A τακίκες ό Β, τακ-κάς ό ΑΦ (<dak(i)ka) = λεπτὸ τῆς ὥρας

τάλι τό ΠΕΡΧ(<dal) = κλωνάρι, κλαδί

ταλάχι τό (<dalak) = σπλήνα

ταλγάς ό (<dalga) = κύμα, ζάλη

ταμάχι τό (<damak) = ἔξόγκωμα οὐρανίσκου γαϊδουριοῦ

ταμάρι τό (<damar) = φλέβα, γενιά

ταμονζλούχι τό (<damızlık) = ζδω γιὰ ἀναπαραγωγή, νταμουζλούκι

ταμ(π)λάς ό (<damla) = σταγόνα, ἐγκεφαλική συμφόρηση

τανάς ό (<dana) = μοσχάρι

ΤΟΥΡΚΙΚΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΣΤΟ ΦΑΡΑΣΙΩΤΙΚΟ ΙΔΙΩΜΑ

τάρι τὸ ΑΦ, Ὁτὲ (<dâr) = ἀπλὴ σχεδία γιὰ ψάρεμα στὰ ποτάμια ταβράντισμα τὸ (<ταβραντίζω = κινοῦμαι, βιάζομαι, προσπαθῶ < davranmak) = κίνηση, βιάση, προσπάθεια

- A ταβούλι τὸ Β, ταούλι τὸ ΑΦ, Ὁτὲ (<davul) = τύμπανο, νταούλι
- A ταβουλτσῆς ὁ Β, ταουλτσῆς ὁ ΑΦ, Ὁτὲ (<davulcu) = τυμπανιστής (και ἐπώνυμο)
- ταγάχι τὸ (<dayak) = στύλος γιὰ στήριγμα, δάρσιμο μὲ χοντρὸ ξύλο ταής ὁ (<dayı) = θεῖος
- τατάς ὁ (<dede ἡ ἀπὸ τὸ ἀρχαῖο Ἕλληνικό: τέττης ὁ = προσωνυμία τῶν μεγαλυτέρων ἀπὸ τοὺς νεωτέρους, ποντιακά: τάττας, ταττᾶς ὁ)= πατέρας
- E τεφνάς ὁ (<defnek<δάφνη) = δάφνη
τε(ἱ)ρμεντσῆς ὁ (<değirmenci) = μυλωνάς
τᾶλιτσᾶς ὁ (<delice) = ἡρα
τᾶλιπουράνος ὁ (<delipuran) = τρελός, ξεσυλλόγιαστος
τενίζι τὸ (<deniz) = θάλασσα
τένγκι τὸ (<denk) = ίσορροπία, ταίρι, |όμοιος (μεταφορικά)
- P τερετόξες ὁ Β, τᾶρατσᾶς ὁ ΑΦ (<derece) = κανονικὴ θέση, θερμοκρασία, ἔσχατη στιγμή· ἥρτα σὸ 'στερνὸν τὸν τερετόξε = ἔφτασα στὴ ἔσχατη στιγμὴ Β, φερίνου τα σὸν τᾶρατσᾶ του = τὸ(v) φέρνω στὸ λογαριασμὸ ΑΦ
- P τερμάνι τὸ (<derman) = σωματικὴ δύναμη
τερνάκι τὸ (<dernek) = πρόγραμμα, τακτικὴ
- P τέρδι τὸ Β, τάρδι τὸ ΑΦ (<dert) = βάσανο, στενοχώρια, πόνος, λύπη, ἄρρωστια
- P τερβίστης ὁ Β, τεβρίστης ὁ ΑΦ (<devriş) = μουσουλμάνος καλόγερος,
ἀπαιτητικὸς ζητιάνος, ποὺ ζητιανεύει μ' ὅλη τὴν οἰκογένειά του.
- P τεργιάς ὁ (<deryas) = θάλασσα
- P τέβι τὸ Β, τᾶβι τὸ ΑΦ, Ὁτὲ (<dev) = δράκος, πελώριος ἄνθρωπος
τεβάμι τὸ (<devam) = προσπάθεια, συνέχεια, παράκληση, |φτένω τεβά-
μι=προσπαθῶ, κάνω προσπάθεια
- A τοβγκάτι τὸ (<īsəws devlet) = εὐτυχία
τιπέκι τὸ Β, τουπᾶκι τὸ ΑΦ(<dibek) = γουδὶ¹
τιλεντσῆς ὁ - τιλεντσίσσα ἡ ΠΕΡΧ (<dilenci) = ζητιάνος
τιλίμι τὸ (<dilim) = φέτα
- A τίνι τὸ (<din) = πίστη, θρησκεία
τιλ-λίκι τὸ Β, τιρλίκι τὸ ΑΦ (<dirlik) = όμόνοια, σύμπνοια
τιρσέκι τὸ Β, τιρσᾶκι τὸ ΑΦ (<dirsek) = ἀγκώνας, γωνία, γωνία θερμά-
στρας
τιστότης ὁ (<disçi) = δόδοντίατρος, αὐτὸς ποὺ βγάζει δόντια.

- τογραμάς ό (<doğrama) = κομμάτιασμα, λιάνισμα
 Γ ήχτόρ(ης) ό (<doktor) = γιατρός
 τολάχι τό (<dolak) = φαρδιά μάλλινη ταινία γιά τύλιγμα τῶν ποδιῶν γιά προστασία ἀπό τὸ κρύο.
 τολάπι τό (<dolap) = ντουλάπι, ντουλάπα
 τολαστιέσημα τό (<τολαστιέω (= μπερδεύομαι) <dolaşmak) = μπέρδεμα
 Π τόστης ό (<dost) = φίλος
 Π τοστλιέχι τό (<dostluk) = φιλία
 τοκούντούς ό (<döküntü) = ύπόλειμμα, ψίχουλο
 τόλι τό (<döl) = γένος, γενιά, παιδί
 τολάκι τό ΑΦ (<dölek = ἐπίπεδος, δμαλός (κυρίως γιά ἐπιφάνειες) = ἔσιωμα
 τονούμι τό (<dönum) = στρέμμα
 τοδάτδι τό Β, τοδάκι τό (<döşek) = στρῶμα
 τοβάς ό (<dua) = εὐχή, προσευχή
 τουτάχι τό ΠΕΡΧ (<dudak) = χεῖλος
 τουλδάς ό (<dulda) = ύπήνεμο μέρος
 τουμάνι τό (<duman) = καπνός, όμιγλη, (του)μένι Β, (του)μάνι ΑΦ: στὴ φράση: 'ινού 'μένι = πήγαινε στὸ διάβολο, στὴν ὄργη, φύγε
 τούντι τό (<dut) = μουριά, μοῦρο
 τουτούκι τό (<dündük) = σφυρίχτρα
 του(ν)ουρτόης ό - του(ν)ουρτόησισσα ή (<dünürcü) = προξενητής προξενήτρα
 του(ν)ουρτόουλούκι τό (<dünürcülük) = προξενιά
 Α τουκ-κιάνι τό (<dükkân) = κατάστημα, μαγαζί¹
 τουλκέρ(ης) ό Β, τουλκάρ(ης) ό ΑΦ, 'Τσ(<dülger) = μαραγκός
 Α τουν(γ)ιάς ό (<dünya) = κόσμος, ντονιάς
 τουρούμι τό (<dürüm) = δραξιά, μπουκέτο, κάτι τυλιγμένο, κυρίως προσφάγια τυλιγμένα σὲ ψημένο φύλλο πίτας σὰν είδος σάντουιτς τουσμάνος ό (<düşman) = ἐχθρός
 Α τουβέλι τό Β, τουάλι τό ΑΦ, 'Τσ(<düvel) = κράτος τουζένι τό Β, τουζάνι τό ΑΦ (<düzen) = τάξη, τακτοποίηση

E

ἐπὲ ή Β, ὢπᾶ ή ΑΦ, 'Τσ (<ebe) = γιαγιά ἀτεπσουζλιέχι τό Β, ἀτεπζουζλιέχι τό ΑΦ (<edepsizlik) = ἀδιαντροπιά ἐφές ό (<efe) = ἀγάζ., |(μεταφορ.) περήφανος, γλεντσές, |ἐφελερίμ (<efelerim) = ἀφέντες μου γάγκᾶς ό, γάγκᾶδοι οί (<ege) = νέες κυρίως γυναῖκες, ποὺ συνοδεύουν

ΤΟΥΡΚΙΚΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΣΤΟ ΦΑΡΑΣΙΩΤΙΚΟ ΙΔΙΩΜΑ

τή γαμήλια πομπή

ἄλακι τό (<elek) = κόσκινο ἀλευριοῦ

ἄλακτόης ό - ἄλακτόσσα ή (<elekci) = γυρολόγος, κοσκινάς

A ἄμανάτι τό (<emanet) = ἐνέχυρο, μονάκριβο

μάγκι τό B, μάκι τό ΑΦ, Τᾶ (<emek) = κόπος, μόχθος

A ἐμίρι τό (<emir) = διαταγή

A ἐμπλάκι τό (<emlâk) = φόρος εἰσοδήματος

ἀμ-μής ό (<ITAK emmi) = θεῖος ἀπὸ πατέρα

A ἐμνιέτι τό B, ἐμνιάτι τό ΑΦ (<emniyet) = βάση, ἀσφάλεια, βοήθεια, ἐμπιστοσύνη

P ἐριστὲς ό B, ὄριστᾶς ό ΑΦ (<eriste) = ειδος χειροποίητου μακαρονιοῦ γέστι τό (<es) = σύντροφος, συνομήλικος, σύζυγος

γεστίκι τό (<esik) = κατώφλι

A ἐσχιάς ό (<eskıya) = κλέφτης, ἀντάρτης, μεταφ. κακός, κακούργος

A ἐβλάτι τό (<evlât) = παιδί

A ἐξιάτι τό B, ὄξιάτι τό ΑΦ (<eziyet) = βάσανο, ταλαιπωρία, κόπος

F

A φαῖζι τό (<faiz) = τόκος

φαλτόης ό (<falcı) = μάντης

A φαρᾶ ή (<fare) = μεγάλο ποντίκι

A φάργι τό (<fark) = ὀφέλεια, κέρδος, διαφορά τὸ φάργι του ἔνι ἀτὲ (= ἡ ὀφέλειά του είναι αὐτή), φτένω φάργι (= ὀφελῶ), δεβαίνω σὸ φάργι του = ὀφελῶ)

A φαϊδάς ό (<fayda) = ὀφέλεια, κέρδος, φτένω φαϊδάς (= ὀφελῶ)

A φερετός ό B, φäρäτôñas ό ΑΦ (<ferace) = φερετζές

A φεράχι τό (<ferah = δρεξιάτικος, χαρούμενος) = ἀνακούφιση

P φερμάνι τό (<ferman) = διάταγμα, φερμάνι

φέσα ή B, φᾶσι τό ΑΦ (<fes) = φέσι, κασκέτο

A φεσατήίχι τό (<fesatlık) = συκοφαντία, ραδιουργία

E φιρέτης ό ΠΕΡΧ (φούρτσα ή B) (<firca < βούρτσα < ἵσως γερμ. burstja) = βούρτσα

φιριλδάχι τό (<firıldak) = σβούρα

A φουρσάντι τό (<fırsat) = εύκαιρια

φιστήλτους και φιστήτους ό (<fısırtı και fışırı) = ψίθυρος, θόρυβος, κρυφομίλημα

A φικίρι τό και φικρι τό (<fikir<ἀρβ. fikr) = ιδέα, σκέψη, γνώμη

φιλτσάνι τό (<filcan και fincan) = φλιτσάνι

φιρέζι τό B, φιρᾶζι τό ΑΦ (<ITAK firez) = καλαμιά, καλάμι (δημητριακῶν

φίτι τό (<fit) = ἔξερέθιση, ύποκίνηση

G

- A γαϊλᾶς ό (<gaile) = φροντίδα, ἔγνοια, στενοχώρια
- P κιεβούρ(ης) ό - κιεβούρτσα ή B, κιαούρ(ης) ό - κιαούρτσα ή AΦ, Τᾶ (<gavur <ἀρβ. kâfir) = ἄπιστος. "Ετσι δύμαζαν οἱ Τοῦρκοι τοὺς Ἑλληνες
- A γαϊπάτι τό (<gaybet) = κακολογία, κουτσομπολιό, φτένω γαϊπάτι = κακολογῶ, κουτσομπολέω
- A γαϊρέτι τό (<gayret) = προσπάθεια, φροντίδα, ζῆλος, ὑπομονή, θάρρος φτένω γαϊρέτι = προσπαθῶ, δραστηριοποιῶ
- A γαζέπι τό B, γαζάπι τό AΦ (<gazep) = τιμωρία, θεομηνία
- A γαζέλι τό B, γαζάλι τό AΦ (<gazel) = κίτρινο φύλλο δημητριακῶν ή καπνοῦ, ξερὸ φύλλο δέντρων
- I γαζέτα ή B, γαζέτᾶς ό AΦ, Τᾶ (<gazete<βεν. gazeta) = ἐφημερίδα κατόπιν τό (<gecelik) = νυχτικό, διανυκτέρευση, πέρασμα νύχτας κετδίμι τό AΦ, Τᾶ, γετδίμι τό B (<geçim) = διαβίωση, ζωὴ κετδίτι τό (<geçit) = πόρος, πέρασμα (ποταμοῦ) κεδμῖτι τό (<geçmiş) = παρελθόν, γενιά κατούκι τό (<gedik) = ἐγκοπή, ἔξογκωμα, ἀνωμαλία ἐδάφους, χτυπήματα στήν κόψη κοφτεροῦ δργάνου (μαχαιριοῦ, τσεκουριοῦ κ.τ.λ.), δίοδος ἀνάμεσα σὲ βουνό κέμι τό B, κάμι τό AΦ, Τᾶ (<gem) = χαλινάρι, γκέμι κεντδλιέχι τό B, καντδλιχί τό AΦ, Τᾶ (<gençlik) = νεότητα
- P κερδάνι τό (<gerdan) = περιδέραιο, κολιές
- P κερδαν-νίχι τό (<gerdanlık) = περιδέραιο, κολιές κερκούς δ B, κάρκούς δ AΦ (<gergi = ἐργαλεῖο τεντώματος) = τέντωμα κερκιλέτημα τό B, κάρκιλάτημα τό AΦ <κερκιλετίζω B, κάρκιλάτίζω AΦ<gergilemek = τεντώνω) = τέντωμα κεβζελικι τό B, κάβζαλίκι τό AΦ (<gevezelik) = φλυαρία κιζήρ(ης) ό (<gezir) = κλητήρας (κοινότητας, χωριοῦ)
- A γαϊπάτι ό (<grybet) = κακολογία σὲ βάρος ἀπόντος, κακολογία κετίσι τό (<gidiş) = διαγωγή, περίσταση κετέν-κελμέζης ό (<gittengelmez) = ό ἀγύριστος, ό θάνατος, ό Αδης κοπάκι τό ΠΕΡΧ (<göbek) = δοφαλός κότσι τό (<göç) = ἀποσκευές μετανάστη κότσιμα τό B (<κοτσίζω B (= μεταναστεύω, μετοικῶ)<göçmek) = μετανάστευση κότσημα τό AΦ (<κοτσάω AΦ (= μεταναστεύω, μετοικῶ)<göçmek) = μετανάστευση

ΤΟΥΡΚΙΚΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΣΤΟ ΦΑΡΑΣΙΩΤΙΚΟ ΙΔΙΩΜΑ

κοβδάς ὁ (<gövde) = σῶμα, κορμί
 κοἄρτούς ὁ ΠΕΡΧ (<göverdi) = πρασινάδα
 κοβλεμέζης ὁ (<göv = πράσινος) = πράσινο καπνόφυλλο Β, φασολάκι

AΦ

κοζᾶς ὁ (<goze) = πηγή νεροῦ
 κοζλούκι τὸ (<gözlük) = ματογυάλι
 κοζλουκτόής ὁ (<gözlükçü = πωλητής ή κατασκευαστής ματογυαλιῶν
 κοζτασὶ τὸ (<göztaşı) = θεικός χαλκός, γαλαζόπετρα

- A γουρβέτι τὸ Β, γουρπάτι τὸ ΑΦ (<gurbet) = ξενιτιά
- E καμπράς ὁ (<gübre<κοπριά) = κοπριά, μεγάλο κομμάτι ξερῆς κοπριᾶς
 βοοειδῶν
- κούτσι τὸ (<güz) = ίκανότητα, δύναμη
- Λ κουμ(π)ρούκι τὸ (<gümruk) = τελωνεῖο
- κουμούδι τὸ (<gümüş) = ἀσήμι
- Π κουνάχι τὸ (<günah) = ἀμαρτία
- κουντελίκι τὸ (<gündelik) = μεροκάματο
- κουγιάς ὁ Β, κου(γι)ᾶ ἡ ΑΦ (<güve) = σκόρος

H

- A χαβάρι τὸ Β, χαπάρι τὸ ΑΦ (<haber) = εἰδηση, πληροφορία
- A χατσάτι τὸ Β, χατσάτι τὸ ΑΦ (<hacat πληθυντ. τοῦ hacet) = ἐργαλεῖο,
 ἀνάγκη
- A χατσής ὁ - χατσάβη ή, πλ. θηλ. χατσάβδες οἱ (<haci) = προσκυνητής -
 προσκυνήτρια Ἀγίων τόπων
- A χατσιλίχι τὸ (<hacılık) = χατζήλικι, ή ιδιότητα τοῦ χατζῆ
- A χάχι τὸ (<chak) = δίκιο, δικαιόμα, ἀμοιβὴ
- A χάλι τὸ (<hal) = κατάσταση, χάλι
 χαλὶ τὸ, χαλίδα τὰ 'Τσ (<hali) = χαλὶ
- A χαλχάς ὁ (<halha) = χαλκάς, κρίκος ἀλυσίδας
- A χαμαīλι τὸ (<hamail) = χαϊμαλὶ
- A χαμπάλ'(ης) ὁ (<hamal) = χαμάλης
- A χαμπαλ-λιέχι τὸ Β, χαμπαλ-λιέχι τὸ (<hamalık) = χαμαλίκι
- A χαμάμι τὸ (<hamam) = λουτρό, χαμάμι
 χαμούτι τὸ (<hamut) = λαιμαριά (σαγὴ ἀλόγου)
- Π χάνι τὸ (<han) = χάνι, πανδοχεῖο
- Π χαντσής ὁ (<hancı) = πανδοχέας, χαντσής
 χανίμα ἡ (<hanım) = κυρία, γυναίκα
- A χάπι τὸ (<hap) = χάπι
 χαπούσλιέχι τὸ Β, χαπισλίχι τὸ (<hapislik) = φυλάκιση
- A χαπίσι τὸ (<hapis) = φυλακή

- A χαράτσι τό (<haraç) = χαράτσι
 A χαράπι τό (<harap) = ἐρείπιο (γιά οίκοδομές, κτίσματα), (μεταφ.) ἐρει-
 πωμένος: ἐνότουν χαράπι = ἐρειπώθηκε, ἔγινε ἐρειπωμένο
 A χαράρι τό (<harar) = μεγάλο σακί
 χαστλιέχι τό Β, χαστλίχι τό ΑΦ, Τσ (<harçlık) = χαρτζιλίκι
 χαρδαλάς ό (<hardala) = πελώριο ζῶο
 A χαρέμι τό Β, χαράμι τό ΑΦ, Τσ (<harem) = χαρέμι
 χαριένι τό (<ΙΤΑΚ hareni) = μεγάλο χάλκινο καζάνι
 Π χαρμαντής ό (<harmancı) = ἀλωνιστής
 χασές ό Β, χασᾶς ό ΑΦ, Τσ (<hasa) = χασές
 A χασίρι τό (<hasır) = ψάθα
 A χασαρέτι τό (<hasaret) = ζημιά, δυστύχημα, ἀπώλεια
 A χασιρέτιν και χασρέτι τό Β, χασιράτι τό ΑΦ (<hasret) = λαχτάρα,
 πόθος γιά ἀπόκτηση ἐνός πράγματος, ἀγαπητὸ ξενιτεμένο πρόσωπο
 και λύπη γι' αὐτὸ
 Π χασταχανές ό Β, χασταχανᾶς ό ΑΦ (<hastahane) = νοσοκομεῖο
 Π χασταλίχι τό (<hastalık) = ἀρρώστια
 A χασχάσι τό (<haşlaş) = παπαρούνα, τῆς ὁποίας τρώγονται οἱ σπόροι, ὁ
 σπόρος αὐτῆς τῆς παπαρούνας, χασχάσι
 A χασίδι τό (<haşış) = χασίσι
 χασλάτημα τό (<χασλατῶ (= ζεματίζω) <haşlamak) = ζεμάτισμα
 A χατίρι τό (<hatır) = χατίρι, χάρη
 A χαβάς ό (<hava) = καιρός, κλίμα, (μεταφορ.) σκοπός
 A χαβατίσι τό (<havadis) = νέο, εἰδηση
 Π χαβάνι τό (<havan) = ἀπλὸ καπνοκοπτικὸ μηχάνημα, χαβάνι
 A χαούζι τό (<havuz) = δεξαμενή, χαβούζα
 A χαϊμάς ό (<ϊσως hayat) = σάλα, αὐλή, ὑπόστεγο, ἐξώστης
 ἀιτέρ(ης) ό – ἀιτέρτσα ἡ (<haydar) = λιοντάρι, λεβέντης, παλικάρι
 A χαΐρι τό (<hayır) = ἀγαθοεργία, ὀφέλεια, ὄφελος
 A χαϊβάνι τό (<hayvan) = ζῶο, χαϊβάνι
 A χαζιλ-λάτημα τό Β (<χαζιλ-λατῶ (= ἐτοιμάζω), χαζιρλάτημα τό (<χα-
 ζιρλατῶ = ἐτοιμάζω) = προετοιμασία, ἐτοιμασία
 A χαζνάς ό (<hazne) = θησαυρός
 A χεκίμ(ης) ό (<hekim) = γιατρός
 χαριένι τό (<herenii) = μεγάλο καζάνι, κατσαρόλα
 Π χερκελές ό Β, (χ)ἄρκαλᾶς ό ΑΦ (<hergele) = κοπάδι μεγάλων ζώων
 (κυρίως ἀλόγων)
 Π χερτσές ό (<herze) = ἀνοησία, φλυαρία, ἀπόρρητο
 A (χ)εσάπι τό (<hesap) = λογαριασμός
 A χαβάσι τό (<haves, heves) = ζῆλος, κλίση, ἐπιθυμία, διάθεση

ΤΟΥΡΚΙΚΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΣΤΟ ΦΑΡΑΣΙΩΤΙΚΟ ΙΔΙΩΜΑ

- A χαβασλιέχι τό (<haves+-liéchı) = χαρά, ίκανοποίηση
χίτσιπ(ης) ό (<hıcip = είδος τουρκικού στρατού) = ιππέας, ληστής βουνού
- A χίντσιρ(ης) ό (<hıncır) = γουρούνι, κάπρος, (μεταφορ.) ἄπιστος
- A χίντσιρόκ-κο τό (<hıncır+-ók-ko) = ύποκοριστικό της λέξης hıncır
χίσιμ(ης) ό - χίσιμτσα ή (<hisim) = συγγενής
χίσιμλιέχι τό Β, χίσιμλιέχι τό ΑΦ (<hisimlik) = συγγένεια
χίέρι τό (<hiyar) = ἀγγούρι
- A χίζματι τό (<hismet) = δουλειά, περιποίηση
- A χίζμεκέρ(ης) ό Β, χίζμακâr(ης) ό ΑΦ (<hizmekâr) = ύπηρέτης, ύπάλληλος
- A χίζμετ-τσής ό Β, χίζματ-τσής ό ΑΦ (<hizmetçi) = ύπηρέτης, ύπάλληλος
- A χίλ-λές ό Β, χίλ-λᾶς ό (<hile) = δόλος, νοθεία
χοτάնς ό (<hoca) = χότζας
χονουρτόνς ό (<honurtu) = μουγγρητό, μουγγρισμα
χοπλάτημα τό (<choplatâ (= πηδῶ, χοροπηδῶ)<hoplamak = πήδημα, χοροπηδῶ
χοροντάς ό (<horanta) = οἰκογένεια
χορασάνι τό (<horasan) = είδος λάσπης (λάσπη μὲ τρίχες καμῆλας)
- Π χόσι (<hos = εὐχάριστος, ωραῖος, παράξενος) = παράξενος, διαφορετικός. Στις φράσεις: παίνει σό χόσι μου (<hosuma gitmek) = παραξενεύομαι, ἵνουμαι ἄν χόσι (<bır hos olmak) = παραξενεύομαι
- Π χοσάφι τό (<hosaf) = ξερά, στεγνωμένα φρούτα γιὰ κομπόστα, κομπόστα, χοσάφι
χοβαρδάς ό (<hovarda) = μοιχός
χοβλάτημα τό (<choblatâ (= ὄρμῶ, χυμῶ)<hovlanmak) = ἐπίθεση, χύμηγμα
χουρμάς ό (<hurma) = χουρμάς
- Π χούι τό (<huy) = συνήθεια (κυρίως κακή), χούι
- A χουζούρι τό (<huzur) = ήσυχία, ἄνεση, χουζούρι
- A χουτσούμι τό (<hücum) = ἐξόρμηση, ἐπίθεση
- A χοκούμετι τό, Β, χοκμάτι τό, χοκμάτ(ης) ό ΑΦ (<hükümet) = κράτος, δημόσιο
- Π χονκâr(ης) ό (<hünkâr) = μεγάλο θρησκευτικό ἀξίωμα Τούρκων

I

ισχίνι τό (<ITAK işkin) = βλαστάρι δέντρου

I

- A ἰπρίχι τὸ (<ibrik) = μπρίκι
 Π ἐπισίμι τὸ (<ibrişim = μεταξωτὸ νῆμα) = μετάξι
 A ἵτσάρι τὸ (<icar) = νοίκι
 A ἵταρὲς ὁ B, ἵταρᾶς ὁ ΑΦ (<idare) = οἰκονομία, διαχείριση, λυχνάρι
 A ἵφατὲς ὁ B, ἵφατᾶς ὁ ΑΦ (<ifade) = κατάθεση, ἀπολογία
 A ἵχπάλι τὸ B, ἵχπάλι τὸ ΑΦ (<ikbal) = τύχη, τυχερό
 iκιλίκι τὸ (<ikilik) = διπλὸ μεταλλικὸ γρόσι
 A ἵκραμι τὸ (<ikram) = προσφορά, ὑποδοχὴ
 A ἵχτιζας ὁ (<iktiza) = ἀνάγκη
 A ἵλάτσι τὸ (ilaç) = φάρμακο
 A ἴμάμης ὁ (<imam) = ἴμάμης
 A ἴμάνι τὸ (<iman) = πίστη
 A ἴμζάς ὁ (<imza) = ύπογράφω
 A ἴνατι τὸ (<inat) = πεῖσμα, γινάτι
 ἵντσίρι τὸ (<incir) = συκιά, σύκο
 A ἴνκάρι τὸ B, ἴνκᾶρι τὸ ΑΦ (<inkâr) = ἄρνηση
 A νισάφι τὸ (<insaf) = ἔλεος, δικαιοσύνη
 A ἴνσάνι τὸ (<insan) = κόσμος, ἄνθρωπος
 ἴρεστέρ(ης) ὁ - ἴρεστέρτσα ἡ (<ITAK ilesber) = γεωργός, /(μεταφορ.)
 καημένος
 ἴρεστερλίχι τὸ (<ITAK ilesberlik) = γεωργία
 ἴρισ-δίκι τὸ (<irişki) = λουκάνικο, σουτζούκι
 I ἴσκελές ὁ B, ἴσκαλᾶς ὁ ΑΦ (<iskele <σκάλα <skala) = ἀποβάθρα, σκαλωσιά
 A ἴσπάτ(ης) ὁ -πληθ. ἴσπάτοι οἱ (<ispat) = μάρτυρας
 ἴστηράτι τὸ (<işaret) = νεῦμα
 ἴστμάρι τὸ (<işmar) = νεῦμα, φτένω ἴστμάρι (<işmar etmek) = κάνω νεῦμα
 A ἴστάχι τὸ (<iştah) = ὅρεξη, διάθεση
 A ἴταάτι τὸ (<itaat) = ὑπακοή, ὑποταγὴ
 ἴτ-ταχάς ὁ (<ITAK ittaha) = πεῖσμα, γκρίνια
 ἱλίκι τὸ (<iyilik) = καλοσύνη, εὐεργεσία
 A ἴζινι τὸ (<izin) = ἄδεια, δίτω ἴζινι (<izin vermek) = δίνω ἄδεια
 A ἴζιν-νεμές ὁ (<izinname) = ἄδεια γάμου

K

γαπάταης ὁ (<kabaday) = παλικαράς, λιονταρής, νταής
 γαπάχι τὸ (<kabak) = κολοκούθιά, κολοκύθι
 γαπαρμάς ὁ B, γαπάρμα τὸ ΑΦ (<kabarma) = φούσκωμα

ΤΟΥΡΚΙΚΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΣΤΟ ΦΑΡΑΣΙΩΤΙΚΟ ΙΔΙΩΜΑ

- A γαπούλι τό (<kabul) = ἀποδοχή. Κυρίως σημαίνει: δεκτός, φτένω γαπούλι (<kabul etmek) = ἀποδέχομαι κάτι γατίδάχος ό - γατίδάχτσα ή (<kaçak) = δραπέτης γατάς ό (<ITAK kada) = κίνδυνος, κακό. Στίς φράσεις: παίρω τό γατά σου(<kadani aliyom) = κινδυνεύω γιὰ σένα, νὰ πάρω τό γατά σου (<kadani aliyim) = νὰ κινδυνέψω, νὰ χαθῶ γιὰ σένα
- OY γατανάς ό (<kadana) = πελώριο ζδό
- A γατέφι τό B, γατάφι τό AΦ (<kadeh) = ποτηράκι οῦζου
- A γατέρι τό B, γατάρι τό AΦ (<kader) = τύχη, τυχερό
- A γατής ό (<kadi) = κατής, δικαστής
- A γατιφές ό B, γατιφᾶς ό AΦ(<kadife) = κατιφές, βελοῦδο
- A γαφάς ό (<kafa) = κεφάλι
- P γαφάσι τό B, γαφάσι τό AΦ (<kafes) = καφάσι
κάχι τό (<kâh(= τόπος, καιρός)<ἀρμεν. kawn = τὰ γύρω, kow = πλευρό) = ἄκρη, γωνία, τό πλαϊνό
- A γαχίρι τό (<kahır = δύναμη, παράπονο, κατατρόπωση, θλίψη)= λύπη, παράπονο, διαμαρτυρία
- P γαχπέ(σσα) ή B, γαχπᾶ(σσα) ή (καὶ γαχπᾶς ό) AΦ (<kahpe) = πόρνη
- P γαχπόγλου ό (<kahroğlu) = ό γιός τῆς πόρνης (βρισιά)
- A γαφιάς ό (<kahve) = καφές, καφενεΐο
- P κέχάς ό - κέχάβη ή (<kâhya) = (πρόεδρος AΦ), ἐπιστάτης, κεχαγιάς
- A γατές ό B, γατᾶς ό AΦ (<kaide) = σκοπός (μουσικής)
χαχάτδι τό (<kakaç) = μακρόστενο σὰ λουρὶ στεγνωμένο κρέας, (μεταφορ.) ψηλός καὶ λεπτός
- P κέκιλι τό B, κάκιλι τό AΦ (<kâkül) = βόστρυχος, μπούκλα
γαλαπαλίχι τό (<kalabalık) = καλαμπαλίκι
γαλάι τό (<kalay) = καλάι, κασσίτερος
γαλαϊτσής ό (<kalayci) = γανωτής, καλαϊτσής
- A γάλπι τό (<kalb) = χαρακτήρας, αἴσθημα, διάθεση, ἐπιθυμία, ίδέα
- A γαλάς ό (<kale) = φρούριο, Γαλαδώτ(ης) ό - Γαλαδώτ-ίσα ή = αὐτὸς ποὺ κατάγεται ἀπό τό χωριό: Γαλάς ό (θενικό ὄνομα)
- A<E γαλέμι τό B, γαλάμι τό AΦ (<kalem<ἀραβ. kalam<καλάμιον<κάλαμος) = μολύβι (ἀντιδάνειο)
- A γάλφας ό (<kalfa) = ἐργοδηγός, ἀρχιμάστορας, ἀρχιτεχνίτης, κάλφας
- A γαλέπι τό (<kalip) = καλούπι
γαμάς ό (<kama) = σπάθα, κάμα ή
γαμίτσης ό (<kamçı) = καμπτσίκι, μαστίγιο
γαμγάς ό (<kamga) = πελεκούδι
γαμίδι τό (<kamış) = καλάμι
γαμιδόκ-κο τό (<kamış + -όκ-κο) = καλαμάκι (ύποκοριστικό)

- γαμισ्लίχι τό (<kamışlık) = καλαμιώνας
 A γαναάτι τό Β, γανάάτι τό ΑΦ (<kamaat = ἄποψη, αὐτάρκεια) = εύχαριστηση, ίκανοποίηση, υπομονή, κολακεία
 A γανααχέρελικι τό Β, γανααχέρελικι τό ΑΦ (<kanaatkârlik) = δλιγάρκεια
 γανάτι τό (<kanat) = φτερό, ἔξωφυλλο βιβλίον
 γανγάλι τό (<kangal) = είδος γαλακτεροῦ φυτοῦ τῶν Φαράσων
 γανκλι τό (<kanlı<kan = αἷμα) = συμπαγής τροχός, βοϊδάμαξα, κάρο.
 ’Ανατ. Θράκη: γκαγκλί τό
 γάνκλα ή (<kanlı<kan = αἷμα) = κύκλος, στροφή, τροχός συμπαγής (όχι ἀκτινωτός)
 χαπάχι τό (<kapak) = καπάκι
 χαπάχωμα τό (<χαπάχοῦμαι (= σκοντάφτω, πέφτω μπρούμυτα ἀπὸ μπέρδεμα τῶν ποδιῶν)<kapaklanmak) = σκόνταμμα
 γαπάτημα τό (<γαπατίζω(= κλείνω, σκεπάζω μὲ καπάκι)<karamak) = κλείσιμο, σκέπασμα μὲ καπάκι
 χαπάνα ή Β, χαπάνι τό ΑΦ, ’Τό(<karan = ἀποθήκη, ἀγορά, παγίδα) = μεγάλο ἄνοιγμα στὸ δάπεδο τοῦ σπιτιοῦ, μεγάλο σακί γιὰ σιτάρι ή ἀλεύρι
 γαπέδούχι τό (<kapçık) = σκύβαλο δημητριακῶν
 γαπουσμάς ό (<ITAK καρίσμα) = ἀρπαγμα ἀρπαγή, λεηλασία
 Π κέρι, τό Β, κάρι τό ΑΦ, ’Τό(<kâr) = κέρδος
 καράς ό (<kara = μαῦρος) = μαῦρο βόδι, ὁ καράς
 γαραπάσης ό (<karapaş) = μαυροκέφαλος, παπάς
 Γαρατᾶς ό (<karaca = μαυριδερός) = (ἐπώνυμο)
 γαρατᾶστρεπή τό (<karaciger) = μαῦρο συκώτι
 γαριέτη τό (<γαριέζω(= κατηγορῶ, κακολογῶ, συκοφαντῶ)<karamak) = κατηγορία, κακολογία, συκοφαντία
 γαρα(γ)όλι τό (<karakol) = ἀστυνομικὸ τμῆμα, σταθμὸς χωροφυλακῆς
 A γαρέρι τό Β, γαράρι τό ΑΦ, ’Τό (<karar = ἀπόφαση, σταθερότητα, διάρκεια) = συμφωνία, κανονικότητα, σταθερότητα, μέτρο, κρίση
 γαραλίτους ό Β (<karaltı) = μαυρίλα, κάτι τὸ μαῦρο, τὸ σκοτεινὸ ή τὸ ἀόριστο
 γαραχτούς ό ΑΦ (<kararti) = μαυρίλα κάτι τὸ μαῦρο, τὸ σκοτεινὸ ή τὸ ἀόριστο, |(μεταφορ.) παρουσία ή :ς κοπεῖ ό χαραχτούς σου! (= νὰ πεθάνεις!)
- γαρεμέτη τό Β, γαράματι τό ΑΦ (<ITAK karamet) = συκοφαντία, κακολογία
 γαριέτη τό Β, ’Τό (όχι στὸ ΑΦ) (<karık) = αὐλάκι γιὰ φύτεμα κηπευτικῶν
 Π κέρχανετόης ό (<kârhaneci) = προαγωγός, πορνοβοσκός

ΤΟΥΡΚΙΚΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΣΤΟ ΦΑΡΑΣΙΩΤΙΚΟ ΙΔΙΩΜΑ

γαριστιχλιέχι τὸ Β, γαριστιχλιέχι τὸ ΑΦ (karışıklık) = ἀνακάτεμα
 γαρσιλαμάς ὁ (<karşılıma) = καρτσιλαμάς (χορός)
 γαρσιλίζει τὸ (<karşılık) = ἀντιδραστική ἀπάντηση, ἀντίσταση
 γαρτάλι τὸ (<kartal) = ἀετός

- A γασάπ(ης) (kasap) = χασάπης
 A γασατλιέχι τὸ Β, γασατλιέχι τὸ ΑΦ (<kasaplık) = ἡ δουλειά του χασά-
 πη, χασαπική
 γαζνάχι τὸ (<kasnak) = στεφάνι κόσκινου
 γάσι τὸ (<kaş) = φρύδι

- I κάσκαβάλι τὸ (<kaşkaval) = κεφαλοτύρι, κασκαβάλι
 κίσιφλέτημα τὸ Β, κίσιφλάτημα τὸ ΑΦ (<KİSTİFLETEW B, KİSTİFİLÄTÄW ΑΦ
 = παρακολουθῶ ἢ ἀφουγκράζομαι κρυψά) <keşiflemek) = παρακο-
 λούθηση, κρυφάκουσμα
 γάτι τὸ (<kat) = ὄροφος, πάτωμα, σειρὰ ἢ στρῶμα
 γατίχι τὸ (<katik) = προσφάγι, μεῖγμα

- A κάτιπ(ης) ὁ (<kâtip) = γραμματικός, γραμματέας
 χαβάχι τὸ (<kavak) = λεύκα, καβάκι
 γαβάλι τὸ (<kaval) = φλογέρα
 γαβγάς ὁ (<kavgal) = κανγάς, φιλονικία
 γα(β)ουρμάς ὁ (<kavurma) = καβουρμάς, τηγανιά
 γα(β)ούνι τὸ (kavun) = πεπόνι
 γαϊγούς ὁ (<kaygi, kaygu) = σκοτούρα, φροντίδα, μέριμνα
 γαῆχι τὸ (<kayık) = καΐκι

γαϊνής ὁ (<kayın) = κουνιάδος
 γαϊσής ὁ (<kayısı) = βερικοκιά, βερίκοκο

- A γαῆτι τὸ (<kayıt ἢ kayit) = ἐργαλεῖο
 χαϊμάχι τὸ (<kaymak) = κρέμα γάλακτος, καϊμάκι
 A γαϊμαχάμ(ης) ὁ (<kaymakam) = καϊμακάμης, ὑποδιοικητής
 A γαϊμαχαμλιέχι τὸ Β, γαϊμαχαμλιέχι τὸ ΑΦ (<kaymakamlık) = ἐπαρχία,
 ὑποδιοίκηση

- A κέπαπι τὸ (<kebab) = κεμπάπι
 κέτδες ὁ Β, κάτσᾶς ὁ ΑΦ (<keçe) = πίλημα, κετσές
 A κεφίνι τὸ (<kefin) = σάβανο
 κάλι τὸ (<kel) = κασίδα
 καλάκι τὸ (<kelek = ἀγουροπέπονο) = ἀγουροπέπονο Β, καρπούζι ΑΦ
 κέλέπι τὸ (<kelep) = δέσμη νήματος
 Π κέλ-λές ὁ Β, κᾶλ-λᾶς ὁ ΑΦ (<kelle) = κεφάλι, στάχυ
 Π κεμανής ὁ (<kemane) = λύρα, βιολί
 Π κέμεντδες ὁ Β, κᾶμᾶντδᾶς ὁ ΑΦ (<kemance) = λύρα
 Π κέμεντσετδῆς ὁ Β, κᾶμᾶντδᾶτδῆς ὁ ΑΦ (<kemanceci) = λυράρης, λυ-

- ριτσής
- Π κέμέρι τὸ Β, κάμάρι τὸ ΑΦ (<kemer) = ζουνάρι γιὰ φύλαγμα τῶν χρημάτων σὰν σὲ πορτοφόλι
- καμούρδημα τὸ (<καμουρδά(γ)ω (= κατατρώγω, μασῶ κάτι τὸ σκληρὸ)<>kemirmek) = καταφάγωμα, μάσημα κάποιου σκληροῦ
- Π κένάρι τὸ (<kenar) = πλαγιά, ἄκρη
- κεντίρι τὸ (<kendir) = κανάβι, σπόρος καναβιοῦ
- κενές δ B, κανᾶς δ ΑΦ (<kene) = τσιπούρι
- Α κένεφι τὸ Β, κάναφι τὸ ΑΦ (<kenef) = ἀποχωρητήριο
- κάγκαρα ἡ Β, κάγκαρι τὸ ΑΦ (<kenger) = εἰδος ἀγκινάρας καὶ μαστίχας
- Π κέπεζελίχι τὸ Β, κάπᾶζαλίχι τὸ ΑΦ (<kepazelik) = ξευτελισμός
- κέπηκι τὸ Β (= ἀφρός φαγητοῦ κατὰ τὸ βράσιμο), κάπᾶκι τὸ ΑΦ (= πίτυρο)<>kepek = πίτυρο
- καπάγκι τὸ (<kepenk) = καταπακτή, πόρτα, κεπέγκι
- Α κέρεμέτι τὸ (<keramet) = προκοπή, εὐεργεσία, καλοσύνη
- Π κέρεστές δ B, κάραστάς δ ΑΦ (<kereste) = οἰκοδομήσιμη ξυλεία, κερεστές
- Α καλπάτούνι τὸ (<kelpeten) = τανάλια
- κερπίτοι τὸ Β, κάρπέτοι τὸ ΑΦ (<kerpirç) = πλιθί, πλίνθος, πλιθ(ρ)α
- κερτής δ (<ϊσως kerte = ἐγκοπή, χαραματιά) = εύκαιρια, σειρά
- κερτίκι τὸ (<kertik) = ἐγκοπή, ἐντομή, χαρακιά
- Π κερβάνι τὸ (<kervan) = καραβάνι
- Π κερβαντόής δ (<kervancı) = ἀρχηγός καραβανιοῦ
- Π κεσές δ B, κασᾶς δ ΑΦ τὸ (<kese) = πορτοφόλι
- Π κεσετής δ B, κάσατής δ ΑΦ, Τᾶς (<keseci) = ταμίας, αὐτὸς ποὺ κρατάει
- κασᾶκι τὸ ΑΦ, Τᾶς (<kesek) = μεγάλο σβώλι
- κεσίμι τὸ (<kesim) = χώρισμα ḥη τμῆμα κήπου, συμφωνία
- κεδίτι τὸ (<keşik) = σειρά, περίοδος, περιτροπή
- Α κέφι τὸ (<keyf) = κέφι, διάθεστη, δρεξη
- Π κέζαπι τὸ (<kezzap) = νιτρικό δέξι, κεζάπι
- γίλι τὸ (<kil) = τρίχα, γιδόμαλλο (τὸ β' λέγεται συνήθως τραχάρι)
- γουλαούζης δ (<kilavuz) = δόδηγός, κολαούζος
- γίλιτσίχι τὸ (<kilcik) = ἄγανο σταχυοῦ
- γίλιτσι τὸ (<kılıç) = ξίφος, σπαθί
- Α γιντάπι τὸ (<kinnap) = σπάγγος ἀπὸ καννάβι
- γιράνι τὸ (<kıran) = καταστροφή, θανατηφόρα ἐπιδημία ζώων· ἔτσι δνομάζουν ύβριστικά καὶ τὰ πολὺ ἄτακτα καὶ ζημιάρικα παιδιά γίτράτοι τὸ Β, γίτράτοι τὸ ΑΦ (<kıraqs) = βούρδουλο
- Α γισμάτι τὸ (<kismet) = τύχη, μοίρα, ριζικό

γισκάλακι τό B (<kış(= χειμώνας)+ kelek(= ῥγουρο πεπόνι) = κολοκύθι

γιστράχι τό (<ğistaklı + -ók-ko) = κολοκυθάκι

γίτι τό (<kit) = φοράδα

γίτλιχι και γίτλιέχι τό B, γιτλέχι τό ΑΦ (<kıtlık) = πείνα, λιμός

γιβράντισμα τό (<ğibrantıçw (= στριφογυρίçw, περιφέρομαι)<kıvrancmak) = στριφογύρισμα, περιφορά

γήης ὁ (<kiyı) = ἄκρη

A γίγιαμάτι τό (<kiyamet) = μεγάλος θόρυβος, ταραχή, φασαρία

A γίματι τό (<kiymet) = ἀξία, τιμή (γιὰ τὸν ἄνθρωπο)

χίλιος ὁ (<kiyye) = δύκα

γιτσάχι τό B, τῖσάχι τό ΑΦ (<kızak) = ἔλκυθρο

χίζα ἡ (<kız) = τουρκοπούλα

χίζόκ-κο τό (<çizə + -ók-ko) = τουρκοπούλιτσα

γίζαμ-μούχι τό (<kızamık) = ἴλαρά

γίζιλ-κόζης ὁ (<kızılık) = κοκκινομάτης

γίζτιέσμα τό (<ğiztiew(= ἐκνευρίζομαι, ἐξάπτομαι)<kizmak) = ἔξαψη, ἔξοργισμός

A κίπιρι τό (<kibir) = ἀξιοπρέπεια, γόητρο, φιλότιμο

A κίρπιτ(ης) ὁ (<kibrit) = σπίρτο

κίλι τό (<kil) = ἄσπρο χῶμα ἢ ἄσπρος πηλός, ποὺ τὸν χρησιμοποιοῦσαν ώς ἀπορρυπαντικό γιὰ λούσιμο (κυρίως τοῦ κεφαλιοῦ)

κιλτῆς ὁ (<kilte = κονυμπί μεγάλο, ἀλλὰ καὶ δεσμίδα, δεμάτι, δέμα) = μεγάλο κονυμπί σακακιοῦ, παλτοῦ

κιλίμι τό (<kilim) = κιλίμι

A κίρι τό (<kira) = νοίκι

κίράτσι τό (<kireç) = ἀσβέστης

κάρμανα ἡ (<kirmen) = ἀδράχτι γιὰ γνέσιμο

κίπρικι τό (<kiprik) = βλεφαρίδα, ματόκλαδο

κίσνετημα τό (<ķisnētē(= χλιμιντρίçw)<kışnemek) = χλιμιντρισμα

γότσι τό (<koç) = κριάρι

γολάνκι τό (<kolan) = πλατιά ζώνη γιὰ δέσιμο τοῦ σαμαριοῦ στὰ ὑποζύγια κάτω ἀπὸ τὴν κοιλιά τους

γολαή ἡ B, γολάι τό ΑΦ (<kolay) = εὐκολία

γολτούχι τό (<koltuk) = βραχίονας, μασχάλη, μανίκι

γοντής ὁ - γοντήσσα ἡ (<komşu) = γείτονας

γονάχι τό B, ΑΦ, κονάχι τό (<konak) = μέγαρο, παλάτι, κονάκι

γοτσάνι τό B, γοσάνι τό ΑΦ (<koçan) = τίτλος κυριότητας, ταπι

γουβάνι τό (<kovan) = κυψέλη, ξύλινο δοχεῖο γιὰ τὸ χτύπημα τοῦ γι-

- αουρτιού, γιά νά βγει βούτυρο.
 γατίέσημα τό (<γατίαινω Β, γιατίεζω(= διώχνω) <μᾶλλον ἀπὸ τὸ κονικόν) = διώξιμο
 κοδάκι τό (<köçek) = καμηλάκι
- Π Κοφτὲς ὁ Β, κόφτας ὁ ΑΦ (<köfte) = κεφτὲς
 κοκί τό (<kök) = ριζα
 κολές ὁ Β, κόλας ὁ ΑΦ (<köle) = δοῦλος
 κόπης ὁ (<köpek) = παλιάνθρωπος
 κόπογλου (<köpögölü) = σκυλόπαιδο (βρισιά)
 κόπούκι τό (<köpük) = ἀφρός
 κόπούρδημα τό (<κόπουρδίζω (= ἀφρίζω)<köpürmek) = ἄφρισμα
 Κόρογλου δ (<Köroğlu) = κύριο τουρκικό ὄνομα
 κορπάς ὁ (<ισως κόρρε) = μεγάλο κατσίκι
- Π κοσάς δ (<köse) = σπανός
 Π κοσάς δ (<köse) = γωνία (σπιτιοῦ)
 κότεκι τό (<kötek) = ρόπαλο, ξυλοκόπημα
 κότουλούκι τό (<kötülükk) = κακία, κακό, ἐλάττωμα, κακή πράξη
 κούτσι τό (<kucusu) = σκυλάκι, μικρό ζώου
 γουτσαχλάτημα τό (<γουτσαχλατῶ = ἀγκαλιάζω)<kucaklamak) = ἀγκάλιασμα
 γουτουρμάς ὁ Β, γουτούρμα και γουτούρδημα τό ΑΦ (<γουτουρδίεω (= λυστιάζω)<kudurmak) = λύστιαγμα
 γουτουργουν-νιέχι τό (<kudurunganlık) = λύστιαγμα
 γουλάτσι τό (<kulaç) = δρυγιά
 κουλάτσι τό Β (<kulaç) = μικρό φίδι
 κουλατσόκ-κο τό Β (<koulatatzı + -όκ-κο) = φιδάκι
 χούλπι τό (<kulp) = χερούλι (ἀγγείου)
 γούμι τό (<kum) = ἄμμος
- A χουμάρι τό (<kumar) = κουμάρι, τυχερό παιχνίδι μὲ χρήματα
 A χουμαρτζής ὁ (<kumarcı) = κουμαρτζῆς
 A γουμάσι τό (<kumas) = ὑφασμα ἐκλεκτῆς ποιότητας
 E γουντάχι τό (<kundak<κοντάκιον<κοντός) = κοντάκι δύλου, είδος μικρῆς κούνιας
 γουντουράς ὁ (<kundura) = είδος παπουτσιοῦ
- A γουρβάνι τό (<kurban) = σφάγιο, θύμα, θυσία
 γουρτσάχι τό (<kursak) = οἰσοφάγος
 A γρούσι τό (<kuruş) = γρόσι
 κουσκόύδι τό (<kuskus) = είδος χειροποίητου ζυμαρικοῦ
 A γουσούρι τό (<kusur) = ἐλάττωμα, κουσούρι
 γουδι τό (<kuş) = γεράκι

ΤΟΥΡΚΙΚΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΣΤΟ ΦΑΡΑΣΙΩΤΙΚΟ ΙΔΙΩΜΑ

- γουσλούχι τό (<kuşluk) = ó ἀπὸ τὸ πρωὶ ὥς τὸ μεσημέρι χρόνος
 A γουβάτι τό (<kuvvet) = δύναμη
 γου(γ)i τό (<kuyu) = λάκκος
 γουγιουμτᾶς ὁ (<kuyumcu) = χρυσοχόος
 γουζί τό (<kuzu) = ἄρνι, πρωτόγαλο, Στὸ Ὁτὲ γούζι τό = πρωτόγαλα
 Κουτσούκ(ης) ὁ (<küçük) = Φλεβάρης
 κούφι τό (<küf) = μούχλα
 E γοφάς ὁ (<küfe (= κοφίνι)<κόφινος) = μικρὸς καλάθι
 A κουφούρι τό (<küfür) = βλαστήμια, βρισιά
 κοῦκρος ὁ B (<kükre) = ἀφρός
 κοῦκρατημα τό AΦ (<κουκράτω (= ἀφρίζω)<kükremek) = ἀφρισμα
 κουκούρτι τό (<kükürt) = θειάφι
 P κουλάφι τό (<külah) = εἰδός καλύμματος τοῦ κεφαλιοῦ
 κουλ-λούνκι τό (<küllük) = σκουπιδότοπος, τό μέρος ὅπου πετοῦν τὴ
 στάχτη
 κουμάσι τό (<kümeş) = κουμάσι, κοτέτσι
 κουρένι τό B, κουράνι τό AΦ (<ΙΤΛΚ kuren ἢ küren) = σμῆνος πουλιῶν
 κούρκι τό (<kürk) = γούνα
 κουτούκι τό (<kütük<ϊσως ἐλλην. κοντός) = κούτσουρο, μητρώο ἢ
 δημοτολόγιο

L

- P λιτσέχέρι τό (<ϊσως ἀπὸ σύμφυρση τῶν λ. lâcivert (= βαθυγάλαζος)
 + cehri = ράμνος ἢ χρωστική) = εἰδός καρποῦ σὰν τὸ κουκούτσι
 τοῦ κέδρου γιὰ βαφὴ ύφασμάτων
 P λάφι τό (<lâf) = κουβέντα, λόγος
 λαπτάς ὁ (= κομπρέσα ἀπὸ χόρτα), λապէս ὁ (= πιλάφι χωρὶς λίπος)<lâpa
 E λαστίκι τό (<lastik<ἐλλην. λάστιχο) = λάστιχο
 β-βουάσι τό B, βάσι τό AΦ, Ὁτὲ(<lavas), ποντιακά: λαβάς τό = ψημένο
 φύλλο πίτας
 λεπτλεπτής ὁ B, λապլապէս ὁ AΦ (<leblebi) = στραγάλι
 A լևչիմι τό (<lehim) = καλάι ἢ ἄλλη συγκολλητικὴ ούσια μετάλλων
 լլէժ! τό (<leş) = πτῶμα (κυρίως ζώου)
 λεլէկι τό B, λալէկա τό AΦ (<leylek) = λελέκι
 I λοκάντα ἡ B, λοκαν்தাস ὁ AΦ, Ὁτὲ (<lokanta) = έστιατόριο
 λοχούμι τό (<lokum) = λουκούμι
 AP λόρτ(ης) ὁ (<lort) = λόρδος, πολὺ πλούσιος
 λόκι τό (<lök = εἰδός καμήλας) = καμπούρα καμήλας, |(μεταφορ.) πε-
 λώριος

M

- A ματένι τὸ Β, ματάνι τὸ ΑΦ (<maden) = μεταλλεῖο, Μετένι = ὄνομα χωριοῦ κοντὰ στὸ Βαραδό
- A ματεντόης ὁ - μετεντόησσα ἡ Β, ματαντόης ὁ - ματαντόησσα ἡ ΑΦ (<madenci) = μεταλλουργός, κάτοικος τοῦ Μαδενιοῦ ἢ τῆς περιοχῆς του
- A μαγαράς ὁ (<mağara) = σπηλιά
- A μεχάς ὁ (<mahalle) = μαχαλάς
- A μεχαδώτ'ς ὁ (<mahallet + -ώτης) = ὁ μαχαλιώτης, αὐτὸς ποὺ ἀνήκει στὸ μαχαλά
- A μαχέσούμι τὸ (<mahdum) = μωρό
- A μαχλουκάτι τὸ (<mahlük) = πλάσμα
- A μαχσούλι τὸ (<mahsul) = προϊόν, σοδειά
μαχαράς ὁ (<makara) = μακαράς, καρούλι
- I<E μάκινα ἡ (<makina) = μηχανή
- A μάλι τὸ (<mal) = πράγμα, κτῆμα, περιουσία
- P μαλάς ὁ (<mala) = μυστρὶ
- A μανὲς ὁ (<mâna) = ἔννοια, πνεῦμα, σημασία
μανκάλι τὸ Β, μανγάλι τὸ ΑΦ (<mangal) = μαγκάλι
μαντής ὁ (<manti) = εἰδος ζυμαρικοῦ
- A μερέσι τὸ Β, μᾶρᾶσι τὸ ΑΦ (<miras) = δωρεὰ ἀπὸ ἄκληρους ἢ ἀπὸ προίκα
- A μασχαράς ὁ (<maskara) = μασκαράς
- A μαστράφι τὸ (<masraf) = ἔξοδο
μασᾶς ὁ (<maşa) = μασιά
- A μακ-κάπι τὸ ΑΦ, ματχάπι τὸ Β (<matkap) = τρυπάνι
- P μαγιάς ὁ (<maya) = μαγιά
μαγιασίρι τὸ (<mayasıl) = ἔκζεμα
- E μαγδανόζι τὸ (<maydanoz<μακεδονήσι) = μαϊδανός
μαϊμούνι τὸ (<maymun) = μαϊμού, μαϊμούνι
μαζῆς ὁ (<mazı) = ἄξονας κάρου
- A μεντσιλίσι τὸ (<meclis) = συμβούλιο, συνάθροιση
μᾶτρεσῆς ὁ (<medrese) = μετρεσές, ἀνάτερο σχολεῖο ὅπως τὸ Λύκειο
- A μεκτούπι τὸ (<mektup) = γράμμα, ἐπιστολὴ
μᾶλλαφᾶς ὁ (<melefəs) = κάλυμμα παπλώματος
μᾶλλατημα τὸ (<μᾶλλατάω(= βελάζω)<melemeke) = βέλασμα
- A μελμεκέτι τὸ Β, μᾶλμάντι τὸ ΑΦ, Τᾶς(<melmeket) = χώρα, πατρίδα
- E μάνγγανα ἡ (<megene<ἴσως ἐλλην. μάγγανον) = μέγγενη, παγίδα
μᾶντάσᾶς ὁ (<menteşe) = μεντεσές
- A μεράχι τὸ (<merak) = μεράκι, ὅρεξη

ΤΟΥΡΚΙΚΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΣΤΟ ΦΑΡΑΣΙΩΤΙΚΟ ΙΔΙΩΜΑ

- A μεράμι τὸ Β(<meram) = σκοπός, πρόθεση, ἐπιθυμία
- Π μερδιβάνι τὸ Β, μερδουβάνι τὸ ΑΦ (<merdiven) = σκάλα
- A μερχαμέτι τὸ Β, μᾶχραμᾶτι τὸ ΑΦ (<merhamet) = εὐσπλαχνία
- A μασάλι τὸ Β, ΑΦ, μεσέλι τὸ ὖτη (<mesel) = παραμύθι
- A μεσελέκ ό Β, μᾶσᾶλᾶς ό ΑΦ (<mesele) = ύπόθεση, ιστορία, διήγηση, παράδοση, ὄνειρο
- μεδίνι τὸ (<meşin) = κατεργασμένο δέρμα
- E μετελίκι τὸ (<metelik<ἐλλην. μεταλλικόν) = τουρκικό κέρμα, μεταλίκι
- A μενέρισι τὸ (<met(e)ris) = ὁχυρό, μετερίζι
- A μεϊδάνι τὸ (<meydan) = πλατεία, ἀνοιχτὸς χῶρος
- P μεϊβάζ ό (<meyva) = δπωροφόρο δέντρο, φρούτο
μεῖτι τὸ (<meyyit) = λείψανο, νεκρός
- A μεζάτι τὸ (<mezat) = δημοπρασία
μᾶζᾶς ό (<meze) = μεζές
μισίρι τὸ Β (<mısır) = καλαμπόκι
- A μουσχάς ό Β, μισχάς ό ΑΦ (<miska καὶ muska) = φυλαχτό, χαϊμαλὶ
- A μιζράχι τὸ Β, μαντσιράχι τὸ ΑΦ (<mizrah) = ξυράφι, αἰχμὴ ἀκοντίου
- A μιντσιράχι τὸ ΑΦ (<mizrah) = αἰχμὴ βουκέντρας
- A μιτές ό Β, μιτᾶς ό ΑΦ (<mide) = στομάχι
- A μίλι τὸ (<mil) = βελόνα μεγάλη γιὰ πλέξιμο
- A μιλ-λέτι τὸ Β, μιλ-λάτι καὶ μιλ-λιέτι τὸ ΑΦ (<millet) = ἔθνος, λαὸς
- Γ μιλιόνι τὸ (<milyon) = ἑκατομμύριο
- A μιν-νερές ό Β, μιναρᾶς ό ΑΦ (<minare) = μιναρές
μινδέρι, τὸ Β, μινδᾶρι τὸ ΑΦ (<minder) = μιντέρι
- A μουν-νâτι(v) τὸ (<minnet) = ὑποχρέωση, χρέωση
- A μερέσι τὸ Β, μᾶρᾶσι τὸ ΑΦ (<meres) = μερίδιο, κληρονομιά, μοιράδι
- A μισαφούρ(ης) ό - μισαφούρτσα ἡ (<misafir) = μουσαφίρης, φιλοξενού-
μενος
μιτίλι τὸ (<mitil) = κουρέλι
- μιγτίτσης ό, μιγτίτσες οἱ Β (<īsəws minicik = μικροσκοπικός) = μικρο-
σκοπικό, μικρόσωμο ἄλογο
- I μοστουράς ό - μοστουράσσα ἡ (<mostra) = μόστρα, πρόσωπο (εἰρωνι-
κά)
- A μουγαΐνι τὸ Β, ΑΦ, μουαΐνι τὸ ὖτη (<muayene) = ἔξέταση (ἀπὸ γιατρὸ)
- A μουτσουζέτι τὸ (<muzizet) = ἀνταπόδοση, ποινή, ἀγίασμα, ἔξαγνισμὸς
- A μουχαπέτι τὸ Β, μουχαπᾶτι τὸ ΑΦ (<muhabbet) = συζήτηση, διασκέδα-
ση, φιλία, ἀγάπη, ἔρωτας.
- A μου(γ)ατσίρ(ης) ό - μου(γ)ατσίρτσα ἡ (<muhacir) = πρόσφυγας
- A μου(γ)ατσίριλιέχι τὸ Β, μου(γ)ατσίριλίχι τὸ ΑΦ (<muhacirlik) = προσφυ-
γιά

- A μουχαρεπές ό B, μουχαράπτας ό ΑΦ (<muharebe) = πόλεμος, μάχη
- A μουχτάρ(ης) ό (<muhtar) = πρόεδρος (στό Ἀφσάρι λεγόταν: κέχάς = kâhya)
- A μουράτι τό (μουράζι τό ΑΦ, ἡ -D) (<murat) = πόθος, ἐπιθυμία, εύτυχία
- A μουσαμπάς ό (<muşamba) = κηρωτό ύφασμα, μουσαμάς
- A μουταράς ό (<müdara) = ύποχρέωση, προχειρότητα, ἀδιαφορία, ύποκρισία
- A μουτούρ(ης) ό (<müdür) = ἔπαρχος
- A μουτουρλούχι τό (<müdürlük) = ἔπαρχία
- A μουφτής ό (<müfti) = μουφτής, ἐρμηνευτής τῶν νόμων
- A μουχούρι τό (<mühür) = σφραγίδα
- Π μουζτές ό B, μουζτᾶς ό ΑΦ (<müjde) = εὐχάριστη εἰδηση, δῶρο πού πάρνει αὐτὸς πού φέρνει εὐχάριστη εἰδηση
- A μούλκι τό (<mülk) = κτήμα, περιουσία
- Π<Α μουντάρι τό (<murdar<ἀρβ. murdedd) = ψοφίμι τό
- A μουρεκέπι τό B, μουράκάπι τό ΑΦ (<mürekkep) = μελάνι
- A μουσατές ό B, μουσατᾶς ό ΑΦ (<müsaade) = προθεσμία, διωρία
- A μουσλούμανος ό B, μουσλιμάνους ό ΑΦ (<müslümün) = μουσουλμάνος
- A μουστερής ό (<müşteri) = μουστερής, πελάτης
- A μιζαβουρτσής ό (<müzavirci = στρεψόδικος, ἀπατεώνας) = προδότης, συκοφάντης
- A μιζαβουρλιέχι τό B, μιζαβουρλίχι τό ΑΦ (<müzavircilik = στρεψοδικία, ἀπατεωνία) = προδοσία, συκοφαντία

N

- A ναχίσι τό (<nakış) = κεντητή ἥ ψφαντή (ἥ και ἔυλόγλυπτη) διακόσμηση
- A ναλίνι τό ΑΦ, λαλίνι τό B, Ὁτσ(<nalın) = ξύλινο τσόκαρο
- Π ναμάζι τό (<namaz) = προσευχὴ μουσουλμάνου
- A ναμούσι τό (<namus) = ντροπή, τιμή, ὑπόληψη
- A νενές ό B, νᾶνᾶς ό ΑΦ (<nane) = δυόσμος
- A νερκιλές ό B, νᾶρκιλᾶς ό ΑΦ (<nargile) = ἀργιλές
- A νασίπι τό (<nasip) = τύχη, τυχερό
- Π νάζι τό (<naz) = νάζι, κάμωμα
- A νεφέσι τό B, νᾶφᾶσι τό ΑΦ (<nefes) = ἀνάσα, ἀναπνοή
- Π λέμι τό B, λᾶμι τό ΑΦ (<nem) = ὑγρασία
- Π<Ε νερκίζα ἥ B, νερκίζι τό ΑΦ (<nergis) = νάρκισσος
- A νικάχι τό B(σπάν.), νικάχι τό ΑΦ (<nikâh) = γάμος, στέφανο γάμου νισπέτι τό B, νιζπέτι τό ΑΦ (<nisbet ἥ nispet) = σχέση, κρίση, σύγκριση, διαφορά, κουτσομπολιό, κακολογία ἀπόντος, πεῖσμα νισατίρι τό (<nışadır) = νισατίρι

ΤΟΥΡΚΙΚΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΣΤΟ ΦΑΡΑΣΙΩΤΙΚΟ ΙΔΙΩΜΑ

- Π νισάνι τό (<nışan) = σημάδι, στόχος (ἀρραβώνας ΠΕΡΧ)
- Π νισέστες δ B, νισάστᾶς δ ΑΦ (<nışeste) = νισεστὲς
- Α νι(γ)έτι τό (<niyet) = σκοπός, πρόθεση, ἀπόφαση
- Α νιζάς δ, νιζάχι τό (<niza) = γκρίνια, φιλονικία
- Α νιζαχτσῆς δ (<nizakci) = καυγατσῆς
- Α νοπάτι τό B, νοπάτη ή ΑΦ (<nöbet) = σειρά, περιτροπή
- Α νοπᾶτ-էσῆς δ (<nöbeçi) = πελάτης ἀλευρόμυλου πού πιάνει σειρά γιὰ ἄλεσμα
- Α νουφούζι τό (<nüfus) = ἄτομο, πληθυσμὸς

Ο

- ΄τσάγι τό (<ocak) = τζάκι, λακκούβα ἥ φωλιά γιὰ φύτεμα κηπευτικῶν (συνήθως τό τζάκι λέγεται: παρ(a)καμίνα ἥ)
- δτάς δ (<oda) = δωμάτιο (κυρίως ὑπνου ἥ ὑποδοχῆς)
- δγούλι τό (<oğul) = νεοδημιούργητο μελίσσι >γούλι τό = πλάσμα (χαιδευτικά, Θεοῦ γούλι = πλάσμα τοῦ Θεοῦ)
- δχλι τό (<ok) = τό μακρὺ ξύλο, ποὺ ἐνώνει τό ἀλέτρι ἥ τό κάρο μὲ τό ζυγό, βέλος
- ἀχλασύ ἥ B, ὕγιεού ἥ ΑΦ (<oklağu καὶ oklağu) = κλώστης, πλαστρόξυλο
- δνβασῆς δ (<onbaşı) = δεκανέας
- δρλάτημα τό (<örlatŵ (= σκαρφαλώνω)<ΙΤΑΚ orlamak ἥ ollamak) = σκαρφάλωμα
- δνικ(i)λέρ(ης) δ, δνικ(i)λέροι οἱ (<onikiler) = δ ἔνας ἀπὸ τὴ δωδεκάδα τῶν συμβούλων
- δρμάνι τό (<orman) = δάσος
- Π δρασπού ἥ B, δροσπούσσα ἥ ΑΦ, Τσ (<orospu) = πόρνη
- δρταχτσῆς δ - δρταχτσῖσσα ἥ (<orkakçı) = συνέταιρος, μισιακάρης
- δρταχεψίμη ἥ B (<δρταχέψημα<δρτάχεψα ἀδρ. <δρτάχεψύω (= συνορεύω)<ortak + -εύω) = μοιρασιά, κολληγιά
- δρταλίχι τό (<ortalık) = κοινωνία, κόσμος
- δβάς δ (<ova) = πεδιάδα
- δβᾶλάτημα τό ΑΦ <δβᾶλάτŵ (= τρίβω, θρυμματίζω(<ovalamak) = τρίψιμο, θρυμμάτισμα
- χοβλάτημα τό (<χοβλατŵ (= ὁρμῶ, ἐπιτίθεμαι)<oylamak) = ἐπίθεση ἐναντίον κάποιου
- δῖνι τό (<oyun) = παιχνίδι

Ӧ

- δκούτι τό B, κούτι τό ΑΦ (<ögüt) = συμβουλή, παραίνεση

- γιοσουλτσής δ, πληθ. -ιδοι (<ΙΤΑΚ ὥσπερ<<ισως ὥσπερ = μετρητής)
 = φοροσυλλέκτης τῆς δεκάτης
- A ὅμπρι τὸ (<öpmür) = ζωή, διάρκεια ζωῆς
 ἵγκλικι τὸ (δὲν ἀπαντᾶ στὸ Ἀφσάρι) (<önlük) = ποδιά
 ὁράνι τὸ (<ören) = ἐρείπιο, οἰκόπεδο παλιοῦ σπιτιοῦ
 ὀρσᾶλάτημα τὸ ΑΦ (<ορσᾶλάτῶ (= ἀνακατεύω, καταστρέφω μὲ τὸ ἀνα-
 κάτεμα κηπευτικὰ φυτὰ)<örseleme) = ἀνακάτεμα, καταστροφὴ¹
 κηπευτικῶν φυτῶν μὲ τὸ ἀνακάτεμά τους
 ὅζι τὸ (<öz) = οὐσία, ψίχα, λιβάδι μὲ καθαρὸ χόρτο
 ὀτεπερής δ πληθ. -ιδε Β, -ιδα ΑΦ τὰ (<öteberi) = πράγματα, μικροπρά-
 γματα
- A ὀζούρι τὸ (<özür) = πύο, πάθος, ἀσθένεια, ἐλάττωμα, τὸ ἄχρηστο, τὸ
 σάπιο ποὺ ὑπάρχει μέσα στὴ σάρκα

P

- ἡατσᾶς δ (<paşa) = πατσᾶς
- Π ἡατισᾶχος δ (<padişah) = βασιλιάς
- Π πακλάτημα τὸ (<ἡακλατῶ (= καθαρίζω)<paklamak) = καθάρισμα
- Π ἡαλάνι τὸ (<palan) = εἰδος σαμαριοῦ
 ἡαλάζι τὸ (<palaz) = πουλάκι, νεοσσός (οχι ὄμως κότας)
 ἡαντσάρι τὸ (<pancar) = παντσάρι
 ἡαράς δ (<para) = χρῆμα, παράς
 ἡαρτῖδᾶς δ (<parça <ισως λατιν. pars -tis) = κομμάτι
 ἡαρλάτημα τὸ (<ἡαρλατῶ (= λάμπω, λαμποκοπῶ, γυαλίζω)<parlamak
 = λαμποκόπημα, γύαλισμα
- παρμάχι τὸ (<parmak) = ἀκτίνα ἀπὸ ἀκτινωτὸ τροχὸ κάρου
 παρναχλίχι τὸ (<parmaklık) = δικτυωτὸ παραθύρων
 ἡάσι τὸ (<pas) = σκουριά
 παστάλι τὸ (<pastal) = δρμαθός ξερῶν φύλλων καπνοῦ
 παστουρμάς δ (<pastirma) = παστουρμάς
 ἡασᾶς δ (<paşa) = πασάς, πουσάκας δ (<paşa+-άκας) = ἔτσι ονομαζό-
 ταν δ μεγαλύτερος ἀδελφὸς ἀπὸ τοὺς μικροτέρους
 ἡατίλιονς δ Β, ἡατίρτονς δ ΑΦ, Τᾶ (<patırı) = μεγάλος θόρυβος ἢ
 κρότος, μεγάλη φασαρία
- ἡατίλάτημα τὸ (<ἡατίλατῶ (= σκάζω)<patlamak) = σκάσιμο
 παλτιρτῶνι τὸ (<pathican) = μελιτσάνα
- E ἡαϊδός δ (<paydos) = παύση, τέλος ἐργασίας
- Π ἡαϊτάρι τὸ (<payidar = μόνιμος, διαρκής) = πλαγιά, ἀνώμαλο μέρος
- Π παζάρι τὸ (<pazar) = παζάρι, ἀγορά
- Π ἡεχλιβάνος δ (<pehlivan) = παλαιστής

ΤΟΥΡΚΙΚΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΣΤΟ ΦΑΡΑΣΙΩΤΙΚΟ ΙΔΙΩΜΑ

- πέντετσαρα ḥ B, πάντετσαρα ḥ AΦ, ὖτ (< pencere) = παράθυρο
 Π παντέσις ḥ (= φούχτα), πάντεσις ḥ (=σιόλα) = ρενζέ
 Π περτάς ḥ B (<īswas perdah = γυάλισμα, λεῖος) = λύση
 Π περδές ḥ B, πäärdäç ḥ AΦ (<perde) = κουρτίνα, μπερτές
 Π περισταλίχι τὸ (<perişanlık) = ἀθλιότητα, ταλαιπωρία, δυστυχία
 πεσκίρι τὸ (<peşkir) = πετσέτα
 Π πισταμπάλι τὸ (<peştamal) = ποδιὰ
 πετέκι τὸ B, πäätäki τὸ (<petek) = κηρήθρα, πίτα κυψέλης
 πιρτής ḥ (<pırtı) = υφασμα (κυψέλη B)
 πίτσι τὸ (<pıç) = νόθο, μπάσταρδο παιδί
 E πιτᾶς ḥ (<pide<ξλλην. πίτα) = πίτσα, πιτίσα
 πιλάφι τὸ (<pılav) = πιλάφι
 πιρίντσι τὸ (<pirinç) = ρύζι
 πισλίχι τὸ (<pislik) = ἀκαθαρσία
 I πϊασές ḥ B, πϊασᾶς ḥ AΦ (<priyasa = ἀγορά) = ύπολογισμός, ἐκτίμηση
 ΑΓΓ πολίσης ḥ (<polis) = ἀστυνομικός
 πουρτσούνχος ḥ B, πόρ(τ)σούχους ḥ AB (<porsuk = ἀσβός,
 īσως ἀπό τὴ λ. porsuk καὶ : πουρτσούκι τὸ = πέος (μικροῦ παιδιοῦ)
 πορτέσημα τὸ (<ΠΤΛΚ πορτίω (=ξεπετιέμαι, ξεπηδῶ)<pörtmek)
 = ξεπέταγμα, ξεπήδημα
 Π πόστι τὸ (<post) = δέρμα, τομάρι
 ποστάλι τὸ (<postal) = παπούτσι, εἰδος σανταλιοῦ
 I πόστα ḥ B, ποστᾶς ḥ AΦ (<posta) = ταχυδρομεῖο
 I ποστατῆς ḥ (postaç) = ταχυδρόμος
 Γ ποξίνι τὸ (<potin) = ἄρβυλο
 πούλι τὸ (<pul) = γραμματόσημο, λέπι ψαριοῦ, ύποδιαιρεση τοῦ παρᾶ
 πούλ-λούχι τὸ (<pulluk) = σιδεράλετρο
 ΓΕ πούσι τὸ B, πούσα ḥ AΦ (<pus) = διμίχλη, ἄνεμος, ψιχάλισμα, σπόρος
 γαιδούραγκαθου ποὺ πετᾶ στὸν ἄερα
 πουσνούχος ḥ (<pus + -νοῦχος) = διμίχλη
 πουστιέσημα τὸ (<πουστιέω (= συστέλλομαι καὶ δὲ μιλῶ, ζαρώνω, τρυ-
 πώνω, κρύβομαι)<pusmak) = ἡ ἐνέργεια τοῦ πουστιέω
 πούστης ḥ B, πουστῆς ḥ AΦ (<puşlı) = πούστης
 πουσκούλ-λι τὸ B, πουσκούλι τὸ AΦ (<prüskül) = φούντα, κρόσσι,
 πουσκούλ-λοῦ πελάς (= φουντωτός, μεγάλος μπελάς) B

R

- A ἵραχατέλιχι τὸ AΦ (<rahatlık) = ήσυχία
 ἵραχής ḥ (<rakı<ἰνδοευρ. arrak) = ρακή ḥ
 A ραχμετλούς ḥ - ραχμετλούσσα ḥ B, ἵραχματλούς ḥ - ἵραχματλούσσα ḥ AΦ

- (<rahmetli = μακαρίτης, -ισσα
- A ραμαζάνι τό (<ramazan) = ραμαζάνι
- Π ρένκι τό (<renk) = χρώμα, χροιά
ιρεζές ό Β, ιραζάς ό ΑΦ (<reze) = στρόφιγγα πόρτας ή παραθύρου, ρεζές
- A ιρεζιλ-λιέχι τό Β, ιρεζιλ-λιέχι τό ΑΦ (<rezillik) = ρεζιλίκι, ξεφτίλα
- A ρουσφάτι τό (<rüşvet) = ρουσφέτι
ούρουζκάρι τό (<ruzgâr) = ἄνεμος

S

- A σαχάτι τό (<saat) = ώρα, ρολόγι
σαπής ό (<sapi) = ἀνήλικος, μωρό, νήπιο
- A σαπούρι τό (<sapır) = ύπομονή
σάτσι τό (<sac) = εἰδος γάστρας πάνω στὴν ὅποια ἔψηναν φύλλα πίτας, πιτίτσες
- A σαταγάς ό (<sadaka) = ἐλεημοσύνη, κόλλυβα
- A σαφράς ό (προφέρεται ζαφράς) (<safra) = χολή, ἐμετός πού ἔχει κίτρινο χρῶμα
σαγλίζι τό (<sağlık) = ὕγεια, ζωή
σακ-κάρι τό (<sakar) = λευκὴ κηλίδα στὸ μέτωπο ζώου
- A σαχράς ό (<sahre) = θημωνιά
σαχίζι τό (<sakız) = μαστίχα, ρετσίνι
σαλέπι τό (<salep) = σαλέπι
σαλ-λάτημα τό (<σαλ-λατῶ(=κουνῶ, σείω)<sallamak) = κούνημα, σείσιμο
- A σαντούχι τό (<sandık) = μπαούλο, σεντούκι
σαντσῆς ό (<sancı) = κολικόπονος, ἀπότομος περιοδικός δξὺς πόνος
σαγξάρι τό Β, σανξάρι τό ΑΦ (<sansar) = κουνάβι
σαντούρι τό (<santur) = σαντούρι
σαπάνα ή (<sapan) = σφεντόνα
σαπτίέσημα τό (<σαπτίέω(=παραμερίζω ἀμεταβ.) <sapmak) = παραμέτρισμα
- A σάρα ή (δὲν ἀπαντᾶ στὸ Ἀφσάρι) (<sara) = ἐπιληψία
- Π σαρά τό (< saray) = σεράι, μέγαρο
σαρίχι τό (< sarık) = σαρίκι
σαριλίζι τό (< sarilık) = κιτρινάδα, ἵκτερος
σαρμασούχι τό (< sarmasık) = εἰδος ἀναρριχητικοῦ λουλουδιοῦ, χόρτου
- A σαράφ(ης) ό (< sarraf) = σαράφης, ἀργυραμοιβός
σατίλιτσάνι τό (< satılıcan) = πλευρίτιδα

ΤΟΥΡΚΙΚΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΣΤΟ ΦΑΡΑΣΙΩΤΙΚΟ ΙΔΙΩΜΑ

σαγιάς ό (<saya) = φόρεμα, ρούχο

Π σαϊάς ό (<saye) = προστασία

σαϊγούς ό (<saygı) = σεβασμός, έκτιμηση, ύπολογισμός

Π σάζι τό (<saz) = τόπος που έχει καλάμια και νερό, έλος

Π σαζάχι τό (<sazak) = έλώδης τόπος, έλος

Α σατέφι τό Β, σατάφι τό ΑΦ (<sedef) = σεντέφι

Α σεφιλ-λίχι τό (<μᾶλλον ἀπό τό sefillik ΙΤΛΚ) = άθλιότητα, ταλαιπωρία, δυστυχία

Α σεφερπιλ-λίκι τό Β, σᾶφάρπιλ-λίκι τό ΑΦ (<seferberlik) = έμπολεμη κατάσταση, έπιστρατευση

σεκέμες ό (<sekme) = πεζούλι, σκαλοπάτι, είδος καναπέ

σεγμέν(ης) ό, πληθ. σεγμένοι οί (<sekmek = ἀναπηδῶ) = νέος ποὺ συνόδευε τή γαμήλια πομπή, ιδίως κατά τή μετάβαση ἀπό τό ένα χωριό στό άλλο

Α σέλι τό (<sel) = χείμαρρος

Α σελάμι τό (<selâm) = χαιρετισμός

Α σελαμέτι τό Β, σελαμάτι τό ΑΦ (<selâmet) = εἰρήνη, ήσυχία, ήρεμία σελέ ή Β, σᾶλάς ό ΑΦ (<sele) = πανέρι

σεπέτι τό Β, σᾶπάτι τό (<sepet) = καλάθι

Π σερπεσλιέχι τό Β, σερπεσλιχι τό ΑΦ (<serpeslik) = ξενοιασιά, έλευθερία

σερκούς ό (<sergi) = ἄπλωμα προϊόντων (γεωργικῶν) γιὰ στέγνωμα

σερίνι τό (<serin) = τό καλοκαιρινὸ ἀπόγευμα πρὸς τό βράδυ ποὺ κάνει δροσιά

Π σερμιές ό Β, σερμιᾶς ό ΑΦ (<sermaya) = κεφάλαιο

σάσι τό (<ses) = φωνή

Α σεβδάς ό (<sevda) = ἔρωτας, ἀγάπη

σιτέσιράτημα τό (<σιτέσιρατῶ (= πετιέμαι ἀπότομα ἢ πηδῶ πρὸς τὰ πάνω, πιτσιλίζω) <siçramak) = ἀπότομο πέταγμα ἢ πήδημα πρὸς τὰ πάνω, πιτσίλισμα

σιγιτέσημα τό (<σιγιτέω (= χωράω)<siğmak) = ἡ ἀφηρ. ἔννοια τοῦ χωράω

σινάτημα τό (<σινατῶ(= δοκιμάζω)<sinatmak) = δοκίμασμα

σιπάς ό (<sipa) = πουλάρι, παλιόπαιδο (βρισιά)

Α σίρι τό (<sir) = μυστικό

σιρίμι τό (<sirim) = λουρὶ ἀκατέργαστου δέρματος, κυρίως γιὰ τσαρούχι

σίρτι τό (<sirt) = κορυφή, ράχη

σιρτάρδημα τό (<σιρταρδῶ(= ἀντιμιλῶ, ἀντιστέκομαι)<sirtarmak) = ἀντιμίλημα, αὐθαδίασμα, ἀντίσταση σὲ μεγαλύτερο

σιτμάς ό (<sitma) = πυρετός

σουβάς ό (<sva) = σουβάς

σίρδημα τό (<σιρδάω(= ξύνω (κυρίως ἐπιφάνεια ἔδαφους)<siyirmak) = ξύσιμο

σιζιλήτονς ό (<sizilti) = ἐλαφρός ἐνοχλητικός πόνος

σιζιλάτημα τό (<σιζιλατώ (= πονῶ, ὑποφέρω ἀπὸ πόνο)<sizlamak) = ή
ἰδιότητα τοῦ σιζιλατῶ

σιζιντούς ό (<sizinti) = στάξιμο, μικρὴ φλέβα νεροῦ

σιτδίμι τό (<sicim) = χοντρός καὶ καλοστριμμένος σπάγγος (βρεστίζει
ἀντὶ σιτδίμι = βρέχει πολὺ δυνατά

σικτίρι τό (<siktir) = διώξιμο, σικτίρισμα, (σικτίρ(= βρισιά) = σικτίρ)

σικτιρέντσα ή Β, σικτιράντσα ή ΑΦ (<siktir + -έντσα) = πόρνη, ἀλή-
τισσα

A σιλάχι τό (<silâh) = ὅπλο

A σιν̄(κ)σιλές δ B, σιν̄(κ)σιλᾶς δ ΑΦ, (σιν̄σιλέας δ B-D)<silsile) = γενιά,
γένος

σινὶ τό (<sini) = ταψὶ

σιν̄ίρι τό (<sinir) = νεῦρο, /(μεταφορ. ράχη βουνοῦ)

σιτίλι τό (<sitil) = κακάβι

A σοχάχι τό (<sokak) = σοκάκι

A σοχαχτής ό - σοχαχού καὶ σοχαχτίσσα ή (<sokakci) = αὐτὸς ποὺ
τριγυρνάει στὰ σοκάκια, ἀλήτης, σουρτούκης

σοχτίέσημα τό (<σοχτίέω (= μπήγω, χώνω)<sokmak) = μπήξιμο, χώ-
σιμο

σαχούς δ B, σοχούς δ ΑΦ (<soku) = μεγάλο γουδὶ ἀπὸ μάρμαρο, πέτρα
ἢ ξύλο

σοχούμι τό (<sokum) = προσφύγια, κυρίως ἀπὸ χόρτα ἢ βρασμένα
αὐγά, τυλιγμένα σὲ ρολὸ σὲ ψημένο φύλλο πίτας

σογουλτσάνι τό (<soğulcan ή solucan) = σκουλήκι τοῦ παχιοῦ ἐντέρου
τοῦ ἀνθρώπου

σολούχι τό (<soluk) = ἀναπνοή, ἀνάσα, ψυχομαχητό

σοπάς ό (<sopa) = θερμάστρα

σοπατής ό (<sopaci) = κατασκευαστής θερμαστρῶν

σόι τό (<soy) = γένος, καταγωγή, σόι

σοϊτιέσημα τό (<σοϊτιέω(= ληστεύω)<soymak) = λήστεμα

σοκτιέσημα τό (<σοκτιέ(ζ)ω (= ξηλώνω, ξεριζώνω)<sökmek) = ξή-
λωμα, ξεριζωμα

σιτδούχι τό B, σουτδούχι τό ΑΦ (<sucuk) = λουκάνικο, λουκάνικο ἀπὸ
πετιμέζι καὶ καρύδια

σούτσι τό (<suç) = σφάλμα

ΤΟΥΡΚΙΚΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΣΤΟ ΦΑΡΑΣΙΩΤΙΚΟ ΙΔΙΩΜΑ

- A σούλχι τό (<sulh) = συμβίβασμός, είρήνη
A σουράτι τό (<surat) = εἰκόνα, ζωγραφιά, πρόσωπο, μορφή
A σουλούκι τό (<sülük) = βθέλλα
σουρκούς ό (<sürgü) = ἀμπάρα
σουρκούνι τό (<sürgün) = ἔξορία, σουρκούνι = ἔξοριστος
σίρδημα τό (<σιρδάω (= ξύνω, διαρκώ)<sürtmek) = ξύσιμο
σούρτεμα τό (<σουρτεύω(= ξύνω, τρίβω)<sürtmek) = ξύσιμο, τρίψιμο
σουρούς ό (<sürü) = κοπάδι
σουζέκι τό Β, σουζάκι τό ΑΦ (<süzek) = στραγγιστήρι γάλακτος
σουζκάτσι τό (<süzgeç) = μεταλλικό στραγγιστήρι σάν κόσκινο
σουζμές ό Β, σουζμᾶς ό ΑΦ (<süzme) = οὐρδα
σουζδιέσημα τό (<σουζδιέζω (=στραγγίζω (μεταβ. και ἀμετάβ.)<süzmek) = στράγγισμα

§

- σατραβάνι τό (<şadırvan) = συντριβάνι
A σαφάχι τό (<şafak) = αύγή, πρωί, ξημέρωμα
A σαχπαζλιέχι τό Β, σαχπαζλίχι τό ΑΦ (<şahbazlık) = βιασύνη, γρηγοράδα
τσαχάνι τό Β, σαχάνι τό ΑΦ (<ITΛΚ şahan) = βαθὺ ἀπόκρημνο πετρῶδες μέρος, βαθιὰ χαράδρα
σαχαν-νίκι τό (<şahan -i-ki) = βαθιὰ χαράδρα
Π σαχγίένι τό (<şahin) = σαΐνι, γρήγορο γεράκι, βασιλικὸς ἀετός
σαχάς ό (<şaka) = ἀστεῖο
σαχιλτούς ό Β, σαχιρτόνις ό ΑΦ (<şakirti) = θόρυβος μέσα σὲ δάσος (κυρίως κλαδιῶν)
A σαούλι τό (<şakul) = ἀλφάδι, στάθμη
A σάλι τό (<şal) = μάλλινο ὄφασμα ὄφασμένο σὲ ἀργαλειό
σαλβάρι τό (<şalvar) = παντελόνι, σαλβάρι
σαμανικό τό (<şamama ἥ χειμωνικό¹) = πεπόνι
A σαματάς ό (<şamata) = θόρυβος, σαματάς
δάνι τό (<şan) = δόξα
σιστούρμα τό (<şasırma) = μπέρδεμα, σύγχυση
σιστούρδημα τό (<σιστούρδάω(= μπερδεύω, συγχέω)<şasırmak) = μπέρδεμα, σύγχυση
σιστιέσημα τό (<σιστιέω(= τὰ χάνω, μένω ἔκπληκτος)<şasmak) = ἔκπληξη
σάφτη ἥ (<şavk) = φῶς

1. Ν. Ἀνόριώτη, Γό γλωσσικὸ ίδιωμα τῶν Φαρασίων, Ἀθῆνα 1948, 20 -21.

- Π σαφταλούς ό Β, σεφταλούς ό ΑΦ(<şeftali) = ροδάκινο
 Π σεχέρι τό (<şehir) = πόλη
 Π σεχέρώτ(ης) ό - σεχερώτ'σσα ή (<şehir+ -ώτης, -ισσα) = άστος, ό κάτοικος τής πόλης
 σοκάρι τό (<şeker) = ζάχαρη
 Σοκαρού ή (<σοκάρι + -ού μετάφρ. τής έλλην. λέξης Ζαχαρούλα) = γυναικείο όνομα
 σάκι τό (<selek) = φορτίο ξύλων ή χόρτων που μεταφέρεται άπο τὸν ἄνθρωπο στὴ ράχη του.
 A σεμσιές ό Β, σᾶμπιτς ό ΑΦ (<şemsiye) = δημπρέλα
 A σαρπάτι τό (<şerbet) = σερμπέτι
 A σέι τό (<sey) = πράγμα
 στίχιρτής ό (<şikirti) = θόρυβος στὸ δάσος άπὸ χαμόκλαδα ή κλαδιὰ στιρνέτημα τό (<στιρνετῶ(= ἀποθρασύνομαι, ἀτακτῶ)<şirnamak) = ἀποθράσυνση, ἀταξία
 σούφι τό (<şif) = φλούδα, σκύβαλο δσπριοειδῶν καὶ δημητριακῶν σουφλέτημα τό (<σουφλετῶ(= ξεφλουδίζω)<şiflemek) = ξεφλούδισμός δσπριοειδῶν, καλαμποκιῶν καὶ γενικὰ δημητριακῶν
 τσιλτές ό Β, τσιλτᾶς ό ΑΦ (<şilte) = στρόμα μὲ γέμισμα ἀπὸ βαμβάκι, σελτές
 σιμδίρι τό (<şimşir) = πυξάρι
 E τσινίκι τό (<şinik<βυζαντ. σοινίκιον<χοῖνιξ) = μέτρο χωρητικότητας δημητριακῶν (6 δοκάδες)
 σιρές ό Β, σιρᾶς ό ΑΦ (<şira) = μοῦστος, χυμός φρούτων
 σισές ό Β, σισᾶς ό ΑΦ (<şise) = μπουκάλι
 σισᾶκι τό (<şisək) = πρόβατο δύο χρονῶν
 A σιέκουρι τό Β, σουκόυρι τό ΑΦ (<şükür) = εὐχαριστία, εὐγνωμοσύνη

T

- A ταπάχι τό (<tabak) = δίσκος γιὰ κέρασμα, μεγάλη κόλλα γιὰ γράψιμο
 I ταπαχάς ό (<tabaka) = ταπακιέρα
 ταπάνι τό (<tapan) = βάση, θεμέλιο, πάτος
 ταπαντσάς ό (<tapanca) = πιστόλι
 A ταπαχάτι τό Β, ταπᾶᾶτι τό ΑΦ, ταπιάτι τό Τᾶ (<tabiat) = διαγωγή, χαρακτήρας
 ταπούρι τό (<tabur) = τάγμα, πλῆθος
 Π τάχτι τό (<taht) = βασιλικὸς θρόνος
 ταχταπίτης ό (<tahta biti) = κοριός
 δαχίμι τό Β, ταχίμι τό ΑΦ (<takım) = κοστούμι, μιὰ σειρὰ ἀπὸ ὅμοια πράγματα, ντουζίνα

- A ተալիմι τò (<talim) = γυμναστική, ይကሃምናስῃ
- A ታማጀի τò (<tamah) = πλεονεξία, φιλαργυρία, φιලօδοξία
- A<Π ታማጀክዕርያለጀի τò B, ታማጀክሮላይሮ τò AΦ (<tamahkârlık) = πλεονεξία, φιლօδοξία
- A ተንትሮ ተò B, ተንዶሱሪ ተò AΦ (<tandır) = ειδος φούρνου
ተንትሮ ተò (<ተንተው(= አውሬት, ደጋፍኑው, አኅግኖዋጥቷው)<tanımak) = κοίταγμα, διάκριση, አኅግኖዋጥ
- ተአኅ኏ን ተò (<tapan) = σβάρνα γኑ ከሚፈል዗ ዝወርፍዎችን γιὰ ሚስጥር ተአኅ኏ን-ናትናው(= ከሚፈል዗ ዝወርፍ ሆኖ አኅግ኏ን ዘወርፍ ሆኖ ተአኅ኏ን)
<tapannamak = ከሚፈል዗ ዝወርፍዎችን ሆኖ ተአኅ኏ን
- A ተሱ ተò (<tas) = κύπελλο, τάσι (λέγεται και ποτούትσι እና πάրቶትσι τò)
- A ተውሮስ ተò (<tasvir) = φωτογραφία, κάδρο
ተዴስተም ተò (<ተልተ(y)ው (= ዝርዝማው, μεταχειρίζομαι) <taşımak) = χρήση, μεταχείριση
ተልሳለት ተò (<ተልላቴዕ(= πετροβολῶ)<taşlamak) = πετροβόλημα, πετροβολητό
ተልተኛ ፍ (<taşçı) = λιθοξόος, λατόμος
ተልተሱም ተò (<ተልተዕው (= ዝርዝኤልናው)<taşmak) = ዝርዝኤልሱም
ተሱ ተò (<tat) = γλύκα, νοστιμάδα, γεύση
ተሱብ ተò (<tav) = κανονικός, κατάλληλος βαθμὸς θερμοκρασίας
ተሻፃ ፍ (<tava) = ειδος τηγανιοῦ γιὰ καβούρδισμα, ካፊ
ተሻፃ኏ን ተò (<tavan) = νταሻፃ኏ን
ተሻፃ-ናትሱም ተò (<ተሻፃ-ናትናው(= ταሻፃናው) <tavannamak) = ταሻፃ-ናትሱም
ተሻፃለንትሱም ተò (<ተሻፃለንትናው (= παχαινώ [γιὰ ζῶ]) <tavlınmak) = πάχυνση
ተሱ ተò (<tay) = πουλάρι ልሎሱ ሲነበር ወር ጥሩዎን ክትዎን
ተሱተሱብ ፍ እና ተሱተሱብ ተò (<taydaş) = συνομήλικος
- P ተሱኛ ፍ B, ተሱኛ ተò AΦ (<tazı) = λαγωνικό
- A ተሱማ ተò (<tâzir) = ይπිප්ληጀῃ, μάλωμα
- A ተሱመ-ለ-ለት ተò B (<ተሱመ-ለ-ለትው (= ይπිප්ලήተው), ተሱማ-ለ-ለት ተò AΦ (<ተሱማ-ለ-ለትው)<tazirlamak) = ይπිප්ලηጀῃ, μάλωμα
- A ተሱመ-ኤል ተò B, ተሱመ-ኤል ተò AΦ (<tecelli) = μοίρα, τύχη
- A ተሱቀ ተò B, ተሱቀ(t) ተò AΦ (<tef) = ντέቀ
- A ተሱቅለ-ኤክስ ፍ B, ተሱቅለ-ኤክስ ፍ AΦ (<tehlike) = κίνδυνος
ተሱቅለ ፍ (<teke) = τράγος
ተሱቅለ ተò (<teker) = τροχός
ተሱቅለ-ኤክስ ፍ (<tekerleme) = μύθος, αἵνιγμα
- A ተሱ-ካኂ ፍ B, ተሱ-ካኂ ክ AΦ (<tekke) = τεκές, τουρκικό μοναστήρι
ተሱ ተò (<tel) = σύρμα

- A ταλαστάς ό (<telâş) = σκοτούρα, ταραχή, στενοχώρια
 τālāmâş ὁ (<teleme) = ἀφρός λειωμένου βόύτυρου πού τὸν πετοῦν, είδος
 ἄγριου χόρτου πού τὸ χρησιμοποιοῦν γιὰ πήξιμο γιαουρτοῦν
- A τελ-λάλ̄' (ης) ὁ (<tellâl̄) = ντελάλης
 tēl̄tīki tō (<teltik) = ἄγγιστρο παγίδας γιὰ δόλωμα, σκανδάλη ὅπλου
 tāmپâل-لیچی tō ΠΕΡΧ (<tembellik) = τεμπελιά
- A ταμπέχι tō B, τεμπίχι tō AΦ (<tembih) = παραγγελία, σύσταση
 Δ τεμπεχλέτημα tō (<τεμπεχλετῶ (= παραγγέλω, συσταίνω)<tembihle-
 mek) = παραγγελία, σύσταση
- E τεμέλι tō B, tāmâli tō AΦ (<temel<θεμέλιο) = θεμέλιο
- A τεμεν-νέχι tō B, τεμενάχι tō AΦ (<temenna(h) = προσκύνημα
 tēni tō B, tāni tō AΦ (<ten) = σῶμα
 tēnîkéş ὁ - tēnîkéde tā B, tānîkâş ὁ - tānîkâda tā AΦ (<teneke) = τενε-
 κές
 tēnîk̄ ὁ (<tepe) = κορυφή, βουνοκορφή, κεφάλι
 tēnîkéletημα tō (<τεπέλετῶ (= καταπατῶ, κακοποιῶ καταπατώντας)<te-
 pelem) = καταπάτημα, κακοποίηση μὲ καταπάτημα
 tēnîj̄s ὁ (<tepsi) = ταψί
- A tērđoumânos ὁ (<tercüman) = διερμηνέας
- A tērekéş ὁ B, tārâkâş ὁ AΦ (<tereke) = κληρονομία, μοιρασιὰ κληρο-
 νομᾶς
- A tērpîâş ὁ B, tārpîâş ὁ AΦ (<terpiye) = ἀνατροφή, ἀγωγή, τιμωρία
 tērslîj̄chi tō B, tārslîj̄chi tō AΦ (<terslik) = ἀναποδία
- A tērtîbi tō B, tārtîpi tō AΦ (<tertip) = τρόπος, κόλπο, μέθοδος
- Π tērçîj̄s ὁ (<terzi) = ράφτης
- Π tērçîlîj̄chi tō (<terzilik) = ραπτική
- A tēsîlimi tō (<teslim) = παράδοση (γιὰ ἐμπολέμους)
- A tēspîj̄i tō B, tāspêxa ἡ (<tespih) = κομπολόι
 tēstîti tō B, tāstîti tō AΦ (<teşt) = μεγάλη στρογγυλὴ χάλκινη λεκá-
 νη(κυρίως γιὰ ζύμωμα)
- Π tezkâj̄i tō B, tāzâkâj̄i tō AΦ (<tezkâh) = ἀργαλειὸς
 tîxîrîtoûş ὁ (<tikirdi) = θόρυβος, κρότος
- A tîlisîmî tō (<tilisim) = φυλαχτὸ (μὲ μαγικὲς ἐνέργειες)
 tîrmîj̄i tō (<turmik) = τσουγκράνα γιὰ μάζεμα χόρτων, ἀχύρων κλπ.
 tîrmîçlâtημα tō (<tirmiçlatῶ(=μαζεύω ὥχυρα, χόρτα κτλ. μὲ τὸ tîrmî-
 j̄i) <tirmiklamak) = μάζεμα ἀχύρων, χόρτων κτλ. μὲ tîrmîj̄i
- E tîrpâni tō (<tirpan<δρεπάνι) = κοσιά
 tîsilâtημα tō (<tisilatῶ (= ἀγκομαχῶ, ἀναστενάζω)<tislamak) = ἀγ-
 κομαχητό, ἀναστεναγμός
 tîdîlêj̄i tō (<ITAK tîşlek) = ὥρεξη, διάθεση

ΤΟΥΡΚΙΚΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΣΤΟ ΦΑΡΑΣΙΩΤΙΚΟ ΙΔΙΩΜΑ

τίτιρέτημα τὸ B (<τίτιρετῶ (= τρέμω, τρεμουλιάζω, τρομάζω), τίτιρᾶ-
τημα τὸ ΑΦ (<τίτιρατῶ (= τρέμω, τρεμουλιάζω, τρομάζω)<titremek)
= τρεμούλιασμα

τοχάς ὁ (<toka) = πόρπη, τοκάς

τοχμάχι τὸ (<tokmak) = κόπανος, γερό ξύλο

τόπι τὸ (<top) = τόπι, μπάλα, κανόνι, τόπι ύφασματος

τοπήτασι τὸ (<toptası) = στρογγυλὸ βαθουλὸ χάλκινο πιάτο

τοπήλεμα τὸ (<τοπαλεύω (= κουτσαίνω) <topalamak) = κούτσαμα

τοπήλατημα τὸ ΠΕΡΧ (<τοπήλατῶ (= μαζεύω)<toplasmak) = μάζεμα

τοπούχι τὸ (<topuk) = γόνατο

τοπράς ὁ (<torba) = ντορβάς, ταγάρι

τόζι τὸ (<toz) = σκόνη

A τοπές ὁ (<töbe ἢ tövbe) = μεταμέλεια, ποτέ. Τοπέ, ἡμαρτόν (= ποτέ,
ἡμαρτον)

τορπούς ὁ (<törbü) = ξυλοφάγος (ἐργαλεῖο ξυλουργοῦ ποὺ τρίβει τὸ
ξύλο)

A τουβάνι τὸ B, τουφάνι τὸ ΑΦ (<tufan) = κατακλυσμός

τολο(υ)μάς ὁ (<īswas tulum = τουλούμι, είδος παιδικοῦ φορέματος)
= φαρασιώτικο γυναικεῖο φόρεμα σὰν σαλβάρι

τουράς ὁ (<tura) = κορόνα, σουλτανικὴ ύπογραφὴ σὲ νόμισμα

τουρνάς ὁ (<turna) = γέρανος

P τουρτσής ὁ (<turşu) = τουρσὶ

τουτάμι τὸ (<tutam) = δραξιά, χεριά (Στὸ Βαρασὸ λέγεται καὶ: δράκα ἡ
<δράζω = ἀδράζω

τουτχάλι τὸ (<tutkal) = κόλλα

τουζάχι τὸ (<tuzak) = παγίδα

τουζλάτισμα τὸ ΠΕΡΧ (<τουζλατίζω (= ἀλατίζω)<tuzlamak) = ἀλάτι-
σμα

τουφάνκι τὸ (<tüfek) = ὅπλο, ντουφέκι

τουβεκιερλιέχι τὸ B, τουφάκǎł-λίχι τὸ ΑΦ (<tüfekellik) = ἀθωότητα,
ἀγαθότητα

τούλι τὸ (<tül) = τούλι

τουμσᾶκι τὸ (<tümsek) = προεξοχὴ

τουνάτισμα τὸ (<τουνάτιζω (= κουρνιάζω)<tünemek) = κούρνιασμα

τουτούνι τὸ (<tütün) = καπνὸς (γιὰ τσιγάρο)

τούι τὸ (<tüy) = τρίχωμα, χνούδι

U

οὐστιέσημα τὸ (<οὐστιέω (= πετῶ, φτερουγίζω) <uçmak) = πέταγμα.
φτερούγισμα

- γρατιέσημα τό (<'γρατιέω (= ἀντικρίζω, συναντῶ, ἐπισκέπτομαι περνώντας)<ugramak) = ἀντίκρισμα, συνάντηση
 δγραστιέσημα τό (<δγραστιέω (= ἀσχολούμαται, καταγίνομαι)
 <ugrasmak) = ἀσχολία, καταπάσιμο, προσπάθεια
 οὐλαμάς ό (<ulama) = προσθήκη, ἔνωση
 οὐλάτισμα τό (<οὐλατίζω (= συνδέω, ἔνώνω, προσθέτω)<ulamak) =
 πρόσθεση, σύνδεση, μπόλιασμα
 οὐλαστιέσημα τό (<οὐλαστιέω (= προφταίνω)< ulasmak) = πρόληψη
 οὐλούτημα τό (<οὐλούτάω (= οὐρλιάζω) < ulumak) = οὐρλιασμα,
 οὐρλιαστό
 μούτι τό (<umut) = ἔλπιδα
 οὐν-νούχι τό (<unluk) = ἀλεσμα, Β τό ἀλεύρι τῆς χρονιᾶς
 ούρουπάς ό (<urba ή uruba) = κοστούμι
 φσάχι τό (<usak) = παλικάρι
 φδάκ-κο τό, φδαχόκ-κο τό (<φδάχι+ -όκ-κο) = παλικαράκι, παιδί
 A ούτι τό (<ut) = ούτι (μουσικό ὅργανο)
 ούιδουρμάς ό (<uydurna) = ταΐριασμα, προσαρμογή
 ούιτιέσημα τό (<ούιτιέ(γ)ω (= ταιριάζω, συμφωνῶ)<uymak) = ταΐρι-
 ασμα, συμφωνία

V

- A βατές ό Β, βατᾶς ό ΑΦ (<vade) = ζωή, προθεσμία
 A βαζίτι τό (<vakit) = καιρός, ἐποχή, εύκαιρια
 A βάχτι τό (<vakti) = σωματική δύναμη
 βαλής ό (<vali) = νομάρχης
 βάτι τό (<vad ή vaad) = ὑποθήκη, παραγγελία
 A βαζιφές ό (<vazife) = καθήκον, ἄρμοδιότητα
 A βεκίλ'(ης) ό (<vekil) = ἀντιπρόσωπος
 A βερέμι τό Β, βάραμι τό ΑΦ (<verem) = φθίση, κακή ἀρρώστια
 βερκής ό (<vergi) = ἐτήσιος φόρος
 A βεζίρ(ης) ό (<vezir) = βεζίρης
 Π βεράνι τό (<veran) = ἐρείπιο
 Π βερενές ό (<verane) = ἔρημο, ἀκατοίκητο σπίτι
 βιζιλτούς ό (<vizilti) = βόμβος (κυρίως ἔντόμων)
 A βιλεέτι τό Β, βιλαέτι τό ΑΦ (<vilâyet) = βιλαέτι, νομός

Y

γιαγλάτημα τό (<γιαγλατῶ (= λιπαίνω, ἀλείφω)<yağlamak) = λίπανση,
 ἀλειμμα
 γιαχάς ό (<yaka) = γιακάς

γιαχαλάτημα τό (<γιαχαλατῶ (= ἄρπαζω, πιάνω ἀπὸ τὸ γιακὰ) <yakalama) = ἄρπαγμα, πιάσιμο ἀπὸ τὸ γιακὰ

γιαχίστιέσημα τό (<γιαχίστιέω (= ταιριάζω)<yakışmak) = ταιριασμα
γιάλι τό (<yal) = τροφὴ ἀγελάδων, γουρουνιῶν ἀπὸ νερὸ ἢ τυρόγαλο
καὶ ἀλεύρι ἢ πίτυρα ἢ ὑπολείμματα φαγητῶν

γιαλάχι τό (<yalak) = ποτίστρα γιὰ κότες ἢ δοχεῖο φαγητοῦ σκύλου ἢ
γουρουνιοῦ

γιάνι τό (<yan) = πλευρό, πλάγια ὅψη

γιανᾶζλιχι τό (<yanazlık) = ἀναποδιά, δυστροπία

γιαναστιέσημα τό (<γιαναστιέω(= πλησιάζω) <yanaşmak) = πλησί-
ασμα

γιαγνίστι τό (<yanlış) = λάθος

γιαγνιστιλέχι τό Β, γιαγνιστιλίχι τό ΑΦ (<yanlışlık) = λάθος, σφάλμα

γιακούστιέσημα τό (<γιακούστιέω(= κολλᾶ [μέσο ρήμα]<yapışmak)
= κόλλημα

γιαράς ὁ (<yara) = πληγή, τραῦμα, σπυρὶ

Π γιερένος ὁ (<yâr) (= φίλος, ἐραστής, ἐρωμένη) + -ένος) = ἐρωμένος,
ἐραστῆς

Π γιερέντσα ἡ (<yâr + -έντσα) = φίλη, συνομήλικη, ἐρωμένη

Π γιαραν-νίχι τό Β, γäρän-níkι τό ΑΦ (<ἀστεῖο) = yaranlık
γιαστιέσημα τό (<γιαστιέ(γ)ω(= ζῶ)<yaşamak) = ζήσιμο, ζωὴ

γιατάχι τό (<yatak) = κοιτῶ, φωλιά (ζώου)

γιατ-σίχι τό Β, γιατ-τσίνι τό ΑΦ(<yatsı) = ἡ ὥρα τοῦ ὑπνου, τὰ μεσάνυ-
χτα

γιαβαν-νίχι τό (<yavanlık) = ἀποφυγὴ ἀρτήσιμων φαγητῶν

γιαβρούμ(ou) κλητ. (<yavrum) = παιδί μου, πουλί μου (γιὰ τρυφερότη-
τα)

γιά(γ)ι τό (<yay) = τόξο

για(γ)ιλάς ὁ (<yayla) = δροπέδιο, πεδιάδα

γιαζδούρδισμα τό (<γιαζδούρδιζω(= γράφω κάτι μὲ τὴ βοήθεια ἄλ-
λου)<yazdırılmak) = γράψιμο μὲ τὴ βοήθεια ἄλλου

γäλäki τό (<yelek) = γελέκο

γεμέκι τό (<yemek) = φαγητό

γεμίσι τό (<yemiş) = ξερός καρπός

Α γεμίνι τό (<yemin) = δρκος

γελ-λεστιέσημα τό Β (<γελ-λεστιέ(γ)ω(= ἐγκαθίσταμαι, τακτοποιῦ-
μαι), γερλäστιέσημα ΑΦ (<γερλäστιέω<yerleşmek) = ἐγκατάστα-
ση, τακτοποίηση

γεσīλι τό (<yeşilbaş = ἀρσενικὴ ἀγριόπαπια) = ἀγριόπαπια

γιετίστιέσημα τό (<γιετίστιέω = προφταίνω, καταφθάνω, ώριμά-ζω)<yetişmek) = φτάσιμο, ώριμασμα, πρόφτασμα
 γετίέσημα τό (<γιετίέω (= ώριμάζω ένηλικιώνομαι)<yetmek) = ώρι-μασμα
 γεγίνι τό Β, γιγίνι τό ΑΦ (<γιγίπιο = θημωνιά, σωρός
 γιγίτιέσημα τό ΑΦ (<γιγίτιέ(ζ)ω(= σωριάζω)<γιγμακ) = σωριασμα
 γιοχλάτημα τό (<γιοχλατῶ(= ἐπισκέπτομαι, ψάχνω, ἐρευνῶ)<yoklama-
 mak) = ἐπίσκεψη, ψάξιμο, ἐρευνα
 γιοχλούχι τό (<yokluk) = ἀνέχεια
 γιολτόής ό - γιολτίσσα ή (=yolcu) = δόδοιπόρος, ταξιδιώτης
 γιολδάσης ό (<yoldaş) = συνοδοιπόρος, σύντροφος
 γιολ-λάτημα τό (<γιολ-λατῶ(= στέλνω)<yollamak) = στάλσιμο
 γιολάχι τό (<yolak) = πέρασμα, ἄνοιγμα ἀπό φραγμένο τόπο
 γιονγάς ό (<yonga) = πελεκούδι
 γιοργάνι τό (<yorgan) = πάπλωμα
 γιοδμάχι τό (<ϊσως yosmalık = κομψότητα, χάρη, ἐρωτοτροπία) = κε-φαλόδεσμος Φαρασίωτισσῶν, ποὺ καλύπτει καὶ τὸ πηγούνι καὶ τὸ στόμα
 γιόνι(v) τό (<yön) = τρόπος, ηδραν τό γιόνι(v) του (= βρῆκαν τὸν τρόπο του) Β
 γιλάφι τό (<yulaf) = βρώμη (στὸ Β λέγεται καὶ : σουφένα ή <ϊσως ἀπό τὸ σούφι (<şif) = φλούδα, σκύβαλο δσπριοειδῶν, δημητριακῶν γιβάρι τό (<yular) = καπίστρι
 γιουμπρούχι τό (<yumruk) = γροθιά (στὸ Β λέγεται καὶ : τοχὲν ή)
 γιούρτι τό (<yrt) = τόπος κατοικίας (κυρίως γιὰ παραθέριση καὶ βοσκὴ τῶν ζώων), κατάλυμα, πατρίδα

Z

- A ζαπίτ(ης) ό (<zâbit) = ἀξιωματικὸς
- A ζαχράς ό (<zahire<ἀρβ. zahre) = σιτηρά, ζωτροφές, προμήθεια
- A ζαμάνι τό (<zaman) = ἐποχή, καιρός
- A ζενεέτι τό Β, ζεναάτι τό ΑΦ (<zenaat) = ἐπάγγελμα, τέχνη
- A ζάπτι τό (<zapt) = συγκράτηση, δάμασμα, χαλιναγώγηση, λήψη, κα-τοχή, ἀλωση
- A ζαράρι τό (<zarar<ἀραβ. izrar) = ζημιά, βλάβη
- A ζάρφι τό (<zarf) = φάκελο
- A ζαπτιάς ό (<zaptiye) = χωροφύλακας
- A ζαϊφλάντισμα τό (<ζαϊφλαντίζω (= ἀδυνατίζω)<zayıflanmak) = ἀδυνά-τισμα
- A ζαϊφλίχι τό (<zayıflık) = ἀδυνάτισμα, καχεξία

ΤΟΥΡΚΙΚΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΣΤΟ ΦΑΡΑΣΙΩΤΙΚΟ ΙΔΙΩΜΑ

- Π ζεχέρι τό Β, ζεχίρι τό ΑΦ (<zehir) = δηλητήριο
- Π ζεχερλέτισμα τό Β (<ζεχερλετίζω (= δηλητηριάζω), ζεχιρλέτισμα τό ΑΦ (<ζεχιρλετίζω)<zeyirlemek) = δηλητηρίαση
- Α ζάμπι τό (<zem) = κακολογία
- Π ζεμπερέκι τό Β, ζäμπäρäκι τό ΑΦ (<zemberek) = πόμολο πόρτας
- Α ζερζελές ό Β, ζäρζäλäç ό ΑΦ (<zerzele) = σεισμός
ζενγγιν-νιέχι τό Β, ζενγγιν-νίχι τό ΑΦ (<zenginlik) = πλούτισμα, πλουτισμός
ζενγγιν-νέντισμα τό (<ζενγγιν-νεντίζω (= πλουτίζω)<zeginlemek) = πλούτισμα, πλουτισμός
- ζεϊπέκ(ης) δ, ζεϊπέκι τό (<zeybek) = αύτός πού φοράει κοντό παντελόνι, ζεϊπέκης
- Α ζεϊτούνι τό (<zeytin) = έλια
- Α ζέτ-γιαγί τό Β, ζεϊτιν-γιαγί τό ΑΦ (<zeytin yağı) = έλαιολαδο
- Α ζίτ-τι τό (<zit) = άναποδιά, άντιθεση
- Π ζίλι τό (<zil) = κουδουνάκι, κυπρί
- Π Ζιντσί-δερε και Ζιντσί-ταρα τό Β, Ζιντσί-τερε τό ΑΦ, 'Τσ(<zincidere = άλυσοπόταμος) "Έτσι τό δνομάζει καὶ δ Λεβίδης = μεγάλο χωριό τῆς Καισάρειας
- Π ζιντσάνι τό Β, ζιντάνι τό ΑΦ (<zindan) = σκοτεινός τόπος, μεγάλη τούφα
- Α τσία ή (<ziya) = σπίθα, μικρό φᾶς
- Π ζιάνι τό (<ziyan) = ζημιά
- Α ζιαρέτι τό Β, ζι(γ)äρäτι τό ΑΦ (<ziyaret) = ίερός τόπος, τόπος προσκυνήματος
ζόρι τό (<zor) = δυσκολία, ζόρι
- ζορπαλίχι τό (<zorbalık) = βία, ζορπαλίκι
- ζολ-λάτημα τό Β (<ζολ-λατῶ (= προσπαθῶ πολύ), ζορλάτημα τό ΑΦ (<ζορλατῶ) <zorlamak) = μεγάλη προσπάθεια
- Π ζουρτζάς ό Β, ζουρνάς ό ΑΦ (<zurna) = ζουρνάς
- Π ζουρνατσής ό (<zurnaci) = αύτός πού παιζει ζουρνά, ζουρνατσής τσουτσή τό Β, ζουτσή τό ΑΦ (<ΐσως zücaç) = στάμνα (στό Β σημαίνει και πήλινο βάζο)

2. Ἐπίθετα

Οἱ ἄναρθροι τύποι τῶν ἐπιθέτων, οἱ ὁποῖοι καὶ προτάσσονται, χρησιμοποιοῦνται πάντοτε ὡς ἐπίθετα (ἐπιθετικοί, κατηγορηματικοὶ προσδιορισμοὶ καὶ ὡς κατηγορούμενα), ἐνῷ οἱ ἄναρθροι τύποι, οἱ ὁποῖοι σημειώνονται ὑστερα ἀπὸ τοὺς ἄναρθρους, χρησιμοποιοῦνται ὡς οὐσιαστικά. Δὲ χρησιμοποιοῦνται ὅλα τὰ ἐπίθετα ὡς οὐσιαστικά, ἀλλὰ καὶ ὅσα χρησιμοποιοῦνται δὲ σχηματίζουν καὶ γιὰ τὰ τρία γένη οὐσιαστικά. "Ετσι ἄλλα σχηματίζουν μόνον ἄρσενικό οὐσιαστικό: ἀτέμης - ὁ ἀτέμης, ἀχράζι - ὁ ἀχράζης, ἀβαράς - ὁ ἀβαράς, ἄλλα ἄρσενικά καὶ θηλυκά: ἀχιλ-λούς - ὁ ἀχιλ-λούς - η ἀχιλ-λούσσα, καὶ ἄλλα σχηματίζουν καὶ τὰ τρία γένη: ἀχιλσούζι - ὁ ἀχιλσούζης - η ἀχιλσούζα - τ(ό) ἀχιλσούζι. Χρησιμοποιοῦνται ὡς οὐσιαστικά μόνον τὰ ἐπίθετα, ποὺ ἐκφράζουν ιδιότητες ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ ἀπ' αὐτὰ ὅχι ὅλα. Τὰ ἐπίθετα, ποὺ ἐκφράζουν ιδιότητες πραγμάτων, κατὰ κανόνα δὲ χρησιμοποιοῦνται ὡς οὐσιαστικά.

A

- A Ἀτέμης, ἀτέμης ὁ (<acemî) = ἄπειρος, ἀρχάριος
- A ἀχμάχι, ἀχμάχος ὁ - ἀχμάχησα ή (<ahmak) = ἀνόητος, βλάκας
ἀχράζι, ἀχράζης ὁ (<ahras) = μουγγός, βουβός
- A ἀχιλ-λούς, ἀχιλ-λούς ὁ - ἀχιλ-λούσσα ή (<akilli) = μυαλωμένος
- A ἀχιλσούζι, ἀχιλσούζης ὁ - ἀχιλσούζα ή - ἀχιλσούζι τό (<akilsız) = ἄμυ-
αλος
- A ἀνκσούζι, ἀνκσούζης ὁ - ἀνκσούζα ή - ἀνκσούζι τό (<aksı) = ἀνάποδος
ἀλατσαλούς, ἀλατσαλούς ὁ - ἀλατσαλούσσα ή (<alacalı) = παρδαλός,
παρδαλοειδής
- A ἀλισχούντι, πληθ. ἀλισχούντε B, ἀλισχούντα ΑΦ (<ahışkin) = συνηθισμέ-
νος
- ἀλέουνώνα (<ἀλέοντι [(= χρυσός) <altın] + -ώνα) = χρυσός, χρυσα-
φένιος
- ἀλγούντι (<angut) = βλάκας, ἀνόητος, χοντροκέφαλος
- ἀγναμάζι, ἀγναμάζης ὁ - ἀγναμάζι τό (<anolamaz) = αὐτός ποὺ δὲν κατα-
λαβαίνει
- ἀπτάλι, ἀπτάλ(ης) ὁ ἀπταλού ή - ἀπτάλι τό (<aptal) = μουσουλμάνος
καλόγερος, ζητιάνος, ἀρπαγας
- ἀρσούζι, ἀρσούζης ὁ - ἀρσούζι τό (<arsız) = ἀτακτος
- ἀβανάζι, ἀβανάχος ὁ - ἀβανάζησα ή - ἀβανάζι τό (<avanak) = βλάκας,
ἀνόητος
- Π ἀβαράς, ἀβαράς ὁ (<avara) = ἄνεργος, χασομέρης
ἀγιάχος, ἀγιάχος ὁ (<ayak) = πεζός

ΤΟΥΡΚΙΚΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΣΤΟ ΦΑΡΑΣΙΩΤΙΚΟ ΙΔΙΩΜΑ

- A ἀινής ό (<aynı) = ὅμοιος
ἀζγούντι, ἀζγούντι τό (<azgin) = εὐέξαπτος, λυσσασμένος, φοβερός, κακός, |ἄφθονος (μεταφ.)

B

- A πάχιρώνα (<παχίρι τό [= χαλκός] <bakır] + -ώνα) = χάλκινος, μπακρένιος
A πατ-τάλι (<battal) = χοντροκομμένος, ἄχαρος, / ἐγκαταλειμμένος κῆπος, χωράφι
παγιάτι (<bayat) = μπαγιάτικος
παού (<belli) = φανερός
πελ-λισούζι, πληθ. πελ-λισούζε B, παουσούζι AΦ (<bellisiz) = ἀγνώριστος
Π παραπάρι, πληθ. παραπάρε B, παραπάρα AΦ (<beraber) = ίσοβαρος, όμαζι
Π περπάτι (<berbat) = καταστραμμένος, φτένω περπάτι = καταστρέψω
A περέκετήλούς (<bereketli) = ἄφθονος
πεσλούς (<besli) = καλοθερευμένος, παχύς (γιὰ ζῶα κυρίως)
Π πεϊναμάζι, πεϊναμάζης ό - πεϊναμάζι τό (<beynamaz) = ἄνιφτος
πιτέμπιλούς ό - πιτέμπιλούσσα ή (<biçimli) = ὅμορφος, κομψός
πιτέμπισούζι, πιτέμπισούζης ό - πιτέμπισούζα ή - πιτέμπισούζι τό (<biçimsiz) = ἀκαλαιόσθητος, ἄκομψος
πόλι (<bol<ἰσως πολὺ) = εὐρύχωρος, πολλαματής (<ἴσως bol) = εὐρύχωρος
ποιλούς, ποϊλούς ό - ποιλούσσα ή (<boylu) = ψηλὸς στὸ ἀνάστημα (γιὰ ἀνθρωπο)
πόζι (<boz) = ἀσπριδερός, σταχτής, χέρσος, ποζός ό (<πόζι) = τὸ σταχτὶ βόδι
ποζέρι (<πόζι + -ιέρι) = σταχτωπός
ποζούχι (<bozuk) = χαλασμένος
A πουταλάς, πουταλάς ό (<bulalı) = βλάκας, μπουταλάς
πουλανίχι (<bulanık) = θολός, ταραγμένος, συννεφιασμένος
πουλασίχι (<bulaşık) = λερωμένος, ἄπλυτος (γιὰ πιάτα)
πιτούνι (<bütün) = ὀλος ἐντελῶς, συνολικός, ὀλοκληρωτικός

C

- A τσαχέλι, τσαχέλ' (ης) ό - τσαχέλτσα ή - τσαχέλι τό (<cahil) = ἄπειρος, νεαρός

- Π τσαν-νούς, τσαν-νούς ό - τσαν-νούσα ή (<canlı) = ζωντανός
 Π γιαρού-τσαν-νούς (<yarı canlı) = μισοζώντανος, μισοπεθαμένος
 Α τσεναπέτι, τσεναπέτη(ης) δ - τσεναπέτσα (<cenabet) = κακότροπος, ἄτακτος
 Α τσεσερεΐλούς Β, τσεσαρεΐλούς ΑΦ, τσεσερεΐλούς ό - τσεσερεΐλούσσα ή Β, τσεσαρεΐλούς δ - τσεσαρεΐλούσσα ή ΑΦ (<cesarelli) = θαρραλέος τσιβίχι (<civik) = νερουλός
 τσιβίχιέρι (<τσιβίχι + -έρι) = νερουλωτός
 Α τσιλβελούς (<cilveli) = θελητικός, χαριτωμένος
 Α τσινσλούς (<cinsli) = αὐτός πού προέρχεται ἀπό ἐκλεκτή, καλὴ ράτσα

Ҫ

- τσατίρωνα (<τσατίρι τό [(= ἀντίσκηνο) <çadir] + -ώνα) = ἀντισκηνένιος
 τσαγαλίέρι (<τσαγαλία τά και τσαγαλίοι οι [(= βότσαλα, χαλίκια) <çakılı]) = αὐτός πού ἔχει βότσαλα, χαλίκια, ό βοτσαλωτός τσαλγούνι, τσαλγούν(ης) δ - τσαλγούντσα ή - τσαλγούνι τό (<İTAK çalğıن ή calık) = δ πειραγμένος προσβλημένος ἀπό ὄρρωστια (κυρίως γιὰ φυτά, δέντρα)
 τσαλιμλούς, τσαλιμλούς ό - τσαλιμλούσσα ή (<çalımlı) = ἐπιδεικτικός τσαλισχάνι, τσαλισχάνος ό (<çalışkan) = ἐργατικός, δουλευτάρης τσάπι (<çap) = στραβός, ἀνάποδος τσαπχούνι, τσαπχούν(ης) ό (<çapkın) = ἀνάποδος, στραβός, δραστήριος
 τσαπούτώνα (<τσαπούτι τό (= πανι) <çaput) = πάνινος τσατλάχι, τσατλάχος ό (<çatlak) = σκασμένος τσαϊρώνα Β (<τσαϊρι Β (= χόρτο, λιβάδι), τσεϊρώνα ΑΦ (<τσεϊρι <çayırl) = χορταρένιος
 Σ τσετίνι (<çetin) = σκληρός (κυρίως γιὰ τά καρύδια πού δὲ βγαίνουν ἀπό τό τσοφλι τους), (μεταφ.) στρυφνός τσιπλάχος, τσιπλάχος ό - τσιπλάχι τό Β, τσιλπάχους, τσιλπάχους ό - τσιλπάχι τό (<çiplak) = γυμνός τσιτσακώνα (<τσιτσάκι τό [(= λουλούδι) <çicek] + -ώνα) = λουλουδένιος, λουλουδάτος τσίγι (<çığ) = ἄγουρος τσίλι, τσίλ(ης) - τσίλοι ή - τσίλι τό (<çıl) = αὐτός πού ἔχει κουκκίδες ή στίγματα στό πρόσωπο, παρδαλός

- Π τσιρκάφος, τσιρκάφος ό (<çirkef) = κακοήθης
 τσιρκίνι, τσιρκίν(ης) δ - τσιρκίνησα ή - τσιρκίνι τό (<çirkin) = ασχημος
 τσιβίτι (<çivit) = πράσινος, βένατο τσιβίτι = καταπράσινος
 τσοτσουχσούζι (<çocuksuz) = ό χωρις παιδιά
 τσολάχι, τσολάχος ό - τσολαχού ή - τσολάχι τό (<çolak) = κουλός
 τσολπάρι, τσολπάς ό, τσολπάρ(ης) ό - τσολπαρού ή - τσολπάρι τό
 (<çolpa) = ἀδέξιος
 τσορλούς, τσορλούς ό - τσορλούσσα ή (<çorlu) = αὐτός ποὺ ἔχει ἀγι-
 ἄτρευτη ἀρρώστια, φυματικός, φθισικός
 τσόλι (<çöl) = ἔρημος
 τσουχουρλούς (<çukurlu) = βαθουλός, κοῦλος, 'Τσουχουρλούς ό -
 'Τσουχουρλούσσα ή = ό κάτοικος τοῦ φαρασιώτ. χωριοῦ: 'Τσου-
 χούρι τό
 τσουρούκι (<çürük) = σάπιος

D

ταμαρλούς, ταμαρλούς ό - ταμαρλούσσα ή (<damarlı) = ό ἀπὸ ἐκλεκτὴ
 ράτσα (γιὰ ζῶα)
 τανκαλάχι, τανκαλάχος ό - τανκαλάχησα ή - τανκαλάχι τό Β, τανγαλάχι,
 τανγαλάχος ό - τανγαλάχησα ή - τανγαλάχι τό ΑΦ, τᾶ (<dangalak)
 = ἀνόητος, κουτός
 τάρι (<dar) = στενός, στενόχωρος
 τελ(ι)γαν-νούς, τελ(ι)γαν-νούς ό - τελ(ι)γαν-νούσσα ή (<delikanlı)
 = νέος

- Π τερπετέρι, τερπετέρ(ης) ό - τερπετέρησα ή - τερπετέρι τό Β, τᾶρπατάρι,
 τᾶρπατάρ(ης) ό - τᾶρπατάρησα ή - τᾶρπατάρι τό (<derbeder) = ἄθλι-
 ος, ἀλήτης, τυχοδιώκτης, φτωχός, ταλαίπωρος

- Π τερέλιούς, τερέλιούς ό - τερέλιούσσα ή (<dertli) = βασανισμένος, ἄρρω-
 στος ἀπὸ χρόνια ἀρρώστια

τιτίζι, τιτίζης ό - τιτίζου ή - τιτίζι τό (<ITAK didiz) = δργίλος
 τίκι (<dik) = κάθετος, ἵσιος, ἀπότομος

- Α τινσούζι, τινσούζης ό - τινσούζα ή - τινσούζι τό (<dinsiz) = ἀπιστος,
 ἀσεβῆς

τιρής, τιρής ό - τιρίσσα ή (<diri) = ὑγίης, γερός, ζωντανός
 τιλ-λικσούζι, τιλ-λικσούζης ό - τιλ-λικσούζα ή - τιλ-λικσούζι τό Β,
 τιρλικσούζι, τιρλικσούζης ό - τιρλικσούζα ή - τιρλικσούζι τό ΑΦ
 (<dirliksız) = ἀσυμβίβαστος, δύστροπος, καβγατζῆς

- Π τιβανές, τιβανές ό Β, τιβανᾶς, τιβανᾶς ό ΑΦ (<divane) = ἀνάποδος,
 τρελός, ἀνόητος, βλάκας

- τολασίχι (<dolaşık) = μπερδεμένος, περίπλοκος
 τοσάνι (<doşan) = μεταχειρισμένος
 τολάκι ΑΦ (<dölek) = έπιπεδος, όμαλος (κυρίως για έπιφάνειες)
 τούλι, τούλι τό (<dul) = χήρος, χήρα
 τουρούσι (<duru) = διαυγής, καθαρός
 τουτώνα (<τούτι τό [(= μουριά)<duł] + -ώνα) = αὐτός πού είναι φτι-
 αγμένος ή προέχεται από μουριά
 τούμ-τούζι (<dümdüz) = έντελως έπιπεδος, όμαλος
 τουρζούς, τουρζούς ό - τουρζούσσα ή (<dürzü) = κακόψυχος, έπιβου-
 λος, προδότης, παλιάνθρωπος
 Π τουδμάνος, τουδμάνος ό - τουδμάντσα ή (<düşman) = έχθρος
 τούζι (<düz) = έπιπεδος, όμαλος

E

- άτεπζούζι, άτεπσούζης ό - άτεπσούζα ή - άτεπσούζι τό (<edepsiz) =
 άδιάντροπος
 A γεσίρι, γεσίρης ης ό - γεσίριτσα ή - γεσίρι τό (<esir) = αίχμαλωτος
 A έζιατλούς, έζιατλούς ό - έζιατλούσσα ή Β, ίζιατλούς, ίζιατλούς ό -
 ήζιατλούσσα ή (<eziyetli) = κουραστικός, κοπιαστικός, βασανιστι-
 κός

F

- A φενάς, φενάς ό - φενάσσα ή (<fena) = κακός
 A φεραχλούς, ό - φεραχλούσσα ή (<İTAK ferahlı) = δρεξιάτικος, χαρού-
 μενος
 A φεσάτι, φεσάτης ης ό - φεσάτ'σσα ή - φεσάτι τό (<fesat) = ραδιούργος,
 συκοφάντης

G

- A γαῖπι (<gaip) = ἄφαντος, φτένω γαῖπι = ἔξαφανίζω, ινουματ γαῖπι
 = ἔξαφανίζομαι
 A γαρίπι, γαρίπτης ης ό - γαριπτσσα ή - γαρίπι τό (<garip) = δρφανός,
 όλομόναχος, δύστυχος, ξένος
 A γαϊρετλούς, γαϊρετλούς ό - γαϊρετλούσσα ή (<gayrethli) = δραστήριος
 κέντσι Β, κάντσι ΑΦ, Τσ (<genç) = νέος
 κεβεζές, κεβεζές ό - κεβεζού Β, καβάζας, καβάζας ό - καβάζού ή ΑΦ,
 Τσ (<geveze) = φλύαρος
 καβράκι (<gevrek) = ευθρυπτος
 κουμουσώνα (<κουμούστι τό [(= άσήμι)<gümüş] + -ώνα) = άσημένιος

ΤΟΥΡΚΙΚΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΣΤΟ ΦΑΡΑΣΙΩΤΙΚΟ ΙΔΙΩΜΑ

- Π κουναχ-κέρι, κουναχ-κέρη(ης) ό - κουναχ-κέρτσα ή - κουναχ-κέρι τό Β,
κουναχ-κâρι, κουναχ-κâρη(ης) ό - κουναχ-κâρτσα ή - κουναχ-κâρι τό
(<günahkâr) = ἄμαρτωλός
- Π κουρτσούς, κουρτσούς ό, πληθ. κουρτσοῦδες οι (<Gürcü = Γεωργία
τοῦ Καυκάσου) = καμαρωτός, ὅμορφος (χρησιμοποιεῖται κυρίως ώς
οὐσιαστικό)
κουζέλι, κουζέλτσα ή - κουζέλι τό Β, κουζâλι, κουζâλτσα ή - κουζâλι τό
ΑΦ (<gûzel) = ὅμορφος, ώραιος
κουζέλικο Β(<κουζέλι <gûzel) = ὅμορφος

Η

- A χαῖνι, χαῖν(ης) ό - χαῖντσα ή (<hain) = προδότης, ἄπιστος, ἀχάριστος,
ἐπίβουλος, μιαρός
- Π χâμι (<ham) = ἄγουρος, ἄπειρος, ἀσυνήθιστος
- A χαρâμι (κυρίως γιὰ πράγματα) (<harâm) = ἀθέμιτος, ἀδικος, παράνομος
- A χαρâπι (<harap) = ἐρειπωμένος· χαρâπι τό = ἐρείπιο (γιὰ οἰκοδομές,
κτίσματα)
χορδελέτσι (<hardala (= πελώριο ζðο) + -έτσι) = πελώριος, τεράστιος,
(ἐνότουν ἀντὶ χορδελέτσι = ἔγινε τεράστιο(ζ))
- A χâσι (<has) = καθαρός, γνήσιος, ἀσπρος
χασεδώνα Β, χασâδώνα ΑΦ (<χασές ό Β, χασâς ό ΑΦ, Τό (= χασές)
-<hasa) + -ώνα) = ἀπὸ χασὲ φτιαγμένος
- A χαιλ-λούς, χαιλ-λούς ό - χαιλ-λούσσα ή Β, χαιρλούς, χαιρλούς ό -
χαιρλούσσα ή ΑΦ (<hayırlı) = ὁφέλιμος, καλότυχος
- A χαιρσουύζι, χαιρσουύζης ό - χαιρσουύζα ή - χαιρσουύζι τό (<hayırsız)
= ἀνώφελος, ἄχρηστος
- A χαζíρι (<hazır) = ἔτοιμος, φτένω χαζíρι = ἔτοιμάζω
- A (χ)εσαπσούζι, (χ)εσαπσούζης ό - (χ)εσαπσούζι τό (<hesapsız) = ἀσυλ-
λόγιστος
- A χαβâσης (<haves, ἀπαντᾶ καὶ heves) = ὀρεξιάτικος, μερακλής
- A χαβâσλούς, χαβâσλούς ό - χαβâσλούσσα ή (<hevesli) = ὁ πολὺ ὀρεξι-
άτικος, ὁ πολὺ μερακλής
- A χîل-λεκéρι, χîل-λεκéρ(ης) ό - χîل-λεκéρτσα ή Β (<hilekâr) = δόλιος,
ἀπατεώνας, αὐτός πού κάνει δόλο, νοθεία
- Π χóσι (<hos) = παράξενος, διαφορετικός, ἐνόμουν ἢ χóσι (<bir hoş
olmak) = παραξενεύομαι, πααίνει σό χóσι μου(<hosuma gitmek)
= παραξενεύομαι
- Π χouιλoúς, χouιlouúς ό - χouιlouússα ή (<huylu) = δύστροπος, τρομαγμέ-
νος

I

ἰσ-σούζι (<issiz) = ἔρημος, ἀκατοίκητος

I

- Π πρισιμώνα (<'πρισίμι τό [(= μετάξι)<ibrişim = μεταξωτὸν νῆμα] + -ώνα) = μεταξωτός
 ἐκίζι (<ikiz) = διδυμός
- Α ἴμανσούζι, ἴμανσούζης ὁ - ἴμανσούζα ἡ - ἴμανσούζι τό (<imansız) = ἄπιστος
 ἵρι (<iiri) = μεγάλος
- Α ἴσταχλούς, ἴσταχλούσ ὁ - ἴσταχλούσσα ἡ (<istaklı) = αὐτός ποὺ ἔχει
 ὅρεξη, ἐπιθυμία, δρεξιάτικος
- Α ἴταατλούς, ἴταατλούσ ὁ - ἴταατλούσσα ἡ (<itaatlı) = ύπακουος, εὐπειθής
 ἴτ-ταχαλούς, ἴτ-ταχαλούσ ὁ - ἴτ-ταχαλούσσα ἡ (<ITAK ittahalı) = πεισματάρης, γκρινιάρης

K

- γαπάζ (<kaba) = ὁ ἐπάνω, χοντρός, ἀδύναμος
- Α γατιφέλούς B, γατιφᾶλούς ΑΦ (<kadifeli) = ὁ ἀπό κατιφέ, κατιφένιος
- Α γαῖλ(i), (<kail) = συγκυτανευτικός, σύμφωνος, αὐτός ποὺ δέχεται κάτι
- Α ἰνουματ γαῖλ.i (<kail olmak) = συμφωνῶ, δέχομαι
- Α γάλπι (<kalp) = βαρετός, βραδυκίνητος, τεμπέλης
- Α<Π γαλπάζάνος, γαλπάζάνος ὁ (<kalpazan = παραχαράκτης) = βραδυκίνητος, τεμπέλης
- γαμπούρι, γαμπούρ(ης) ὁ - γαμπούρούτσα ἡ (<kambur) = καμπούρης
- Α κέμιλι (<kâmil) = ὠριμος, σεμνός
- Α γαναατλούς, γαναατλούն ὁ - γαναατλούσσα ἡ B, γανάατλούς, γανά-
 ἀτλούν ὁ - γανάατλούσσα ἡ ΑΦ (<kanaatlı) = ύπομονευτικός
- Α γαναζκέρι, γαναζκέρ(ης) ὁ - γαναζκέρτσα ἡ - γαναζκέρι τό B, γαναζκά-
 ρι, γαναζκάρ(ης) ὁ - γαναζκάρτσα ἡ - γαναζκάρι τό ΑΦ (<kanaatkâr)
 = δλιγαρκής
- γαναγιαχλούς, γαναγιαχλούν ὁ - γαναγιαχλούσσα ἡ (<ITAK kanayaklı)
 = ἀνήλικος, ἀνυπεράσπιστος, ταπεινός, ἀθδος
- γαν-νούς, γαν-νούν ὁ - γαν-νούσσα ἡ (<kanlı) = αίμοχαρής, αίμοδιψής,
 φονιάς
- γαρά-(<kara) = μαύρος (χρησιμοποιείται ως α' συνθετικό κυρίως δύνα-
 μάτων)
- Α γαρέρι B, γαράρι ΑΦ, Τό (<karar) = κανονικός, ποϊκαν τα γαρέρι (-
 ἀποφάσισαν, συμφάσισαν), ἐνώ στήν τοιρκική ἔχομε: kararkılmak

- ἀποφασίζω τελειωτικά
γαρισ्तίχι, γαρισ्चούνι Β, γαρισόγχι, γαρισ्चούνι ΑΦ (<karişık) = ἀνακα-
τεμένος
- Π κέρλούς, κέρλούς δ - κέρλούσσα ή Β, κάρλούς, κάρλούς δ - κάρλούσσα ή
(<kârlı) = ἐπικερδῆς
γατιχλούς (<katıklı) = ἀνάμικτος
- Ε κατολική, κατολική(ης) δ - κατολικήσα ή (<katolik) = καθολικός (στὸ
θρήσκευμα)
γαβλάχος, γαβλάχι, γαβλάχος δ - γαβλάχησα ή - γαβλάχι τό (<kavlak)
κεβρέκ Β, καβράκι ΑΦ (<kavruk) = πολὺ ἔερός ώστε νὰ θρυμματίζεται
γαϊγουσούζι, γαϊγουσούζης δ - γαϊγουσούζα ή - γαϊγουσούζι τό <kay-
gusuz, ἀπαντᾶ καὶ ὡς kaygısız) = ξένοιαστος
- Α γαϊπί (<kayıp) = ἄφαντος, ἀόρατος, χαμένος, ἔξαφανισμένος
γαϊμαχλούς (<kaymaklı) = ὁ ἀπὸ κρέμα, καϊμακένιος
κάλι, κάλ' (ης) δ - καλού ή - κάλι τό (<kel) = φαλακρός, κασιδιάρης
- Ε κέλεστη, κέλεστης δ - κέλεστού ή - κελέστη τό Β, κάλᾶστι, κάλᾶστης δ -
κάλᾶστού ή κάλᾶστη τό (<keles <kalös) = ὅμορφος, ώραῖος
- Π κέπεζές, κέπεζές δ - κέπεζού ή Β, κάπταζας, κάπταζας δ - κάπταζού ή
(<kepaze) = γελοῖος
κεσκίνι (<keskin) = κοφτερός
- Α κέφλούς, κέφλούς δ - κέφλούσσα ή (<keyfli) = εὐδιάθετος, δρεξιάτικος
- Α κέφσούζι, κέφσούζης δ - κέφσούζα ή (<keyfsız) = ἄκεφος
γίλ-λούς, γίλ-λούς δ - γίλ-λούσσα ή (<kılılı) = τριχωτός
γίρι (<kırı) = σταχτής, ψαρής, παρδαλός
γιράτσι (<kıraq) = πετρώδης, ἄγονος, ζερός
- Α γισματλούς, γισματλούς δ - γισματλούσσα ή (<kismetli) = τυχερός
γίτι (<kit) = σπάνιος
γιβράχι (<kıvrak) = γρήγορος, σβέλτος
- Α γίματλούς, γίματλούς δ - γίματλούσσα ή (<kiyimetli) = πολύτιμος
- Α κίπαρι (<kibar) = ἀξιοπρεπής, κομψός, εὐγενικός, καθαρός, ὅμορφος
γοτσά (<koça) = μεγάλος, πελώριος, κοτζάμ
γολάι (<kolay) = εύκολος
κόρι, κόρη(ης) δ - κόρτσα ή - κόρι τό (<kör) = τυφλός
γουτούζι, γουτούζης δ - γουτούζι τό (<kuduz) = λυσσιαγμένος
γουμσάρι (<kumsal) = ἀμμώδης, ἀμμουδερός
γουρνάζι, γουρνάζης δ - γουρνάζι τό (<kurnaz = δόλιος) = λαίμαργος,
ἀχόρταγος
- Α γουβατλούς, γουβατλούς δ - γουβατλούσσα ή (<kuvvetli) = δυνατός
Α<Π κουφουρπάζι, κουφουρπάζης δ (<küfürbaz) = βλάσφημος

κούτι (<küt) = μονοκόμματος, χοντροκομμένος, παράλυτος, κουλός,
κουτσός

L

- Π λαφαζάνος, λαφαζάνος ό (<lâfazan) = φλύαρος, λογάς
Π λαφτσής, λαφτσής ό - λαφτσίσσα ή (<laftı) = φλύαρος, λογάς

M

- μανγαφάς μανγαφάς ό - μανγαφάσσα ή (<mankafa) = χοντροκέφαλος
A μαζλούμι, μαζλούμ(ης) ό - μαζλούμίτσα ή - μαζλούμι τό (<mazlum)
= ήπιος, ηρεμος, ήσυχος, ταπεινός, σεμνός
A μεζπούρι (<meçbur) = ύποχρεωμένος, άναγκαστικός, βιαστικός
A μεμνούνι (<memnun) = εύχαριστημένος
A μεραχλούς, μεραχλούς ό - μεραχλούσσα ή (<meraklı) = μερακλής
A μερχαμετλούς, μερχαμετλούς ό - μερχατλούσσα Β, μᾶχραμάτλούς, μᾶ-
χραμάτλούς ό - μάχραμάτλούσσα ή (<merhametli) = εύσπλαχνικός
A μερχαμετσούζι, μερχαμετσούζης ό - μερχαμετσούζα ή - μερχαμετσούζι
τό Β, μᾶχραμάτσούζι, μᾶχραμάτσούζης ό - μᾶχραμάτσούζα ή - μᾶχρα-
μάτσούζι τό ΑΦ (<merhametsiz) = σκληρός, άσπλαχνος
μουζμούζι, μουζμούζης ό - μουζμούζα ή - μουζμούζι τό (<mismiz) = άρ-
γοκίνητος, υπουλος, πονηρός
μινασούπι (<İTAK minasıp) = ίκανός, σωστός, άπαραιτητος, ταιρι-
αστός
A μισκίνι, μισκίν(ης) ό - μισκίντσα ή - μισκίνι τό (<miskin) = άθλιος,
βρωμιάρης
μόσ-μόρι (<mosmor) = κατάμαυρος, μελανιασμένος
A μουτσουζέζλούς (<muzizetli) = θαυματουργός (γιαά άγιο)
A μουχαπετλούς, μουχαπετλούς ό - μουχαπετλούσσα ή Β, μουχαπάτλούς,
μουχαπάτλούς ό - μουχαπάτλούσσα ή ΑΦ (<muhabbetli) = τυχερός,
άγαπητός, μονοιασμένος
A μουχτάτσι (<muhtası) = ύποχρεωμένος, άναγκαίος
Π<Α μουρδάρι, μουρδάρ(ης) ό - μουρδάρτσα ή - μουρδάρι τό Β, μουντάρι,
μουντάρ(ης) ό - μουντάρτσα ή - μουντάρι τό ΑΦ (<murdar <árþ.
murdeðd) = μολυσμένος, ψύφιος
ΠήΑ μουταραλούς (<müdaralı [<<müdara = προσποίηση, ύποκρι-
σία]<περσ. moudara]) = ύποχρεωμένος, άδύνατος, έτοιμορροπος
A μινκίνι (<münkün) = πιθανός, δυνατός, μινκίνι τζό' νι (= είναι άδύνατο)
A μιζαβούρι, μιζαβούρ(ης) ό - μιζαβούρ(τ)σα ή - μιζαβούρι τό (<müzevvir
= στρεψόδικος, άπατεώνας) = προδότης, συκοφάντης

ΤΟΥΡΚΙΚΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΣΤΟ ΦΑΡΑΣΙΩΤΙΚΟ ΙΔΙΩΜΑ

N

- A ναχιτσλούς (<nakışlı) = ό διακοσμημένος μὲ κεντητά ή ύφαντά (ἢ καὶ ξυλόγλυπτες διακοσμήσεις)
- A ναμουσλούς, ναμουσλούς ό - ναμουσλούσσα ή (<mamuslu) = ντροπαλός, σεμνός, τίμιος
- A ναμουσ-σούζι, ναμουσ-σούζης ό - ναμουσ-σούζα ή - ναμουσ-σούζι τὸ (<namüssuz) = ἀδιάντροπος
- P ναμκόρι, ναμκόρ(ης) ό - ναμκόρτσα ή - ναμκόρι τὸ (<nankör) = ἀχάριστος
- P ναζλούς, ναζλούς ό - ναζλούσσα ή (<nazlı) = ναζιάρης
- P νεκέσι, νεκέσης ό - νεκέσι τὸ (<nekes) = τσιγγούνης, φιλάργυρος
- A νικάχλους Β, νικάχλους ΑΦ (<nikâhlı) = στεφανωμένος
- A νικάχσούζι Β, νικάχσούζι ΑΦ (<nikâhsız) = ἀστεφάνωτος

O

οὐλγούνι (<olgun = ώριμος) = σάπιος (γιὰ φαγώσιμα καὶ κυρίως γιὰ φροῦτα καὶ λαχανικά)

δρτάχος, δρτάχος ό (<ortak) = συνέταιρος

δρτάχης ΑΦ (<ortak) = μισιακός

Ö

- ϊζι (<öz) = πραγματικός, γνήσιος
- A δζουρλούς, δζουρλούς ό - δζουρλούσσα ή (<özürlü) = ἀρρωστιάρης, ἐλαττωματικός

P

- P πάκι (<pak) = καθαρός
- P πίρ-πάκι (<pir-pak) = πεντακάθαρος
- παλ-λάχι Β, παρλάχι ΑΦ (<parlak) = λαμπρός, γυαλιστερός, ἀστραφτερός
- παλ-λάχικ-κο καὶ παρλάχικ-κο Β (<parlak + -όκ-κο) = λαμπρός, γυαλιστερός, ἀστραφτερός (ύποκοριστικὸ τοῦ παρλάχι, ὅπως μικρός - μικρούτσικος)
- πασλούς (<pashı) = σκουριασμένος
- P παϊτάρι (<payidar = μόνιμος, διαρκής) = ἔρημος, ἀκαλλιέργητος
- παϊμάχος, παϊμάχος ό (<ITAK paymah) = κουτός, βλάκας
- πέκι Β, πάκι ΑΦ (<pek) = στερεός, σκληρός
- παλτάχος, παλτάχος ό (<peltek) = τραυλός

- Π περισάνι, περισάνος ό - περισάνι τό (<perişan) = ἀξιολύπητος, ἄθλιος,
συγχυσμένος, δυστυχισμένος, ταλαιπωρος, ἔξιλάω περισάνι (<perişan düşmek) = γίνομαι ἀξιολύπητος
πίσι, πίσης ό - πίσι τό (<pis) = ἀκάθαρτος, σιχαμερός, λερωμένος
Π πουσμάνι Β, πουσμάνι ΑΦ (<pişman) = μετανιωμένος, τρώω ή ἵνουμαι
πουσμάνι ή πουσμάνι (<pişman yemek ή olmak) = μετανιώνω
πουσκουλ-λούς (<püsküllü) = κροσσωτός

R

- A ιρεχάτι Β, (i) ραχάτι ΑΦ, 'Τᾶ (<rahat) (τὸ ἀρχικὸν μόλις ἀκούεται στὸ
ΑΦ καὶ 'Τᾶ) = ἡσυχος
A ιρεχατλούς, ιρεχατλούς ό - ιρεχατλούσσα ή Β, (i)ραχατλούς, (i)ραχα-
τλούς ό - (i)ραχατλούσσα ή ΑΦ 'Τᾶ (<rahathı) = ἡσυχος
A ραχμετλούς - ραχμετλούσσα - ραχμετλούς Β, ιραχματλούς - ιραχμα-
τλούσσα - ιραχματλούς ΑΦ (<rahmetli) = μακαρίτης (βλέπε καὶ οὐ-
σιαστικὰ)
A ραζής - ραζήσσα - ραζής (<razi) = σύμφωνος, εὐχαριστημένος, ίκανο-
ποιημένος, ἵνουμαι ραζής (<razi olmak) = συγκατανεύω, μένω σύμ-
φωνος
A ιρεζίλι, ιρεζίλ(ης) ό - ιρεζίλτσα ή - ιρεζίλι τό (<rezil) = ρεζίλι, ξεφτελι-
σμένος

S

- A σαπουρλούς, σαπουρλούς ό - σαπουρλούσσα ή (<sapırılı) = ὑπομονετι-
κός
σαπουρσούζι, σαπουρσούζης ό - σαπουρσούζι τό (<sapırsız) = ἀνυπό-
μονος
σαγλάμι (<sağlam) = στερεός, γερός, δυνατός
σαγίρι, σαγίρ(ης) ό - σαγίρου ή - σαγίρι τό (<sağır) = κουφός
σακ-κάρι, σακ-κάρ(ης) ό - σακ-καρού ή - σακ-κάρι τό (<sakar = λευκὴ
κηλίδα στὸ μέτωπο τοῦ ἀλόγου) = αὐτὸς ποὺ ἔχει λευκὴ κηλίδα στὸ
μέτωπο (γιὰ τὰ ζῶα), παρδαλός, σταμπαρισμένος, δαιμονοχτυπημένος
A σαχάτι, σαχάτ(ης) ό - σαχάτι τό (<sakat) = σακάτης, σακάτικος
σαπάς (<sapa) = ἀπόκεντρος, ἀπόμερος
σαπούχι, σαπούχος ό - σαπουχού ή - σαπούχι τό (<sapık) = στραβός,
ἀνάποδος (γιὰ ἀνθρώπους)
Π ζερχόστι, ζερχόστης ό (<serhoş) = μεθυσμένος
σάρπι (<sarp) = δύσβατος, ἀπόκρημνος, ἀπότομος
σαβάχος, σαβάχος ό (ΠΔΙ σαβάχης ό) (<İTAK savah) = κουτός, ἀφη-

ΤΟΥΡΚΙΚΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΣΤΟ ΦΑΡΑΣΙΩΤΙΚΟ ΙΔΙΩΜΑ

- ρημένος, ἐλαφρόμυαλος
 σαϊγουσούζι, σαϊγουσούζης ό - σαϊγουσούζα ή - σαϊγουσούζι τὸ (<say-gisiz) = ἀπερίσκεπτος, ἀστόχαστος, ἀδιάκριτος
- A σεφίλι, σεφίλ(ης) ό - σεφιλίτσα ή σεφίλ'σσα ή - σεφίλι τὸ (<sefil) = ἄθλιος, ταλαιπωρος
- A σελαμέτι B, σελαμάτι AΦ (<selâmet) = ἄνετος, ἥρεμος, ἥσυχος
- P σερπέσι, σερπέσης ό - σερπεσού ή - σερπέσι τὸ B, σᾶρπᾶσι, σᾶρπᾶσης ό -σᾶρπᾶσού ή - σᾶρπᾶσι τὸ (<serpes) = ξένοιαστος, ἄσκαστος, ἐλεύθερος
- σερίνι (<serin) = δροσερός
- P σερσέμι B, σᾶρσᾶμι AΦ, ὖτσ (<sersem) = κοιμισμένος, ἀργοκίνητος, βλάκας
- σεφσερής, σεφσερής ό - σεφσερίσσα ή (<serseri = ἀνόητος, ἀλήτης, πλάνος, τυχοδιώκτης) = ἀνόητος, χαζός
- σέρτι B, σᾶρτι AΦ (<sert) = σκληρός, τραχὺς
- σίχι (<sik) = πυκνός
- σιχής (<siki) = σφιχτός
- A σιφτενός(ζ) B, σιφταχνός(ζ) AΦ (<siftah) = προηγούμενος
- P σιπάρι (<siper) = ὑπήνεμος
- σολάχος, σολάχος ό (<solak) = ἀριστεροχέρης, ζερβοχέρης
- σουτζλούς, σουτζλούς ό - σουτζλούσσα ή (<suçlu) = φταιχτης, ἔνοχος
- σουρκούνι (<sürgün) = ἔξόριστος
- σουρτούκι, σουρτούκ(ης) ό - σουρτούκον ή - σουρτούκι τὸ (<sürtük) = ἀλήτης

§

- A σαπάνος, σαπάνος ό (<şaban) = βλάκας
- A σαφάχος, σαφάχος ό (-σαφαχτενή ή B) (<şafak = αὐγή, πρωί, ξημέρωμα) = χαζός, στραβός, ἀλλήθωρος, ἀθδος
- P σαχπάζι, σαχπάζης, ό - σαχπάζι τὸ (<şahbaz) = βιαστικός, γρήγορος
- A σαλάνωνa (<σάλι τὸ (= μάλλινο ὑφασματίνοντος στὸν ἀργαλειό) <şal) = ό ἀπὸ σάλι, σαλένιος
- σαπδάλι, σαπδάλ(ης) ό - σαπδαλού ή - σαπδάλι τὸ (<şapşal) = ἀκατάστατος
- σαπδαλ-λάχος, σαπδαλ-λάχος ό (<şapşallak) = ἀκατάστατος, ἀνάρμοστος, ἀνόητος, ἀσυνάρτητος στὰ λόγια
- σασχούνι, σασχούν(ης) ό - σασχούνι τὸ (<şasキン) = συγχυσμένος, ἔκπληκτος
- σοικάρώνα (<σοκάρι τὸ (= ζάχαρη) <şeker) = ζαχαρένιος
- σάνι (<şen) = χαρούμενος, πρόσχαρος

- A σᾶρι (<şer) = κακός
 σιρελούς Β, σιράλούς ΑΦ (<şirali ή şirali) = αὐτὸς ποὺ ἔχει χυμό,
 μοῦστο (γιὰ τὰ φρούτα)

Τ

- A ῥαπιάτλοιούς, ῥαπιάτλοιούς ό - ῥαπιάτλοιούσσα ή (<tabiatlı) = ό καλῆς δια-
 γωγῆς, καλοῦ χαρακτήρα ἄνθρωπος
 A ῥαπιατ-σούζι, ῥαπιατ-σούζης ό - ῥαπιατ-σούζα ή - ῥαπιατ-σούζι τό (<ta-
 biatsız) = ό κακῆς διαγωγῆς, κακοῦ χαρακτήρα, ἀνάγωγος
 A ῥαλιμλούς (<talimli) = γυμνασμένος, ἐκπαιδευμένος
 A ταμαχκύερι, ταμαχκύέρ(ης) ό - ταμαχκύέρτσα ή Β, ταμαχκάρι, ταμαχ-
 κάρ(ης) ό - ταμαχκάρτσα ή ΑΦ (<tamahkâr) = τσιγγούνης, φιλάργυ-
 ρος, οἰκονόμος
 A ῥεμάμι (<tamam) = πλήρης
 ῥασίπι, ῥασίπ(ης) ό - ῥασίπι τό (<tas'ip) = στραβός, λοξός, ἀνάποδος
 ῥαβλούς (<tavlı) = παχύς, καλοθρεμμένος (γιὰ ζῶα)
 ῥαζό (<taze) = καινούριος
 A ῥεπτίλι, ῥεπτίλ(ης) ό - ῥεπτίλι τό (<tebdil) = ἀδέσποτος, ἐλεύθερος,
 ἄφοβος, (΄νεγκώθει ῥεπτίλι = γυρίζει, περιφέρεται ἀδέσποτα)
 A ῥεχλικέλοιούς Β, τάχλικάλοιούς ΑΦ (<tehlikeli) = ἐπικίνδυνος
 ῥενκέλ-λέκι Β, τάκαρλάκι ΑΦ (<tekerlek) = στρογγυλός
 A ῥεκμίλι (<tekmil) = συμπλήρωμένος
 A ῥαλάφι (<telef) = καταστραμμένος, ρημαγμένος, ἀφανισμένος
 ῥομπέλι, τομπέλ(ης) ό - τομπέλτσα ή Β, τάμπταλι, τάμπταλ(ης) ό - τάμπταλ-
 τσα ή (<tembel) = τεμπέλης
 A ῥερπιαλούς, ῥερπιαλούς ό - τερπιαλούσσα ή Β, τάρπιαλούς,
 ταρπιαλούς ό - τάρπιαλούσσα ή (<terpiyeli) = αὐτὸς ποὺ ἔχει ἀγωγή, μορφωμένος
 A ῥερπιασούζι, ῥερπιασούζης ό - ῥερπιασούζα ή Β, τάρπιασούζι, τάρπι-
 ασούζης ό - ταρπιασούζα ή (<terbiyesiz) = ἀνάγωγος, ἀμόρφωτος
 ῥέρσι Β, τάρσι (<ters) = ἀνάποδος, στραβός
 A ῥεσλίμι (<teslim) = παραδομένος, ἔντουν ῥεσλίμι (<teslim oldu) = πα-
 ραδόθηκε
 ῥετίργκινι (<tetirgin) = σκορπισμένος, διαλυμένος, ίνουμια ῥετίργκινι
 (<tetirgin olmak) = διασκορπίζομαι, διαλύομαι
 A ῥαβατούρι (<tevatur) = σπουδαῖος, ξακουστός
 τιτίζι, τιτίζης ό - τιτίζα ή - τιτίζι τό (<titiz) = νευρικός, νευρόσπασμα
 τοπάλι, τοπάλ(ης) ό - τοπαλού ή (<topal) = κουτσός
 τουβεκίερι, τουβεκίέρ(ης) ό - τουβεκίερι τό Β, τουφάκάλι, τουφάκάλ(ης)
 ό - τουφάκάλι τό ΑΦ (<tüfekel) = ἀπονήρευτος, ἀθώος
 τούμι (<tüm) = ἀκέραιος, ἀτόφιος, δλόκηρος

ΤΟΥΡΚΙΚΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΣΤΟ ΦΑΡΑΣΙΩΤΙΚΟ ΙΔΙΩΜΑ

τουλ-λούν τουλ-λούν B, τουλ-λούς τουλ-λούς ΑΦ (<türlü) = ποικίλος, λογής λογής. Ἀπαντᾶ καὶ χωρὶς ἐπανάληψη καὶ ὡς ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς καὶ μόνο του ὡς οὐσιαστικὸ μὲ τὴ σημασία: εἰδος, σχέδιο: τοὺς τουλ-λούν φαῖ ἔνι ἀτό; (= τί λογῆς φαγητό είναι αὐτό); τοὺς τουλ-λούς ἔνι: (= τί εἰδος είναι;) ΑΦ
τουλούς (<tüylü) = τριχωτός, χνουδωτός

U

δόγουρλούς, δόγουρλούς ό - δόγουρλούσσα ἡ (<ugurlu) = τυχερός δόγουρσούζι, δόγουρσούζης ό - δόγουρσούζα ἡ - δόγουρσούζι τὸ (<ugursuz) = ἄτυχος, γουρσούζης
γιουντόύς, γιουντόύς ό - γιουντόύσσα ἡ B, οὐγιουντόύς, οὐγιουντόύς ό οὐγιουντόύσσα ἡ (<uyuntu) = κοιμίσης, κοιμισμένος

V

A βερέμι B, βäärämii ΑΦ (<verem) = φυματικός, φθισικός
A βερεμλούς, βερεμλούς ό - βερεμλούσσα ἡ B, βäärämmlouis, βäärämmlouis ό - βäärämmlouis ἡ (<veremli) = φυματικός, φθισικός

Y

γιαγλούς (<yağlı) = λιπαρός
γιαχίνι (<yakin) = κοντινός
γιαμάνι (<yaman) = δραστήριος, φοβερός, καταφερτσής
γιανάζι, γιανάζης ό - γιανάζι τὸ (<yanaz) = ἀνάποδος, δύστροπος
γιαγνίστι (<yanlış) = λανθασμένος
γιαραλούς, γιαραλούς ό - γιαραλούσσα ἡ (<yaralı) = τραυματισμένος, τραυματίας, σπυριάρης
γιαβάνι (<yavan) = ἄπαχος, δ χωρὶς λάδι ἢ λίπος ἢ προσφάγι
γελ-λούς, γελ-λούς ό - γελ-λούσσα ἡ ΑΦ, γερλούς, γερλούς ό - γερ-
λούσσα ἡ (<yerli) = ντόπιος
γεστίλι (<yeşil) = πράσινος
γιετχούνι (<yetkin) = ὥριμος, φτασμένος
γιουβαλ-λάζι B, γιουβαρλάζι ΑΦ (<yuvarlak) = στρογγυλός

Z

ζαπούνι (<zapın) = ἀδύνατος, καχεκτικός

- A ζαβαλ-λούς, ζαβαλ-λούς ό - ζαβαλ-λούσσα ή (<zavallı) = καημένος, κακόμοιρος
- A ζαΐφι (<zayıf) = ἀδύνατος, καχεκτικός
ζενγίνι, ζενγίν(ης) ό - ζενγίντσα ή (<zengin) = πλούσιος
ζεβζέκι, ζεβζέκ(ης) ό - ζεβζέκι τό (<zevzek) = φλύαρος, λογάς, ζεβζέκης
- A ζίτ-τι (<zıt) = ἀντίθετος, ἀνάποδος
- Π ζιανκέρι, ζιανκέρ(ης) ό - ζιανκέρτσα ή - ζιανκέρι τό (<ziyankâr) = ζημι-άρης
ζολ-λούς B, ζορλούς AΦ (<zorlu) = ἔξαιρετικός, σπουδαῖος

3. Ἀντωνυμίες

Οι ἀντωνυμίες, ποὺ δανείστηκε τὸ ΦΙ ἀπὸ τὴν τουρκικὴ γλώσσα, εἰναι ἐλάχιστες. Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἀόριστη ό φιλάν(ης), ποὺ κλίνεται, ὅλες οἱ ἄλλες εἰναι ἄκλιτες καὶ χρησιμοποιοῦνται γιὰ ὅλα τὰ γένη καὶ ὅλες τὶς πτώσεις καὶ στοὺς δυὸ ἀριθμούς.

B

- παᾶχά ἀόριστη (<başka) = ἄλλος
πίρ-πιρινά ἀλληλοπαθής (<bır birini) = ό ἔνας τὸν ἄλλο

D

- τῖσιπ ἀόριστη (<dip = βυθός, πυθμένας) = (οὐσιαστικὴ καὶ ἐπιθετικὴ)
= ὅλος
- A φιλάν(ης) ό - φιλάντσα ή - φιλάνι τὸ ἀόριστη (<filân καὶ falan) = ό τάδε,
ό δείνα

H

- Π (χ)έρ B, (χ)ᾶρ AΦ, ἀόριστη (<her) = (μόνο ώς ἐπιθετικὴ) ό καθένας, ό κάθε
- Π (χ)ὲρ-τόινα ή -τέινα B, (χ)ᾶρ-τόινα ή -τάινα AΦ ἀόριστη (<her biri) = (μόνο ώς οὖσ.) ό καθένας
- Π (χ)ερκές B, (χ)ᾶρκᾶς AΦ ἀόριστη (<herkes) = (μόνο ώς οὖσιαστικὴ) ό καθένας

K

- (κ)εντὶ - (κ)εντινὲ αὐτοπαθής καὶ ὁριστικὴ (<kendi-kendine) = ό ἕδιος

ΤΟΥΡΚΙΚΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΣΤΟ ΦΑΡΑΣΙΩΤΙΚΟ ΙΔΙΩΜΑ

τὸν ἑαυτό του |, μόνος του, ὁ ἵστος
κεντι-πασινύ ὄριστική (<kendi başına) = τοῦ κεφαλιοῦ του, μόνος του,
μόνος
κίμι ἀόριστη (<kim) = μερικοὶ
κίμισι ἀόριστη (<kimisi) = μερικοὶ
νάαταρ(a) ἐρωτηματική και ἀναφορική (<ne kadar) = πόσος, ὅσος

4. Ἀριθμητικά

πιριντσῆς (<birinci) = πρώτος, καλύτερος, ἔξαιρετικός
τοζσάνα (<doksan) = ἑνενήντα
σεξέντα B, σῦξάνα (<seksen) = δύδοντα

5. Ρήματα

Τὰ ρήματα, ποὺ δανείστηκε τὸ ΦΙ ἀπὸ τὴν τουρκική, λήγουν κατὰ κανόνα σὲ 1) -ίζω και -ῶ, 2) λιγότερα σὲ -ιέ(γ)ω B ή -ιέ(ζ)ω και -ιέω, 3) ἐλάχιστα σὲ -ά(γ)ω B ή -άω και 4) ἀκόμη πιὸ ἐλάχιστα σὲ -νω, -ένω και -σκω.

A

ἀτσιτιέ(γ)ω B, ἀτσιτιέω (<acıtmak) = πονῶ, λυποῦμαι
γίλατιζω B, ἀγίλατιζω ΑΦ (<ağılamak) = δηλητηριάζω
ἀγλατ-τουρδίζω (<ağlatmak) = κάνω κάποιον νὰ κλάψει, νὰ πονέσει
γινατίζω B, γιαγνατίζω ΑΦ, Τᾶ (<ağnamak) = κυλιέμαι σὲ στάχτη,
σκόνη
ἀγριτ-τουρδίζω (<ağritmak) = κάνω κάποιον, κυρίως κάποιο μέλος τοῦ σώματος νὰ πονέσει
ἀχταρδίζω ή ἀχταρδῶ ΑΦ, Τᾶ (<aktarmak) = ἀνακατεύω (κυρίως τὰ στάχτα στὸ ἄλωνι
ἀλδουρδά(γ)ω B, ἀλδουρδίζω ΑΦ (<aldırmak) = συντελῶ στὸ νὰ κλέψει, νὰ ἀρπάξει, νὰ κλέψει κανεὶς κάτι ἀπὸ κάποιον
ἀλιστιέω (<alışmak) = συνηθίζω (ἀμετάβ.)
ἀλιστουρδίζω (<alıştırmak) = συνηθίζω κάποιον σὲ κάτι
ἀγνατίζω και ἀγνατῶ (<anlamak) = ἐννοῶ, καταλαβαίνω

ἀγνατ-τουρδίζω (<anlamlandırmak) = ἔξηγῶ ἢ δίνω σὲ κάποιον νὰ καταλάβει κάτι
 ἀντιέζω καὶ ἀντιέω (<anmak) = θυμοῦμαι, ἀναφέρω, ὑπενθυμίζω
 ἀρατίζω (<aramak) = ψάχνω, γυρεύω, ἐρευνῶ
 ἀρχαλατίζω καὶ ἀρχαλατῶ (<arkalamak) = ὑποστηρίζω, προστατεύω
 ἀστιάζω Β, ἀστιάζω καὶ ἀστιάτω (<as(i)lamak) = μπολιάζω, κάνω
 ἐμβόλαιο
 ἀστιέ(γ)ω (<asmak) = διαβαίνω ἀπὸ διάσελο ἢ πέρασμα πίσω ἀπὸ τὸ βουνό, βασιλεύω (γιὰ τὸν ἡλιο)
 ἀβλατίζω (<avlamak) = κυνηγῶ, παρακολουθῶ
 Π ἀβαραλαντίζω (<avaralanmak) = χασομερῶ
 ἀζαρλατίζω καὶ ἀζαρλατῶ (<azarlamak) = μαλάνω, ἐπιπλήττω
 ἀζτουρδά(γ)ω Β, ἀζτουρδίζω ΑΦ (<azdirmak) = ἔξάπτω, ἔξερεθίζω
 ἀζτιέω (<azmak) = ἔξερεθίζομαι, ἔξοργίζομαι, ἔξάπτομαι

B

παγίρδάω (<bağırmak) = κραυγάζω, φωνάζω δυνατά
 παχτουρδά(γ)ω Β, παχτουρδίζω ΑΦ (<baktırmak) = βάζω κάποιον νὰ ἔξετάσει κάποιον
 παριστιέ(γ)ω (<barışmak) = συμφιλιώνομαι
 παριστουρδίζω (<barıştırmak) = συμφιλιώνω
 παστουρδά(γ)ω Β, παστουρδίζω (<bastırmak) = κλείνω τὶς τρύπες, πιέζω
 πασταρένω (<başarmak) = κατορθώνω, καταφέρνω, πετυχαίνω
 παδλατίζω καὶ παδλατῶ (<başlamak) = ἀρχίζω
 πατουρδά(γ)ω Β, πατουρδίζω ΑΦ (<batırmak) = βυθίζω, καταστρέψω
 πατ-τιέ(γ)ω (<batmak) = βυθίζομαι, καταστρέφομαι, χάνομαι
 παϊντά(γ)ω Β, παϊντίζω ΑΦ (<bayılmak) = λιποθυμῶ
 ποεντίζω Β, πääntíζω, ΑΦ (<beğenmek) = διαλέγω, προτιμῶ, μοῦ ἀρέσει
 πουκαντιέζω Β, πουκαντίζω καὶ (σπάνια) πουκαντιέω ΑΦ (<beğenmek)
 = διαλέγω, προτιμῶ, μοῦ ἀρέσει
 πεκλετίζω καὶ πεκλετῶ (<beklemek) = φυλάγω, περιμένω
 πενγζετίζω (<benzemek) = παρομοιάζω
 πεσλετίζω καὶ πεσλετῶ (<beslemek) = διατρέψω, παχύνω (κυρίως ζῶο)
 πεζτιέω (<bezmek) = βαριέμαι
 πιχτιέω (<bıkmak) = μπουχτίζω, βαριέμαι, ἀηδιάζω
 πιραχτιέω (<bırakmak) = ἀποβάλλω (γιὰ ζῶο)
 πιλτουρδίζω (<bildirmek) = γνωστοποιῶ

ΤΟΥΡΚΙΚΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΣΤΟ ΦΑΡΑΣΙΩΤΙΚΟ ΙΔΙΩΜΑ

πιρικτουρδά(γ)ω Β, πιρικτουρδίζω ΑΦ (<biriktirmek) = μαζεύω, συγκεντρώνω, έξοικονομώ
 πιτέζω και πιτέέω (<bırtmek) = τελειώνω, τερματίζω
 πογουστίέω (<boğuşmak) = μαλώνω (γιά τά σκυλιά κυρίως)
 ποχτάλατίζω (<bohçalamak) = τυλίγω σε μπόγο (ιδίως ροῦχα)
 ποστατίζω και ποστατῶ (<boşamak) = παίρνω διαζύγιο, χωρίζω
 ποδαντίζω (άρρ. ποδάντ' σα) (<boşanmak) = λύνομαι (γιά ζώα), ξεχύνομαι, ρέω (γιά νερό αύλακιοῦ, δεξαμενῆς)
 πογιατίζω (<boymak) = χρωματίζω, βάφω, μπογιατίζω
 πογιατ-τουρδίζω (<boyatmak) = βάζω κάποιον νά βάψει κάτι
 ποζτιέζω Β, ποζτιέ(ζ)ω ΑΦ (<bozmak) = καταστρέφω, χαλῶ
 ποζτουρδά(γ)ω Β, ποζτουρδίζω ΑΦ (<bozdurmak) = βάζω κάποιον νά χαλάσει κάτι, κάνω τά χρήματα ψιλά
 πελτιέζω Β, πελτιέω ΑΦ (<bölmek) = μοιράζω, διαιρῶ
 πουτατίζω και (σπάνια) πουτατῶ (<budamak) = κλαδεύω
 πολαντιέ(γ)ω Β, πουλαντίζω ΑΦ (<bulanmak) = θολώνομαι, ταράσσομαι, συννεφιάζω
 πουλαντουρδίζω (<bulandırmak) = θολώνω, βάζω κάποιον νά θολώσει
 πουλαστίέω (<bulaşmak) = ἀναμιγνύομαι, ἀνακατεύομαι, ἀκουμπᾶ
 πουρουστιέω (<buruşmak) = μαραίνομαι
 πουρουστουρδίζω (<buruşturmak) = μαραίνω
 πουγιουρδάω (<buyurmak) = διατάζω

C

Π τσαπαλατίζω και τσαπαλατῶ (<cabalamak) = προσπαθῶ
 Π τσαν-ναντίζω (<canlanmak) = ζωηρεύω, ζωντανεύω
 Π τσανα(β)ουρ(d)iζω (<canavar (= ἄγριο ζώο) ή canvermek (= πεθαίνω) = οὐρλιάζω (γιά τά ἄγρια ζώα και τά σκυλιά)
 τσαϊτιέω (<caymak) = ἀλλάζω γνώμη, μετανιώνω
 τσιβιλετίζω (<civildamak) = κελαηδῶ, κάνω τσίου τσίου

Ç

τσαλιντίζω (<çalınmak) = προσβάλλομαι ἀπὸ ἀρρώστια (κυρίως γιά τό φυτικό κόσμο)
 τσαλιστιέω (<çalışmak) = ἐργάζομαι, δουλεύω
 τσαλτῶ (<çalmak) = τραβῶ τό μαχαίρι, πήζω τό γάλα, σκουπίζω, παίζω μουσικό δργανο, τσαλτιέ με ό υπνος Β, τσαλτεῖ μι με ό υπνους ΑΦ (= μὲ παίρνει ό υπνος

- τέσαλχα(λα)τίζω (<çalkalanmak) = ξεπλένω πρόχειρα (μαγειρικά σκεύη)
 τέσαρκτιέζω (<çarpmak) = χυπᾶ, ρίχνω μὲ δρμή κάτω, ἔξαπατῶ
 τέσατιέζω (<çatmak) = συναρμολογῶ, στήνω
 τέσατιέ(γ)ω (<çatmak) = συγκρούομαι, συναντῶ, μαλώνω
 τέσατιστιέω (<çatışmak) = συγκρούομαι, μαλώνω
 1. τέστλατιζω, 2. τέσαλατω (<çattlamak) = 1. σκάζω κάποιον 2. σκάζω ἐγώ
 τέσαστεύομαι (<çosw çatmak) = βασανίζομαι, παιδεύομαι
 τέσεκιντά(γ)ω Β, τέσεκιντιζω ΑΦ (<çekinmek) = ντρέπομαι, δὲν ἔχω θάρρος, διστάζω, ἀποτραβιέμαι, διπισθοχωρῶ, ἀποφεύγω
 τέσενελετίζω Β, τέστανύλατιζω ΑΦ (<çeneli (= φλύαρος) + -ίζω) = φλυαρῶ
 τέσαυρδά(γ)ω (<çevirmek) = κυκλώνω, στρέφω, γυρίζω (ἐνεργ.), ράβω παπούτσια
 τέσιγιρδάω (<çigirmak) = φωνάζω, κραυγάζω, τσιρίζω
 τέσιχιλατιζω (<çikılamak) = κομποδένω, βάζω κάτι μέσα σὲ κομπόδεμα
 τέσιρπτιέ(ζω) (<çirpmak) = τινάζω ἢ χτυπῶ (γιὰ νὰ πέσει ὁ σπόρος ἢ ὁ καρπός)
- Π τέσιφτελετίζω Β, τέσιφταλλατιζω ΑΦ (<çiftelemek) = ζευγαρώνω, κάνω κάτι ζευγάρι
 τέσιγνατιζω καὶ τέσιγνατῶ (<çiginemek) = καταπατῶ
 τέσιλ-λεντιζω (<çimlenmek) = βλαστάνω, πρασινίζω
 τέσιντεύω (<çosw çimdik = τσίμπημα) = χαράζω μὲ ξυράφι τὴν ἐπιδερμίδα, γιὰ νὰ φύγει τὸ μαῦρο ἢ τὸ μολυσμένο αἷμα
 τέσιβιλετίζω (<çivilemek) = καρφώνω μὲ σφῆνες κάτι, στερεώνω μὲ σφῆνες κάτι
 τέσιζεύω (<çizmek) = τραβῶ γραμμὴ (κυρίως μὲ ἀλέτρι στὸ χωράφι)
 τέσιογαλτιζω (<çogalmak) = πληθαίνω, αὐξάνομαι
 τέσιολαχεύω (<çistolaklıs [(= κουλός) <çolak] + -εύω) = είμαι κουλός
 τέσιολ-λαντιζω (<çollenmek) = ξεχειλίζω, ἀγριεύω, τρελαίνομαι σὰ κείμαρρος
 τέσιορλαντιζω (<çorlanmak) = δηλητηριάζομαι, πεθαίνω ἀπὸ δηλητηρίαση (χρησιμοποιεῖται συχνά σὲ κατάρες)
 τέσιοκτιέ(γ)ω Β, τέσιοκτιέ(ζω) ΑΦ (<çökmek) = καταρρέω, ὑποχωρῶ, κατακάθομαι (στὸν πάτο)
 τέσιομελτιέω (<çötmelmek) = κάθομαι ἀνακούρκουδα
 τέσιουλ-λαντιζω (<çullanmak) = ἐπιπίπτω, ἐγκαθίσταμαι κάπου πολλὲς φορές, γίνομαι φορτικός
 τέσιουρουκτιέω (<çürümek) = σαπίζω
 τέσιουρουκτονρδιζω (<çürütmek) = ἀφήνω ἢ συντελῶ νὰ σαπίσει κάτι

D

ταταντίζω (<dadanmak) = καλομαθαίνω, γλυκαίνομαι

Π ταγλατίζω (<dağlamak) = καίω, καταστενοχωρῶ (μεταφορ.)

ταντῷ καὶ καταταντῷ (<īswas dalamak = δαγκώνω, κεντῷ) = ἀρπάζω
ταλαστιέω ΑΦ, Ὁτὲ (<dalaşmak) = δαγκώνω τὸν ἄλλο, μαλώνω (γιὰ
σκυλιὰ)

ταλγαλαντίζω (<dalgalanmak) = κυματίζω, ἔχω ζάλη

ταλτιέω (<dalmak) = ἀφαιροῦμαι, βυθίζομαι σὲ βύθο, ὁρμῶ

τανιστεύομαι (<danişmak) = συμβουλεύομαι

ταρσιχλαντίζω (<darsıklanmak) = στενοχωριέμαι

ταρσιχτιέω (<darsıkmak) = στενοχωριέμαι

ταβραντίζω (<davranmak) = κινοῦμαι, βιάζομαι, προσπαθῶ

ταγιαχλατίζω καὶ ταγιαχλατῷ (<dayaklamak) = στηρίζω, βάζω ὑπό-
στηριγμα

ταγιαντιέ(γ)ω Β, ταγιαντίζω ΑΦ (<dayanmak) = ἀντέχω, ἀντιστέκομαι,
στηρίζω

Π τερήλεστιέω (<dertleşmek) = λέω τὰ βάσανά μου στὸν ἄλλο

τίτιστιέω (<didişmek) = ὅργιζομαι πολύ, πονῶ

τικτιέζω καὶ τικτιέω (<dikmek) = στήνω ὅρθιο, ὁρθώνω

1. τιλετίζω 2. τιλ-λετῷ (<dilemek = ἐπιθυμῶ) = 1. ἐπιθυμῶ, περιμένω
ἀπὸ τὸ Θεό. 2. Εὕχομαι, προσεύχομαι, ἐπιθυμῶ

τιλιμλάτιζω (<dilimlemek) = κόβω κάτι σὲ φέτες

τινέλδιζω (<dinelmek) = περιμένω, στέκομαι ὅρθιος

τιγνετίζω Β, τιγνάτιζω ΑΦ (<dinemek) = ἀκούω, ὑπακούω, προσέχω

τιριλτιέ(γ)ω Β, τιριλτίζω ΑΦ (<dirilmek) = ζωντανεύω, ἀνασταίνομαι,
ἀναρρωννύω

τογρατίζω (<doğramak) = κομματιάζω, λιανίζω

τοχαντουρδίζω (<dokandurmak) = προσβάλλω, πειράζω

τοχαντιέ(ζ)ω Β, τοχαντίζω ΑΦ (<dokanmak καὶ dokunmak) = προ-
σβάλλομαι, πειράζομαι, ἀκουμπᾶ

τολατίζω (<dolamak) = περιτυλίγω, τυλίγω

τολαντουρδίζω (<dolandırmak) = περιφέρω, τριγυρνῶ κάποιον

τολαντίζω (<dolanmak) = περιφέρομαι, τριγυρνῶ (ἐγώ)

τολαστιέω (<dolaşmak) = μπερδεύομαι

τολαστουρδίζω (<dolaştırmak) = μπερδεύω κάποιον

donatίζω (<donamak) = στολίζω, τακτοποιῶ, σιγυρίζω

τοσृτιέζω (<dösemek) = στρώνω (κυρίως τὴν αὐλὴν μὲ πλάκες)

τουμαν-νατίζω (<dumanlamak) = δίνω φωτιά, ντουμανιάζω

τουρουλδιέ(γ)ω Β, τουρουλδίζω (<durulmak) = κατακάθομαι, γίνομαι
διαυγῆς

τουρουμλετίζω B, τουρουμλατίζω ΑΦ (<dürülmek) = διπλώνω, τυλίγω
τουσουντάώ B, τουσουντίζω ΠΕΡΧ (düştüntiç) ΑΦ-D (<düşünmek)
= σκέπτομαι

τουζεν-νετίζω B, τουζάν-νάτιζω ΑΦ (<düzenlemek) = τακτοποιῶ
τουζδιέ(ζ)ω (<düzmek) = τακτοποιῶ, σιάζω, ραματιάζω

E

ἐγλιεντιέ(γ)ω B, ἄγλαντιζω ΑΦ (<eğlenmek) = γλεντῶ, διασκεδάζω
(γ)ερδιέω (<ermek) = φτάνω· κυρίως στή φράση: τ' ἀχίλι του τέσσερας
διέ = τό μυαλό του δὲ φτάνει, δὲν κόβει
ἐσιρκετίζω B, ἀσιρκάτιζω ΑΦ (<esirgemek) = προστατεύω, φυλάγω

F

- A φεραχλαντίζω (<ferahlanmak) = ἀνακουφίζομαι, ἡσυχάζω
φιρλαντίζω και φιρλατῶ (<firlamak) = πετῶ, ἐκτοξεύω
φιτζετίζω (<fitlemek) = ἔξερεθίζω, ὑποκινῶ, βάζω ζιζάνια

G

- A γαζαλιέζω (<gazelenmek) = κιτρινίζω (γιά φύλλα)
κάτσαλατίζω (<gezelemek) = διανυκτερεύω, κάνω νυχτέρι
κετσιντά(γ)ω B, κάτσιντιζω AB, Τσ (<geçinmek) = διαβιῶ, περνῶ τὴ
ζωὴ
κερκιλετίζω B, κάρκιλατίζω ΑΦ (<gergilemek) = τεντώνω
κετσουρδά(γ)ω B, κάτσουρδίζω ΑΦ (<getirtmek) = παραγγέλνω, φέρνω μὲ
τὴ βοήθεια κάποιου κάποιου ἢ κάτι
κοτσίζω B, κοτσάω ΑΦ (<göçmek) = μεταναστεύω, μετοικῶ
κοϊρδίζω ΠΕΡΧ (<gövermek) = πρασινίζω
κοζλετίζω και κοζλατῶ B, κοζλατίζω και κοζλατῶ ΑΦ (<gözlemek)
= περιμένω
κουλ-λεντίζω B, κουρλατίζω ΑΦ (<gürlemek) = βροντῶ, καίω καλὰ μὲ
θόρυβο (γιά τὴ φωτιά μὲ ξύλα)
κουβεντιέ(γ)ω B, κουβᾶντίζω ΑΦ (<güvenmek) = βασίζομαι, ἐμπιστεύ-
ομαι, ἔλπιζω

H

- Π χαμλατίζω (<hamlamak) = παθαίνω σωματική ύπερκόπωση (χρησιμο-
ποιεῖται γιά τοὺς ἀσυνήθιστους στή δουλειά ἀνθρώπους ἀλλὰ και γιά

ΤΟΥΡΚΙΚΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΣΤΟ ΦΑΡΑΣΙΩΤΙΚΟ ΙΔΙΩΜΑ

- τὰ ἀδούλευτα ὑποζύγια: ἄλογα, βόδια κ.τ.λ.)
- A χαραμίζω (<χαράμι τό [(= ἄδικο, παράνομο, ἀθέμιτο)<haram] + -ίζω)
= χαραμίζω
1. χαρτσέ(ύ)ω 2. χαρτσεύομαι (<harcamak) = 1. ξοδεύω 2. ξοδιάζομαι
χαδεύω B, χαστατίζω και χαστατῶ AΦ (<haşlamak) = ζεματίζω
- A χαζιλ-λατίζω και χαζιλ-λατῶ B, χαζιρλατίζω και χαζιρλατῶ (<hazırlamak) = ἔτοιμάζω
- χαζλαντίζω (<ITAK hazlanmak) = εὐχαριστιέμαι, μοῦ ἀρέσει, συμπαθῶ
χαλαλαστιέω (<helâlaşmak = ὀλληλοσυγχωροῦμαι) = ἀποχαιρετῶ
- A (χ)εσαπλατίζω (<hesaplamak) = λογαριάζω
- A χαβασλαντίζω (<heveslenmek και havaslanmak) = ἔχω κλίση, ὅρεξη,
ἐπιθυμία
χίκ-μάκ λέω (<hık mık) = ἀπαντῶ σὲ ἐρώτηση ἀόριστα
χαρλατίζω (<hırlamak) = γρυλίζω (γιὰ ζῶα)
χονύουρδίζω (<homurdanmak) = μουγγρίζω
χοπλατίζω και χοπλατῶ (<hoplamak) = πηδῶ, χοροπηδῶ
χορλατίζω (<horlamak) = ροχαλίζω
χοσλαντίζω (<hoşlanmak) = εὐχαριστιέμαι, μοῦ ἀρέσει, συμπαθῶ
χοβλατίζω και χοβλατῶ (<hovlamak) = ὁρμῶ, χυμῶ
- P χουιλαντίζω (<huylanmak) = τρομάζω, ταράσσομαι, φοβοῦμαι

I

- A ιτσαρλατίζω (<icarlamak) = νοικιάζω
- A ίλατσλατίζω (<ilâçlamak) = βάζω φάρμακο
ιμπρεντίζω (<imrenmek) = λιμπίζομαι, ποθῶ
ιμζαλατίζω (<imzalamak) = βάζω κάποιον νὰ ὑπογράψει κάτι
- A ίνατλαστιέω (<inatlaşmak) = πεισμώνω, βάζω πεῖσμα
ισμαρλατίζω (<işmarlanmak) = παραγγέλλω, κάνω νεῦμα
- A ίσταχλαντίζω (<iştahlanmak) = ἔχω ὅρεξη, ἐπιθυμῶ

K

- γαπαρδιέ(γ)ω B, γαπαρδίζω AΦ (<kabarmak) = φουσκώνω (ἀμετάβ.)
γατέσουρδίζω και γατέσουρδάω (<kaçırımk) = φυγαδεύω
χαχτιέ(ζ)ω (<kakmak) = σπρώχνω μὲ τὰ κέρατα
γαιλαλατίζω (<kalaylamak) = γαιόνω
γαντουρδά(γ)ω B, γαντουρδίζω AΦ (<kandırmak) = ξεγελῶ, πείθω
χαπαχοῦμαι (<kapaklanmak) = σκοντάφω, πέφτω μπρούμυτα ἀπὸ
μπέρδεμα τῶν ποδιῶν, ἐνεργητ. χαπαχώνω

- γαπάτιζω ΑΦ, χαπαχώνω Β (<kapamak) = κλείνω, σκεπάζω μὲ τὸ κα-
πάκι
γαπαντίζω (<karanmak) = κλείνομαι, μένω ἀποκλεισμένος· γαπαντι-
σμένος = ἀποκλεισμένος
χαπαν-ναντίζω (<karanlamak) = γεμίζω τὸ ἀλεύρι στὸ χαπάνι (= με-
γάλο χώρισμα στὸ σπίτι ἢ μεγάλο σακί γιὰ ἀλεύρι ἢ σιτάρι)
γαπουστιέω (<kapişmak) = ἄρπάζω, λεηλατῶ
γαπουστουρδά(γ)ω Β, γαπουστουρδίζω ΑΦ (<kapıştırmak) = συντελῶ
στὸ νὰ ἀρπάξουν, νὰ λεηλατήσουν κάτι
γαπτίέ(γ)ω Β, γαπτίέ(ζ)ω ΑΦ (<kapmak) = ἄρπάζω, |διαφεύγω, ἔφευγω
γαριέζω (<karamak) = κατηγορῶ, κακολογῶ, συκοφαντῶ
γαρερλετίζω Β, γαρäρλätítíζω ΑΦ (<kararlamak) = κανονίζω, ρυθμίζω
γαριστουρδά(γ)ω Β, γαριστουρδίζω ΑΦ (<karıştırmak) = ἀνακατεύω
γαριστιέ(γ)ω Β, γαριστιέω ΑΦ (<karişmak) = ἀνακατεύομαι
γαρδίλατῶ Β, γαρδίλατίζω ΑΦ (<karşılamak) = συναντῶ, προϋπαντῶ,
ἀντιλέγω
- A Κίσιφλετίζω Β, Κίσιφλατίζω ΑΦ (<kâşiflemek καὶ keşiflemek) = παρα-
κολουθῶ κρυφά, κρυφακούω, ἀφουγκράζομαι κρυφά
γατίένω Β, γατίέ(ζ)ω, ποντ. γατεύω καὶ χατεύω (<mâlîlon kovmak καὶ öχι
katmak) = διώχνω
γαβλατίζω (<kavlamak) = ξεφλουδίζω
γα(β)ουρδάω (<kavurmak) = καβουρδίζω
γα(β)ουστιέω (<kavuşmak) = πλησιάζω, ἐφαρμόζω, σμίγω, συναντῶ
(ἀμετάβατο)
γαβουστουρδίζω (<kavuştırmak) = ἐφαρμόζω, σμίγω, συναντῶ, πλησι-
άζω (μεταβατ.)
γαϊρδά(γ)ω (<kayıtmak) = ὑποστηρίζω, ὑπερασπίζομαι
γαζαντίζω (<kazanmak) = κερδίζω
καμουρδά(γ)ω (<kemirmek) = τραγανίζω, κατατρώγω, μασῶ κάτι
σκληρό
κέρτεύω (<kertmek) = χαράζω, κάνω ἐντομή, ἐγκοπή
κέστουρδίζω Β, Κᾶστουρδίζω ΑΦ (<kestirmek) = κόβω διὰ μέσου ἄλ-
λου, βάζω κάποιον νὰ κόψει κάτι
γιν-νατίζω (<kinamak) = κακρίνω, ἀποδοκιμάζω, ἐπικρίνω
γιριχτιέω ΠΕΡΧ (<kırıkmak) = στραμπουλίζω, σπάζω
χιρδάω (<kırmak) = κυταστρέφω
γιρῆτιέω (<kırpmak) = ψαλλιδίζω, κουρεύω, περικόπτω
γισχαντιέ(γ)ω Β, γισχαντίζω ΑΦ (<kıskanmak) = ζηλεύω

ΤΟΥΡΚΙΚΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΣΤΟ ΦΑΡΑΣΙΩΤΙΚΟ ΙΔΙΩΜΑ

γιβιρδάω (<kıvırmak) = κλώθω, στρίβω (ένεργ.)

γιβραντίζω (<kıvrınmak) = στριφογυρίζω, περιφέρομαι

A γιτιέω (<kiymak) = λυποῦμαι, τσιγγουνεύομαι

γιζτιέω (<kızmak) = ἔξαπτομαι, ἔξοργίζομαι

κισνετίζω και κισνετῶ (<kişnemek) = χλιψιντρίζω

γολαϊλατίζω (<kolaylamak) = διευκολύνω

γολήουχλατίζω (<koltuklamak) = πιάνω κάποιον ἀγκαζὲ

γοντιέω (<konmak) = καταλύω, ἐγκαθίσταμαι κάπου

γονουστιέω (<konusmak) = συζητῶ

γοκαρδίζω (<koparmak) = ἀποσπᾶζομαι

γοκτίέω (<kopmak) = ἀποσπάζομαι

γοβαλατίζω και γοβαλατῶ (<kovalamak) = διώχνω, κυνηγῶ

κόπουρδίζω (<köprümek) = βγάζω ἀφρό, ἀφρίζω

κοριενέσκω Β, κοριένω ΑΦ (<kör (= τυφλός)+ -ιεν(εσκ)ω) = τυφλώνομαι

κότουλάντιζω (<kötülenmek) = ἀδυνατίζω, ἀσχημίζω

γουτσαχλατίζω και γουτσαχλατῶ (<kucaklamak) = ἀγκαλιάζω

γουτουρδάω Β, γουτουρδίζω και γουτουρδιέω ΑΦ (<kudurmak) = λυστιάζω

γουλ-λαντίζω (<kullanmak) = χρησιμοποιῶ, μεταχειρίζομαι, φλοιγίζομαι

γουλ-λαντίζει ἡ νιστία = φουντάνει ἡ φωτιά, γουλ-λαντίζω ότιλε Β = σκέπτομαι

γουρδιέζω (<kurmak) = ἔτοιμάζω, στήνω

κουφλεντίζω Β, κουφλάντιζω ΑΒ (<küflenmek) = μουχλιάζω

κουφλεντουρδίζω Β, κουφλάντουρδίζω ΑΦ (<küflendirmek) = συντελῶ, γίνομαι αἴτιος νὰ μουχλιάσει κάτι

κουκρώνω Β, κουκράτίζω και κουκράτῶ ΑΦ (<kükremek) = ἀφρίζω

L

A ἵλεχιμλετίζω (<lehimlemek) = συγκολλῶ μὲ καλάι ἢ ἄλλη συγκολλητικὴ οὐσία μέταλλα

M

μᾶλατίζω και μᾶλατάω (<melemek) = βελάζω

A μεραχλαντίζω (<meraklanmak) = ἐπιθυμῶ πολύ, μερακλεύομαι

Π<Α μουνταρεύω Β, μουνταρλατίζω ΑΦ, ὖτσ ($\tau\dot{\sigma}$) (<murdarlamak) = μολύνω, μαγαρίζω

A μουχουρλατίζω (<mühürlemek) = σφραγίζω

A μιζαβουρλατίζω (<müzevirlemek) = προδίνω

N

ναμουσλαντίζω (<namouústι tò [(= ντροπή, τιμή, ύπόληψη)<namus] + -λαντίζω) = ντρέπομαι

Π ναζλαντίζω (<nazlanmak) = κάνω νάζια

Π λεμερδίζω Β, λάμπρδιζω ΑΦ (<nemlenmek) = ύγραίνομαι

A νικάχλατίζω Β, νικάχλατίζω ΑΦ (<nikâhlanmak) = στεφανώνω

Π νισαν-νατίζω ΠΕΡΧ (<nışanlanmak) = ἀρραβωνάζω

A νι(γ)ετίλεντίζω (<niyetlenmek) = σκοπεύω, προστίθεμαι, ἀποφασίζω

O

ούλτιέ(γ)ω και ούλτιέ(ζ)ω Β, ούλτιέω Β (<ούλγούντι [(= ὥρμος)<olgun]

+ -τιέ(γ)ω ή -τιέ(ζ)ω) = σαπίζω, ἀλλοιώνομαι ἀπό τὴ ζέστη

όλ-λατίζω και ὁρλατίζω Β, δρλατίζω και ὁρλατῶ ΑΦ, Τσ (<ITAK ollamak ή orlamak) = σκαρφαλώνω

δβελετίζω Β, δβᾶλλατίζω και δβᾶλλατῶ ΑΦ (<ovalamak) = τρίβω, θρυμματίζω, κυλῶ ή πλάθω μὲ τὰ χέρια μου (ζυμάρι, κιμά, πηλό), γιὰ νά κάνω σβολάκια

χοβλατίζω και χοβλατῶ (<ovlamak) = δρμῶ, ἐπιτίθεμαι

δῖτιέω (<oymak) = τρυπῶ, γάλνω μὲ μαχαίρι μυτερό ή τρυπάνι

δῖνατ-τουρδά(γ)ω Β, δῖνατ-τουρδίζω ΑΦ (<oynatmak) = βάζω ή ἀναγκάζω κάποιον νά χορέψει, κοροιδεύω, παιδεύω, κάνω σὲ κάποιον νούμερα

δρσελετίζω Β, δρσᾶλλατίζω και δρσᾶλλατῶ ΑΦ (<örsellemek) = ἀνακατεύω, καταστρέφω μὲ τὸ ἀνακάτεμα (κυρίως κηπευτικὰ φυτὰ)

δζάτιζω ΠΕΡΧ (<özetmek) = πολτοποιῶ, λειώνω (κάτι τὸ στερεό)

P

Π πακλατίζω και πακλατῶ (<paklamak) = καθαρίζω

παλ-λατίζω Β, παρλατίζω και παρλατῶ (<parlamak) = λάμπω, λαμποκοπῶ, γυαλίζω

πασλαντίζω (<paslanmak) = σκουριάζω

πατλατίζω και πατλατῶ (<patlamak) = σκάζω

παλτάχενω (<παλτάχαος [(= τραυλός)<peltek]] + -εύω) = τραυλίζω

περσιμλετίζω Β, περτσιμλετίζω ΑΦ (<perçinlemek) = περτσινώνω

Π περισαν-ναντίζω (<perisián-nantíz) [(= ἄξιολύπητος)<perisan] + -ναντίζω) =

ΤΟΥΡΚΙΚΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΣΤΟ ΦΑΡΑΣΙΩΤΙΚΟ ΙΔΙΩΜΑ

συγχύζομαι, γίνομαι ἀξιολύπητος, δυστυχῶ
πισλετίζω καὶ πισλετῶ (<pislemek) = λερώνω, μολύνω

- Π πουδμαντίζω (<πουδμάν [(= μετανιωμένος)<pişman] + -τίζω) = με-
τανιώνω
πορτιέω (<ITAK portmak ή pörtmak) = ξεπετιέμαι, ξεπηδῶ
πουστιέω (<pusmak) = συστέλλομαι καὶ δὲ μιλῶ, ζαρώνω, τρυπώνω,
κρύβομαι

R

- A ἵρεχατλαντῶ B, (i)ραχατλαντίζω ΑΦ (<rahatlanmak) = ήσυχάζω

S

σαγίτριγιαίνω (<σαγίρι[(= κουφός)<sağır] + -γιαίνω) = κουφαίνομαι
σαχίντιά(γ)ω B, σαχίντιζω καὶ σαχίντάω (<sakınmak) = σκιάζομαι,
παραμερίζω

σαλ-λατίζω καὶ σαλ-λατῶ (<sallamak) = κουνῶ, σείω

σαλ-λαντίζω (<sallanmak) = κουνιέμαι, σείομαι

σαντῖλαντίζω (<sancılanmak) = ἔχω δέξυ ἀπότομο περιοδικὸ πόνο,
κολικόπονο

σαπτίέω (<sapmak) = παραμερίζω (ἀμετάβ.)

σαπτουρδά(γ)ω B, σαπτουρδίζω (<saptırmak) = παραμερίζω (μεταβ.)

σαραρδίζω (<sararmak) = χλωμιάζω, κιτρινίζω

σαβουστιέω (<savuştımkαι sivışmak) = ἀπομακρύνομαι, φεύγω κρυ-
φά, περνῶ, τὸ στρίβω

σαβουστουρδίζω (<savuştırmak) = ξεπερνῶ, ἀπομακρύνω, διώχνω, ξε-
προβοδῶ

σαΐλδιέζομαι (<sayılmak) = ὑπολογίζομαι, λογαριάζομαι

σαϊτιέ(γ)ω B, σαϊτιέ(ζ)ω (<saymak) = ὑπολογίζω, λογαριάζω

σεκετήλετίζω (<sepetlemek) = δέρνω πολὺ κάποιον, ὥστε τὸν κάνω τοῦ
ἄλατιοῦ

- A σεβδαλαντίζω (<sevdanmak) = ἐρωτεύομαι

- A σεβιντίζω B, σᾶβιντίζω ΑΦ (<sevinmek) = χαίρομαι

σιτσιρατίζω καὶ σιτσιρατῶ (<siçramak) = πετιέμαι ἐπάνω, πηδῶ ἐπάνω,
πιτσιλίζω

σιγτουρδίζω (<siğdırmak) = κάνω κάτι νὰ χωρέσει κάπου

σιγτιέω (<siğmak) = χωράω

σιχιλτιέ(γ)ω (<sıkılmak) = στενοχωριέμαι, συγχύζομαι

σιχιστουρδίζω (<sıkıstırmak) = πιέζω, στενοχωρῶ κάποιον

σινατίζω καὶ σινατῶ (<sinatmak) = δοκιμάζω

σιριμλετίζω Β, σιριμλατίζω ΑΦ (<σιρίμι τό [(= στενό λουρι ἀπὸ ἀκατέργαστο δέρμα γιὰ ράψιμο τσαρούχιῶν) <sirim] + -ίζω) = ἐπιδιορθώνω τσαρούχι ράβοντάς το μὲ σιρίμι
 σιρταρδίζω καὶ σιρταρδῶ (<sirtarmak) = ἀντιστέκομαι, ἀντιμιλῶ σουβατίζω (<sivamak) = σουβατίζω
 σιρδάω (<siyirmak) = ξύνω (κυρίως ἐπιφάνεια ἐδάφους)
 σιζίλατίζω καὶ σιζίλατῶ (<sizlamak) = πονῶ, ὑποφέρω ἀπὸ πόνο σικτουρδίζω καὶ σικτουρδάω (<siktirmek) = διώχνω, ἔξαποστέλλω, |τὸ β' σημαίνει καὶ : φεύγω
 σοχτιέω (<sokmak) = μπήγω, χώνω
 σοχραντίζω (<sokranmak) = γκρινιάζω, μεμψιμοιρῶ
 σολδιενέσκω (<soldurmak) = μαραίνομαι
 σολουτίζω (<solumak) = λαχανιάζω ἀπὸ κούραση
 1. σουρδίζω, 2. σονόυρδίζω, σομουρδίζω καὶ σομουρδάω (<somurtmak = είμαι σκυθρωπός, κατεβάζω τὰ μοῦτρα, κατσουφιάζω) = 1. βαρυγκομῷ, γκρινιάζω, 2. τρώω γρήγορα σάν πεινασμένος
 σοϊτιέω (<soymak) = ληστεύω. κυρίως λέγεται: ξυμνώνω <ξεγυμνώνω σοκτίέ(ζ)ω (<sökmek) = ξηλώνω, ξεριζώνω
 σοϊλετίζω καὶ σοϊλετ-τουρδίζω (<soyletmek) = ἀναγκάζω κάποιον νὰ μιλήσει, τὸν κουράζω μὲ τὸ κουβεντολόι, τῇ φλυαρίᾳ
 σιρδάω (<sürmek) = ξύνω, διαρκῶ
 σουρτένω (<sürtmek) = προστρίβω, τρίβω, σουρτεύομαι = προστρίβομαι, τρίβομαι
 σουρχούνκλεντίζω Β, σουρχούνκλαντίζω ΑΦ (<sürtüklenmek) = ἀλητεύω σουρουντουρδίζω (<süründürmek) = βασανίζω
 σουρουντίζω (<sürünmek) = βασανίζομαι
 σουζδιέ(ζ)ω (<süzmek) = στραγγίζω (μεταβ. καὶ ἀμετάβ.)

§

- A σαφαχλαντίζω (<ITΛΚ şafaklanmak) = κοιτάζω ὀλόγυρα σὰν χαζός, στραβός, ἀλλήθωρος
 σαᾶσουρδάω (<şasırmak) = συγχέω, μπερδεύω (ἀμετάβ.)
 σαᾶσουρδίζω (şasırtmak) = συγχύζω, μπερδεύω (μεταβατ.)
 σαᾶστιέ(ζ)ω (<şaşmak) = τὰ χάνω, μένω ἔκπληκτος
 σαφτίζω (<σάφτη ἡ [(= φῶς)<şavk] + -ίζω) = φέγγω
 σιρνετίζω καὶ σιρνετῶ (<şırmarmak) = ἀποθρασύνομαι, ἀτακτῶ (λέγεται κυρίως γιὰ τὰ κακοαναθρεμένα παιδιά)
 σουφλετίζω καὶ σουφλετῶ (<siflemek) = ξεφλουδίζω
 σουπέλετίζω (<süphelenmek) = ὑποψιάζομαι, ὑποπτεύομαι

T

τανιτίζω και τανιτάω (<tanımak) = κοιτάζω, διακρίνω, ἀναγνωρίζω
 τανισθένουμαι (<tanışmak) = συμβουλεύομαι, ζητῶ τῇ γνώμῃ κάποιου
 ταπαν-νατίζω (<tapannamak) = ἰσοπεδώνω μὲ τὸ ταπάνι
 ταστιτίζω και ταστιά(γ)ω (<taşımak) = χρησιμοποιῶ, μεταχειρίζομαι
 τασλατίζω και τασλατῶ (<taşlamak) = πετροβολῶ, ρίχνω πέτρες σὲ
 κάποιον

ταστιέω (<taşmak) = ξεχειλίζω

ταβαν-νατίζω (<tavannamak) = ταβανιάζω

ταβλαντίζω (<tavlanmak) = παχαίνω (γιὰ τὰ ζῶα)

ταζιλ-λατίζω Β, ταζιρλαντίζω ΑΦ (<tâzırlamak) = ἐπιπλήττω, μαλώνω
 τάμπαλ-λάντιζω (<tembellenmek) = τεμπελιάζω

A τεμπεχλετίζω και τεμπεχλετῶ (<tembihlemek) = συσταίνω, παραγ-
 γέλλω

τεπέλετίζω και τεπέλετῶ (<tepelemek) = καταπατῶ, κακοποιῶ καταπα-
 τώντας

τιρμιχλατίζω και τιρμιχλατῶ (<tirmiklamak) = μαζεύω ἄχυρα, χόρτα
 κ.τ.λ. μὲ τὸ τιρμίχι (= τσουγκράνα)

τισιλατίζω και τισιλατῶ (<tislamak) = ἀγκομαχῶ

τίτιρετίζω και τίτιρετῶ Β, τίτιρατίζω και τίτιρατῶ (<titremek) = τρέμω,
 τρεμουλιάζω, τρομάζω

τοχμαχλατίζω (<tokmaklamak) = κοπανίζω, χτυπῶ μὲ τὸν κόπανο

τοπαλεύω (<topalamak) = κουτσαίνω

τοπλατίζω και τοπλατῶ ΠΕΡΧ (<toplamarak) = μαζεύω (κυρίως λέγεται:
 σωρεύω)

τοζλετίζω Β, τοζλατίζω ΑΦ (<tozlamak) = σκονίζω, σηκώνω σκόνη

τουταμλατίζω (<tutamlamak) = φουχτώνω, ἀδράχνω

τουζλατίζω ΠΕΡΧ (<tuzlamak) = ἀλατίζω

τουνετίζω Β, τουνατίζω ΑΦ (<tüinemek) = κουρνιάζω

U

οὐλατιέω (<uçmak) = πετῶ, φτερουγίζω

γρατιέω (<ugramak) = ἀντικρίζω, συναντῶ, ἐπισκέπτομαι κάτι ἥ κά-
 ποιον, περνώντας ἀπὸ ἐκεῖ

όγραστιέω (<ugraşmak) = ἀσχολοῦμαι, καταγίνομαι

οὐλατίζω (<ulamak) = συνδέω, ἐνώνω, προσθέτω

οὐλαστιέω (<ulaşmak) = προφταίνω, προλαβαίνω

οὐλτιέ(γ)ω Β, οὐλτιέ(ζ)ω ΑΦ (<ulmak) = σαπίζω (γιὰ καρπούς, σάρκες)

οὐλούστιζω (<ulumak) = οὐρλιάζω

μουτιέ(γ)ω Β, ούμπιέ(ζ)ω ΑΦ (<unmak) = ἐλπίζω, περιμένω
ούμουτλαντίζω (<umutlanmak) = ἐλπίζω
δοντιέ(γ)ω Β, ούντιέζω ΑΦ (<unmak) = βρίσκω κάτι καλό, γίνομαι πλούτος
δοσαντίζω και δοσαντιέω (<usanmak) = βαριέμαι, πλήρωτος
δοσαντουρδά(γ)ω Β, δοσαντουρδίζω (<usandırmak) = ἐνοχλῶ πολύ, ζαλίζω κάποιον
ούιδουρδά(γ)ω Β, ούιδουρδίζω ΑΦ (<uydurmak) = ταιριάζω, προσαρμόζω κάτι
ούιτιέ(γ)ω Β, ούτιέ(ζ)ω ΑΦ (<uymak) = ταιριάζω (ἀμετάβ.), συμφωνῶ ούζατίζω ΠΕΡΧ(<uzamak) = ἐπεκτείνω, μακραίνω

V

βιζιλατίζω και βιζιλατῶ (<vizlamak) = βομβᾶ (γιὰ ἔντομα κυρίως)
βανιλατίζω (<vinlamak) = βομβᾶ (γιὰ ἔντομα κυρίως)

Y

ἐγλατώνω Β, γιαγλατίζω και γιαγλατῶ ΑΦ (<yağlamak) = λιπαίνω, ἀλειφώ
γιαχιστιέω (<yakışmak) = ταιριάζω μὲ κάτι
γιαναστιέω (<yanışmak) = πλησιάζω
γιαπουστιέ(ζ)ω (<yapışmak) = κολλῶ (ἀμετάβ.)
γιαπουστουρδά(γ)ω Β, γιαπουστουρδίζω ΑΦ (<yapıştırmak) = κολλῶ κάτι πάνω σὲ κάτι
γιαραλατίζω και γιαραλατῶ (<yaralamak) = τραυματίζω
γιαρατιέ(γ)ω Β, γιαρατιέ(ζ)ω ΑΦ (<yaramak) = χρησιμεύω, παρουσιάζω μαιάμαι ἀπρόσμενα, ἀπροσδόκητα
γιαδατιέ(γ)ω Β, γιαδατιέ(ζ)ω ΑΦ (<yasamak) = ζῶ
γιαρατίζω (<yaratmak) = δημιουργῶ
γιαζουρδίζω (<yazdırımk) = γράφω κάτι μὲ τὴ βοήθεια κάποιου ἄλλου
γελ-λεστιέ(γ)ω Β, γερλαστιέω ΑΦ (<yerleşmek) = ἐγκαθίσταμαι, τακτοποιοῦμαι
'ελ-λεστουρδά(γ)ω Β, γερλαστουρδίζω (<yeleştirmek) = τοποθετῶ, τακτοποιῶ
γεξιστιέω (<yetişmek) = ὡριμάζω, προφταίνω, καταφθάνω
γετιέω (<yetmek) = ἐπαρκῶ, ὡριμάζω, ἐνηλικιώνομαι
εγγιέζω Β, γιγιτιέ(ζ)ω ΑΦ (<yığmek) = σωριάζω, στοιβάζω
γιοχλατίζω και γιοχλατῶ (<yoklamak) = ἐπισκέπτομαι, ψάχνω, ἐρευνῶ

ΤΟΥΡΚΙΚΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΣΤΟ ΦΑΡΑΣΙΩΤΙΚΟ ΙΔΙΩΜΑ

χ'λατῶ (μέλλ. ἀ χ'λατήσω, ἀόρ. χ'λάτ'σα) (<ισως yoklamak) = ψάχνω,
έρευνω
γιολ-λατίζω και γιολ-λατῶ (<yollamak) = στέλνω, ξεπροβοδῶ
γιορδιέω (<yoramak) = ἔξηγῶ, ἔρμηνεύω

Z

Π ζαπουνν-ναντίζω και ζαπουντίζω (<zapinmak) = ἀδυνατίζω (γιὰ ζῶα)
ζεζερλετίζω Β, ζεζιρλετίζω ΑΦ (<zehirlemek) = δηλητηριάζω, φαρμα-
κώνω
ζενγγιν-νεντίζω (<zenginlemek) = πλουτίζω
ζολ-λατίζω Β, ζορλατίζω και ζορλατῶ (<zorlamak) = προσπαθῶ πολὺ

II. ΑΚΛΙΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

'Επιρρήματα

'Αντίθετα μὲ δι τι συμβαίνει στήν ΚΝΕ στό ΦΙ δὲ σχηματίζονται ἀπ' ὅλα τὰ ἐπίθετα ἐπιρρήματα. Ἡ ἀδυναμία αὐτῇ καλύπτεται μὲ ἐπιρρηματικό κατηγορούμενο: κάθιτι σαπουρλούς (= κάθεται ὑπομονετικός, καὶ ὅχι ὑπομονετικά) καὶ μὲ διάφορους ἄλλους τρόπους: ἀντί: ζεῖ πλούσια, λέμε: εἶναι πλούσιος, ἀντί: μίλησες κουτά, λέγεται: μίλησες σὰν κουτός

A

- A ἀτᾶπα καὶ ἀτᾶπ' (<acaba) = ἄραγε, μήπως
- A ἄμ-μα (<am(m)a) = καλά, ώραία, |όμως (σύνδ.)
- ἄντσα(ζ) (<anca(k)) = μόνο, μόλις
- ἀραγιά (<araya) = στὸ ἐνδιαμέσο, στὴ μέση, στὴν ἐρημιά. Ἀπαντᾶ στὴ φράση: χάνονμαι ἄραγιά (= χάνομαι, ἔξαφανίζομαι).
- A ἀσιλά (<asil) = κυρίως, προπάντων
- Π ἀσκärä (<askâre) = φανερά
- A ἀσουρού (<asure) = πέρα ἀπὸ τὸ πρέπον
- ἀζγοῦνα (<azgin) = φοβερά, πάρα πολὺ

B

- Π βαχdiärp (<bahtiyar = εὐτυχισμένος) = καλὰ πάσ-ουστουνά (<başüstüne) = μάλιστα παστάν-πασά (<bاستانباشا) = ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη
- A πεντζερέ B, παντζärä AΦ, παζάν (<bazi, bazen) = κάπου κάπου, κάποτε κάποτε πέρκι καὶ πέλκι, beλ-λέκτι B, πελ-λέκτι AΦ (<belki) = ἵσως, σχεδὸν πελ-λισοῦζε B, παυσοῦζα (<bellisiz) = ἀγνώριστα
- Π παραπάρε B, παραπάρα AΦ (<beraber) = μαζί, lσόβαρα
- Π πέτε-χαβά B, πέτα-χαβά AΦ, Τô (<betahava) = δωρεάν πιτôμποῦζα (<biçimsiz) = ἀκαλαισθητα, ἄσχημα πιλὲ B, πιλᾶ AΦ (<bile) = μαζί
- birdeñ, birdeñ-büre B, piþdân, piþdân-piþrä AΦ, Τô (<birdev, birdenbire) = ἀμέσως, μεμιᾶς, μονομιᾶς.
- ποðουνά (<boþuna) = στὸ κενό, στὰ χαμένα, ἄδικα πιτούνι (<bütün) = ἐντελῶς, ὀλοκληρωτικά, ἔξ ὀλοκλήρου

C

- τᾶσαπατάν (<cabadan) = δωρεάν, τᾶάπα-βερεσιὲ B, τᾶάπα-βäpäsiâ AΦ (<caba-veresiye) = δωρεάն

C

- τσάχτα (<çap) = στραβά
 τσατζοῦνα (<çapkın) = στραβά, ἀνάποδα
 τσοχπίρ (<çokbir) = ὅχι συχνά, σπάνια

D

- A ταιμα (<daima) = πάντοτε, κάθε φορά
 τικινὲ (<dikine) = κατακόρυφα
 τολασίχα (<dolaşık) = μπερδεμένα, περίπλοκα

E

- A ḥēλπετ-τα B, ḫālpiāt (<elbet) = βέβαια, και βέβαια
 ḫēn (<en) = πιό, περισσότερο (μόριο ἐπιτατικὸ σχετικοῦ ὑπερθετικοῦ)
 ḥestāfahle (<estağfurullah) = ὅχι δά, δὲν ύπάρχει λόγος, μὲ συγχωρεῖς,
 ἄπαγε τῆς βλασφημίας
 A ḥebedēn B, ḫibāldān AΦ (<e(v)elden) = πρωτύτερα

F

- A φεράχα (<ferah) = ἄνετα, δρεξιάτικα, χαρούμενα

G

- Π κâḥ (<gâh και kâh) = κάποτε κάποτε, πότε πότε
 kâtshâ-kountouñz (<gecegündüz) = νύχτα μέρα
 keṛtîōké (<gerçek) = ἀλήθεια, ἴσως, μᾶλλον, πιθανὸν
 kîbi ḥ̄ kîpi (<gibi) = σὰν
 γογιà (<göya ḥ̄ güya) = τάχα, δῆθεν
 kouṭîlîa B, kouṭâlân AΦ (<güçle) = μὲ δυσκολία
 A χaþaþtsoñz B, χaþaþsoñz AΦ (<habarsız) = ξαφνικά, ἀπροειδοποίητα
 χaþe B, (χ)aþâ AΦ (<hele) = πρῶτα, μόνο, τουλάχιστο, προπάντων
 Π (χ)eþ-χaþ(tâ) B, eþ-χaþ(tâ) AΦ (<herhalde) = ὁπωσδήποτε, μᾶλλον,
 ἴσως
 Π (χ)eþ-γiþer(d)e B, (χ)aþ-γiþer(d)a AΦ (<heryer(d)e) = παντοῦ, σὲ κάθε
 μέρος
 A (χ)eþaþsoñz A (<hesapsız) = ἀσυλλόγιστα
 Π (χ)eþiç (<hiç) = καθόλου
 Π (χ)eþ-ð-ðlmâsa (<hiçolmazsa) = τουλάχιστο
 A χouſouſi (<hususî) = ἰδιαίτερα, ἐπίτηδες, γι' αὐτὸ και μόνο

I

- A ḫχπαλὰ B, ḫχπαλὰ AΦ (<ikbala) = στήν τύχη, τυχερά, καλὰ
- A ՚l-λε (<ille ՚l illâ) = δύωσδήποτε
- A ՚ινατ̄νâ (<inatina) = ἐπίτηδες, πεισματικά, γιὰ πεῖσμα

K

- E γαπαλὰ (<kabala) = κουτουρόυ, πρόχειρα, ἐπιπόλαια, κατ' ἀποκοπὴ
κέχ B, ՚άχ AΦ (<kâh ՚gâh) = κάποτε, ἀλλοτε
- A γάλ̄πâ (<kalp) = βαρετά, τεμπέλικα
γαρâρτδε B (<kararca) = δίκαια, κανονικὰ
- E ՚έλέ̄δâ B, ՚ālâdô AΦ (<keles ՚kalâz) = ὅμορφα, ώραια
՚ιθράχα (<kıvrak) = σβέλτα, γρήγορα
γουρνάζα (<kurnaz = δόλιος, δόλια) = λαίμαργα, ἀχόρταγα

M

- A μάχσους (<mahsus) = ἐπίτηδες
- A μαζλοῦμα (<mazlum) = ἡπια, ἥρεμα, ἥσυχα, ταπεινά, σεμνά
- A μεραχλοῦδε B, μεραχλοῦδα AΦ (<meraklı) = μερακλίδικα, μὲ μεράκι
- A μερχαμε̄τσοῦζα B, μâχrämätsoñza AΦ (<merhametsiz) = σκληρά,
ἀσπλαχνα
- A μεσελ̄è B, mâsâlâ AΦ (<meselâ) = λόγου, παραδείγματος χάρη
μουσμοῦζα (<mismiz) = ἀργοκίνητα, ὑπουλα, πονηρά
- A μουτ̄λâj(i) (<mutlak) = ἐξάπαντος, ἵσως

N

- A ναμουσ-σοῦζα (<namussuz) = ἀδιάντροπα

P

- Π ՚πάκα (<pak) = καθαρὰ
՚ίσα (<pis) = ἀκάθαρτα, σιχαμερά, βρώμικα

R

- A (i)ρεχά̄τε B, (i)ραχά̄τα AΦ, ՚Τ̄σ(<rahat) = ἥσυχα
- Π ՚ιράστα (<ras) = τυχαῖα

S

- A ՚ζαπάαναν (<sabaanan) = πρωὶ
- A ՚σαπουρσοῦζα (<sabırsız) = ἀνυπόμονα
σαγλάμε B, σαγλάμα AΦ (<sağlam) = γερά, στερεά
- Π ՚σερπέσε B, ՚σâρπâσα AΦ (<serpes) = ξένοιαστα, ἔλευθερα

ΤΟΥΡΚΙΚΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΣΤΟ ΦΑΡΑΣΙΩΤΙΚΟ ΙΔΙΩΜΑ

σέρτα B, σâρτα AΦ (<sert) = σκληρά

σίχα (<sık) = πυκνά

A σιφτάχι B, σουφτάχι AΦ (<siftah) = πρωτότερα

S

σασχοῦνα (<şaskin) = ἔκπληκτα, συγχυσμένα

T

A ټابى (<tabii ḥ̄ tâbi) = βέβαια

A ټاپىاڭ-سۇنچا (<tabıatsız) = ἀνάγωγα

A<Π ταμاڭ்தීරα B, ταμاڭ்கâra AΦ (<tamahkâr) = τσιγγούνικα, πλεονεκτικά

تامان (<taman) = ἀναμφίβολα

τανιμاڙίκα A, τανιμاڙوۇچا ቴስ (τανιμαڙوۇκα AΦ-D) = πρωὶ πρωὶ

تاسىپا (<tas'ip) = στραβά, λοξά, ἀνάποδα

A ټېرپىاسۇنچا B, ټېرپىاڭسۇنچا AΦ (<terbiyesiz) = ἀνάγωγα

تېرسا B, ټېرسا AΦ (<ters) = ἀνάποδα

تېرسىنې B, ټېرسىنە AΦ (<tersine) = ἀνάποδα

تۇل-لۇون بۇل-لۇون B, تۇل-لۇون ئۇل-لۇون AΦ (<türlü) = λογῆς λο-

γῆς

Ü

وۇستوۇ-پاڭى ھى پاڭىنە (<üstü başını) = ἐπάνω του, στὸ κεφάλι του, ἀπὸ

πάνω ὡς κάτω, ἐξ ὀλοκλήρου, ὀλόκληρος

V

A βερεσىيە B, βăرăسىيâ AΦ (<veresije) = μὲ πίστωση

Y

ئى ياخۇت ھى ياخۇت (<yahut) = εἰδὲμή, ἀλλιῶς >Γιάχο = ἐ δρε! B

يائىنما (<-yakima) = κοντά, κοντινά, πρόσφατα

يىانوا (<yan = πλευρά, πλάγια ὅψη) = λοξά, πλάγια

يىاننۇزما (<yanaz) = ἀνάποδα, δύστροπα

يىابىادسا (<yavaş) = σιγά

يىۆچ (<yok) = ὥχι

Z

A ڇاپىر(i) (<zâhir) = ىسۋىز, βέβαια, ἀναμφίβολا

A ڇاپى B, ڇاپىv AΦ, ڇاپى(v) ቴስ(<zaten) = ἐξάλλου

A ڇىت-تىنۇ (<zittina) = ἀνάποδα, πεισματικά

ڇور-ڇورۇنۇ (<zor-zoruna) = μὲ τὸ ζόρι, μὲ δυσκολία, μὲ τὴ βίᾳ

Σύνδεσμοι

A

ἀμ-μὰ (<amma) = ὅμως, |καλά, ώραῖα (ἐπίρρ.)

D

demek(-ki) B, temek(-ki) A (<demek ki) = ὥστε, δηλαδή, σὰν νὰ λέμε
τεῖ καὶ δεῖ (<deyi ἢ diye) = μὲ τὴν ίδέα ὅτι τάχα ἢ δῆθεν

Π ἔρ B, ὥρ AΦ, Ὁσ (<eğer) = ἄν, σὲ περίπτωση ποὺ

G

κερέκ-κερέκ B, κἄρακ -κάρακ AΦ (<gerek) = εἴτε-εἴτε, κερέκ B, κἄρακ
= ἐφόσον, ἄν εἰναι ἀνάγκη

H

A χαλπούκι (<halbuki) = ἔξαλλου, ἐν τούτοις

Π (χ)έμι B, ὥμι AΦ (<hem) = καὶ (προσθετικὸς)

M

ματέμ(-ki) B, ματᾶμ(-ki) AΦ (<matem ki) = ἐφόσον, ἀφοῦ

Π μέρισα(μ) B, μᾶρισᾶ(μ) AΦ (<meyer ise) = ώστόσο, ὥστε, ἐπομένως

N

νὲ-νὲ B, νᾶ-νᾶ AΦ (<ne-ne) = οὕτε-οὕτε

S

σάνκι (<sanki) = μήπως, σάμπως

Y

Π γιὰ (<ya) = ἀλλά, γιὰ-γιὰ (<ya-ya) = ἢ-ἢ

Π γιά μου (<ya mi) = μήπως, ἢ μήπως

γιάνι (<yani) = δηλαδή

γιόγουσα καὶ γιόχτσα (<yoksa) = μήπως

Ἐπιφωνήματα

A

Π ἄφεριμ ἢ ἔφεριμ (<aferim) = μπράβο, εὐγε!

ἀμάν(i) (<aman) = ἀμάν!

C

ତୋସ (=<çüs) = ἐπιφώνημα μὲ τὸ δποῖο σταματᾶ κανεῖς τὸ γαῖδούρι

H

(j)éiβaχ (<heyvah) = ଶ୍ରୀ, ଦୁଷ୍ଟୁଖୀା ମୁହ!

ଦେତ (=<hoşti) = ἐπιφώνημα γିଯା ତୋ ଡିଲ୍ଖିମ୍ବ ତାନ ସକୁଲିଅନ

I

A ଇସାଲ-ଲା (=<i(n)şallah) = ମାକାରି!

K

କେଦକେ B, କାଦକ୍କ AΦ (<keşke) = ମାକାରି!

M

A ମାଦ-ଶାଲା(j) (<maşallah) = ମିପାର୍ବି!

U

ଦଳାନ (<ulan) = ଓରେ, ଭରେ!

V

ବୁଜ (=<vah) = ଶ୍ରୀ, ବାଜ!

ବାଇ (<vay) = ଆଲିମବୋ!

Y

ଗିଯାଲ-ଲାଜ (=<yallah) = ଏମିପରୋସ, ଦର୍ଭମୋ!

Móriα

ଇଟେ B, ଇଟା AΦ, 'ତେ (<işte) = ମୋରି ଦେଇକିକୋ: ନା!

କି (<ki) = ମୋରି ପୋ ମପାଇନେ ସଠି ତେଲୋସ ତାନ ପ୍ରତାସେବନ ନି ଫରାସେଵନ
ତା ନି ତେ (<ta) = (ଏପିତାତିକ ମୋରି ଗିଯା ଚର୍ବିନ୍ଦୁ କାହିଁ ଅପ୍ରତାସନ୍ଧି): ଓସ, ଅପେ

'*ଅନେତୁମୋଲ୍ୟଗ୍ରେସ*

ଫାରାସିୟତିକେସ ଲେଜେଇସ, ଅପେ ତିସ ଓପୋଇସ ମେରିକେସ ମୋଇଚୁନ ମେ ତୁରକିକେସ

'ଅଦାମିନଟା ଏପିରି. = ସୁଖନା ପୁକନା

ଅଚ୍-ଜୁ ନି -ପଲାନ୍ଥ. ଅଚ୍-ଜାଦେସ ଓି = ତୁରକାଳା

ଅଦଲାନିଜି ଟ' = ଅସତେନ୍, ଅଦଲାନିଜା ଏପିରି. = ଅସତେନା

ଗିଯକୁନ୍ସ ଦ - ଗିଯକୁନ୍ସସା ନି = ଆଲିଟିଜ୍ - ଆଲିଟିସା <ଇସାଓସ ପେରସ. ଗେକିଆତେ
= ମୋନାଡିକ୍ବସ

γιρσετέρ(ης) δ = χωροφύλακας
 γιρτσής δ = κουμπί (ρούχου)
 ἐπαχάς δ - ἐπαχάδες οἱ = διακεκριμένος, ὀξιότιμος
 ζιού ἡ - ζιοῦδι(ς) οἱ ΑΦ = κιλίμι
 ἵνκεν ἴνκεν ἐπίρρ. = ὀπωσδήποτε
 κάρτσούπι = κατάφορτος, κάρτσούπι τίδι = κατάφορτη ἀπιδιὰ < ἵσως
 ἀρμ. kar = πέτρα
 κέζι(λα) = ἵσως, λέγω τι κέζι = νομίζω ὅτι...
 κισίπι = ὀφθονία, μεγάλο πλῆθος
 κίτσάνι τὸ = θηλύκι, κόψα, μικρὸ τσαπράζι, ποὺ χρησιμεύει γιὰ κούμ-
 πωμα ρούχων
 μασούρι τὸ = ὁ πέρα ἀπὸ τὸ κανονικό, ὁ ἀνώτερος
 μαδ-σαλ-λάς δ B, μαδαλάς δ ΑΦ = ἀβραγιὰ ἢ τμῆμα κήπου, ποὺ χρησι-
 μεύει γιὰ φυτώριο φυτῶν, διάφορων ζαρζαβατικῶν
 παγάρτσι τὸ = ζυμάρι, μισοψημένο ψωμὶ
 παγάρτσικο τὸ = ἄζυμο ψωμὶ
 πάτοι τό, πάτσε τὰ = κομμάτι ἥλιαστοῦ κρέατος < πατσίζω = ξεσχίζω
 πιρίλ(ης) δ = πασπάλη, ψιλὸ ἀλεύρι
 πισιράς δ = σκοτούρα, πισιράς τζό δει = δὲν τὸν πολυενδιαφέρει
 τεβετσόύκι τὸ = μάλλινο ὑφασμα
 τῖσαντίρ(ης) δ - τῖσαντίρσα ἡ - τῖσαντίρι τὸ = ἔξωμότης, ἄτακτος· ἔτσι
 ἔλεγαν οἱ Φαρασιώτες καὶ τὸν Τοῦρκο, ποὺ μιλοῦσε φαρασιώτικα
 τῖσαγεύω = βροντᾶ, κάνω θόρυβο μὲταλλικὰ νομίσματα
 τῖσάρι τὸ = τρίχα, τσάρ' τὸ ΠΔΙ < μήπως ἄρβ. σαρ, πληθ. εσαρ
 τῖσαρπανάς δ = παλιὸ μεταχειρισμένο παπούτσι γιὰ πέταμα
 τσιλιδί τὸ = ἀναμμένο κάρβουνο, ΠΔΙ τσιλιδ' τὸ
 τῖσι(χ)λα ἐπίρρ. = μόνον πάντοτε, τῖσιχλα ἄσπρο = μόνο ἄσπρο
 χάιτσης δ B, χάι(τ)ση ἡ ΑΦ = κάμπος, πεδιάδα, ἐρημιά· πόμεινιν σὴ
 χάιση Α = ἔμεινε στοὺς πέντε δρόμους, στὴν ἐρημιά, κατάμονος
 χαλτῖσι τὸ = μεγάλο καζάνι, χάλκινος λέβητας, < ἵσως Ἑλλ. χαλκός
 χαπικάς δ = δισάκι, πρβ. τὸ τουρκικὸ ήεγε καὶ τῆς ΠΔΙ χαϊπᾶ ἡ